Şêx Mihemed Can

LEYL Û MECNÛN

INSTITUT KURDE de PARIS
BIBLIOTHÈQUE

Institut kurde de Paris

PENCÎNAR
Weşanxaneya Çanda Kurdî
Stockholm 1992

Institut kurde de Paris

Bi sadî, azadî û serkeftin...
23 04 1993
Zeynel
K.L. 2470

Şêx Mihemed Can

LEYL
Û
MECNÛN

LIV. KL. 2470
30/11/2017
922 CAN LEY
Institut kurde de Paris

Wergêr ji Tîpên Erebî:
Zeynelabidîn Zinar

Wêneyê Berga Pêşî: Kemal

PENCÎNAR
Weşanxaneya Çanda Kurdî
Stockholm 1992

Pencînar
Kurdiska Kulturförlaget
Weşanxaneya Çanda Kurdî
Box 3088, 161 03 BROMMA/Stockholm
Sweden

Institut kurde de Paris

Leyl û Mecnûn 1992 Stockholm
ISBN 91 630 1486 6

Şêx Mihemed Can (1858-1909)

Institut kurde de Paris

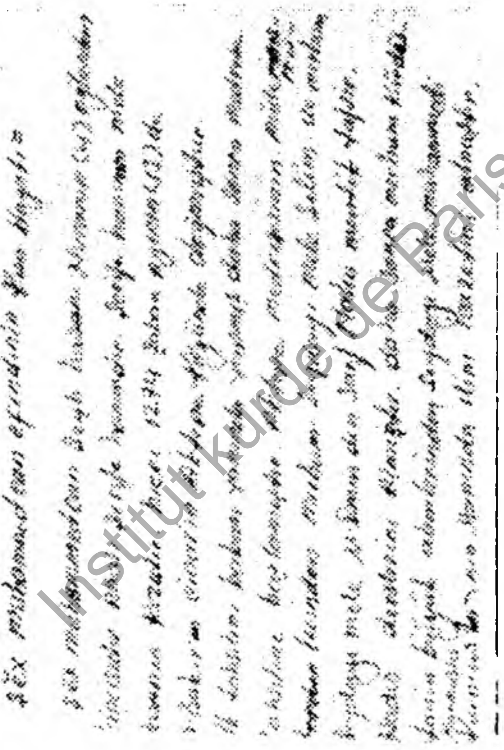

Institut kurde de Paris

Qopiyek ji kurtenameya ku behsa jînenîgariya nivîskarê hêja Şêx Mihemed Can dike.

PÊŞGOTIN

Hin rastî hene nayêtin înkarkirin, hin şaşî hene nayêtin rastkirin û hin gotin jî hene ku nayêtin jibîrkirin. Erê ev jî rast e ku *mal bi xwedî be ava ye* û *sifra xwarinê ger bi destên kebaniyan be şên e.* Ha wisan e zimanê kurdî jî bi lawên fedakar ên dilovan her ku diçe roj ji rojê zêdetir şênîtiya xwe radixêle pêşberî mirovatiyê û jê şax û perên nûjen diafirin; ji taristana gemar derdikeve û dibe wek gulîstana Îremê.

Belam çi dema ku asîman dibe sayî û ewrên reş û tarî difirrikin bêbextiya xwe ji kurdan re kêm dikin, pêre pêre ziman û folklora kurdî jî geş dibin û ji qalikên qeşemgirtî derdikevin germiyanê, şax û tirhên kevnare yên ku ev 67 sal in hatibûne kurisandin jî katine nûjen didin, bejna xwe dirêj dikin û dixwazin ku xwe bigehînin wê sawiya ku sezayên devera lê ne.

Yek ji wan berhemên ku berî niha bi sed û heşt salan hatibû nivîsandin û ji 1925-an ve ye jî ku di qul û qewêran de veşartî mabû, herweha ku hawîdorê wê bi diranên mişkan tev hatiye kurisandin û piraniya rûpelên wê ku ji nêmê kufikî bûne; gelek rêzên wê jî heşifîne, ha ev pirtûka folklorî ya bi navê *Leyl û Mecnûn* e.

Ev pirtûka hêja ji aliyê Şêx Mihemed Can ve hatiye nivîsandin. Dema destpêka nivîsandina pirtûkê ne diyar e. Lê çewa di malikeke li dawiya wê de ku bi tarîxa koçê hatiye nivîsandin, di "*Hezar û sêsed û du*"duyan de kuta bûye. Îcar ev tarîx li hemberê ya Mîladî dike 1884. Ji bilî vê, çend rûpel medhiyeyeke Şêx M. Can jî heye, ku li ser *Rewdneîm*a kekê xwe Şêx Evdirehmanê Axtepî nivîsîbû.

Li gor beyana nameyeke ji malbata Axtepiyan ku di 02 10 1992-an de gihabû min; Şêx Mihemed Can di 13-ê meha Şe'bana 1274-ên (1858-59'ê Mîladî) Koçê de li Axtepeya girêdayê bi qeza Çinarê ve (Diyarbekir) hatiye dinê û di heştê Sibata 1325-ên Romî (21'ê Adara 1909-10) de jî çûye dilova-

niya xwe.(*)

Mihemed Can kurê Şêx Hesenê Nûranî ye, navê diya wî Şerîfe xanima keça mele Hesen e û birayê bindest ê Şêv Evdirehmanê Axtepî ye.

Ji xeynî Şêx Evdirehmanê Axtepî û Şêx M. Can, du birayên wan yên din jî hebûne. Yek Şêx M. Sîrac e û yê din Şêx M. Nûr e. Şêx M. Can jî sê kurên xwe hebûne; Mihemed Hesîb, Mihemed Mûnîr û Mihemed Behcet.

M. Can xwendina xwe ya destpêkê li cem bavê xwe kiriye. Piştre di Medreseya bavê xwe ya li Axtepeyê de li cem Mele Selîm û Mele Mihemed Emîn xwendina *Nehw,Tefsîrê*, *Hedîs*, *Mentiq* xwendiye. Wî destûrnameya xwendinê ji Dersdarê menşûr ê Kurdistanê Mele Mihemedê Kurmuşluyê wergirtiye. Piştî wergirtina destûrnameya xwendinê M. Can çûye Şamê û ji Mewlana Xalidê kurdî (**) yan ji hin xelîfeyên wî xelîfetiya Rêçika Nexşebendî jî wergirtiye. Piştre Şêx M. Can şûnde vegeriyaye gundê xwe Axtepe û li şûna kekê xwe Şêx Evdirehman di Medresê de desdarî kiriye ta ku çavên xwe ji dinya ruhnik girtine.

Institut kurde de Paris

Di Hezîrana 1992-an de fotoqopiyê pirtûka *Leyl û Mecnûn* digel wêneyê Şêx M. Can û yê kekê wî Şêx Evdirehman, bi alîkariya hin biraderan gihane min. Ev nusxa di destên min de, Şêx Eskeriyê kurê Şêx Evdirehmanê Axtepî ew di 1924-an de ji nû ve dîsa bi tîpên erebî nivîsiye û di Temûza 1934-an de jî kuta kiriye. Herçiqasî di wê navê re deh sal bihurîne û demeke dirêj e jî, lê bila nête jibîrkirin ku rûxandina Serhildana Kurd a bi serokatiya Şêx Seîd tîna xwe li her tiştî kiribû. Pirtûk ta niha jî nehatiye çapkirin.

Ev destnivîsa Şêx M. Can 148 rûpel e, digel beşa destpêk û ya dawî tê de 21 sernav û 1882 beyt hene. Helbestên wê hemû xweşxwîn û rewan in; bi deh kiteyan dikişin û qafiyeya her du rêzên malikan jî yek e. Min jê re ferhengokek jî bi alîkariya mamoste Ferhad Şakelî saz kiriye û digel teksta bi tîpên erebî da çapkirin.

Em ê hin agahdarî di derheqê serpêhatiya *Leyl û Mecnûn* de ji pirtûka Doktor Marûf Xeznedar(rûpel:164-183) ya bi navê

** Di navbera tarîxa Romî û ya Mîladî de 584 sal hene û destpêka mehên Romî 13 rojan piştî yên Zayînê ye.*

*** Mewlana Xalidê Kurdî di 1776-79`an de hatiye dinê û di 1828`an de jî wefat kiriye.*

INSTITUT KURDE de PARIS BIBLIOTHEQUE

Mêjûyî Edebî Kurdî jêderk bikin û li jêr binivîsin:
- Qeysê kurê Mulhiyê kurê Muzahimê Amirî di 68-ê hicrî, 688-ê mîladî de miriye. Û Leyla jî keça Se'd e.

Helbestvanê gewre yê Rojhilatê Nîzamî Genceyî di sedsala duwanzdeyan de yekemîn e ku romaneke helbestên klasîk ya *mesnewî* û bi kêşa *hezec*, bi zimanê farisî li ser Leyl û Mecnûn nivîsiye.

Doktor Marûf Xeznedar gotiye, ku: Hemû şairên rojhilatê ji Nîzamî Gewre îlham girtine û serpêhatiya Leyl û Mecnûn nivîsîne.

M. Salih Dîlan gotiye: Yûsifê kurê Zekî Mueyyed ê bavê Nîzamî Genceyî Kurd bû. Ji Îraqê koçî bajarê Qûmê kiriye. Diya Nîzamî ji mala Şedadê Kurd ê fermandarê navça Gencê ye.

Mele Mihemed Qûlî li ser Leyl û Mecnûn di 1140-ê hicrî, 1732-ê mîladî de nivîsiye.

Ehmed Şewqiyê Kurd ê helbestvanê Ereb li ser Leyl û Mecnûn (1868-1932) şanogeriyeke şi'rê nivîsiye. Destnivîseke din Mele Weledxan di 1885-an de nivîsiye. Destnivîsa Mîrza Şerîf ji aliyê Mele Rezayî ve di 1894-an de hatiye nivîsanddin.

Destnivîseke Harisê Bidlîsî heye, ku di 1758-an de serpêhatiya Leyl û Mecnûn nivîsiye. Ev nusxe 740 beyt û 24 beş e. Bi kêşa *hezer* û bi şîweyê *mesnewî* ye. Rojhilatnasa Soyet Rûdenkoyê ev nusxe wergerandiye rûsî û li serê şrove kiriye.

Mele Mehmûdê Bazîdî di 1808-an de wê Leyl û Mecnûna Fizûlî ku ji farisî wergerandibû tirkî, ji tirkî wergerandiye kurdî û bi awayê pexşan nivîsiye.

Nusxeyeka Leyl û Mecnûn bi xetê Mîrze Qûlî Hersinî jî, bi tarîxa 1902 heye.

Di 1942-an de Mele Ferc Salih Şebkî beşek ji Leyl û Mecnûna Nîzamî ji farisî wergerandiye kurmanciya jêrîn. Elî Kemal jî di 1950 de teksta Nîzamî wergerandiye kurmanciya jêrîn.

Helbestvanê Kurd Ebdulcebar Axayî Kanî, wê nusxa ku wergerandibûne tirkî, wergerandiye kurdî û sê caran li çaapxana Kurdistan hatiye çapkirin. Çapa duyemîn di 1969-an de derçûye.

Nexwe eve eşkere bû ku serpêhatiya Leyl û Mecnûn pêşî bi zaravayê goranî, piştre bi yê kurmancî û hêj bi yê soranî hatiye nivîsandin. Îcar li gorî van agahdariyên li jor, destnivîsa herî dirêj li ser Leyl û Mecnûn, ev pirtûka Şêx M. Can e.

Şêx M. Can bi helbestkî serpêhatiya evîna Leyl û Mecnûn bi zaravayê kurmancî nivîsiye û ji me re diyarî hiştiye. Em ji

Institut kurde de Paris

bo vê diyariya wî pir spas dikin û heta bi hetayê jî xwe jê re deyndar dihesibînin.

Şêx Mihemed Can di destpêka pirtûka xwe de sedemê nivîsandina bi zimanê kurdî weha beyan kiriye:

Kurmancî qesaidê di mewzûn
Behsê bikin ew ji halê Mecnûn.

Turkî hene, nîne kurdewarî
Kurdî wekî kenzeke veşarî

Qet nîne kesek ji xelqê Ekrad
Leylasîfet ew bi ah û feryad?
...

Şêx M. Can gilî û gazinên xwe ji felekê pir kirine, ku Kurd wisan li holê bêxwedî mane û ku kesekî li wan xwedîtî bike jî nîne. Herwisa dema wî ev çend malikên li jêr nivîsîne, guh li pendên mamosteyê nemir Ehmedê Xanî kiriye û dest avêtiye xameya rengîn, pê dilsoziya xwe aniye zimên:

Peyda bikira ger me emîrek
Sahibhuner û xwedanê şîrek

Ev Turk û Ereb, Tetar û Faris
Carek bibûna li ber me naqis

Her şairekî zebanê Kurdan
Qet nayê ji halê wan xeberdan
...
Emma ku xwedan ji bo me nîne
Nêv Rom û Ereb ne ademî ne?!
...
Her mêrê di wan de ejdiya ye
Nêv Rom û Ereb wekî çiya ye

Ger yek jî bit û deh ji Etrak
Hemyan bikitin bi şubhetê xak
...
Ekradîsîfet sexî tu nin qet
Wan qehwe diçin bi şubhetê şet

Nivîskar herçiqasî xwe sezayê nivîskariyê nedîtiye jî, lê ew xîreta welatperwerî ku lê hebû destûra sekn û betaliyê nedaye wî ku ew xwe bêdeng bihêle. Û bêdengiya xwe dîsa bi van çend malikên li jêr şikandiye, gewhera kana xwe derxistiye bazara xerîdaran û pêşkêşê kirroxan kiriye:

Institut kurde de Paris

Hasil ketime te'essuba wan
Xîret me kişandî bi qelb û can

Neku me heye tu qabiliyet
Belkî me heye hinik ji xîret

...

Behsê bikin em ji halê Mecnûn
Leylê bibe pê dil û cîger xwûn

...

Elfazê di kurdî pur şêrîn in
Meqbûl in û wek durrê semîn in

Li gorî vê pirtûkê bikurtî serpêhatiya Leyl û Mecnûn weha çêbûye:

Li Yemenê êleke bi navê *Benû Amir* hebû. Ew êl, bi mirovatî û camêrtî menşûr bûbû. Kurek ji serokê êlê Milûhiyê kurê Muzahim re çêdibe, navê wî datînin *Qeys*. Dema lawik dibe şeş- heft salî, bavê wî ew dixe dibistanê.

Qeys di dibistanê de bi Leylaya keça Se'dê şêxê êlekê re dibe hevalders. Herdu hev dihebînin û dil dikevin êkdu. Piştre evîna wan li nav xelkê belav dibe, heta ku bavê Leylê jî seh dike û êdî nahêle keça wî here dibistanê. Piştre Qeys jî dest ji dibistanê berdide û ji ber agirê evîna Leylê bi çolan dikeve, yekcara jî li hawîdorê êla bavê wê diçe û tê, bi umîda belkî ku wê bibîne. Bi wê yekê Qeys di nav xelkê de bi *dînîtî* tê navdarkirin û jê re dibêjin *mecnûn*.

Bavê Mecnûn diçe çolê li kurê xwe digere. Dema wî dibîne ew tîne malê û nahêle êdî derkeve der. Piştre diçe Leylê ji kurê xwe re dixwaze. Lê bavê Leylê dibeje *kurê te dîn e, ez keça xwe nadim wî*. Mecnûn radibe dîsa bi çolan dikeve û Leylê jî ji evîna wî re derdmend dibe.

Li wê herêmê zilamekî pir dewlemend bi navê *Îbnu Selam* hebû. Dema ew salixê delaliya Leylê hildide, diçe nextekî pir zêde dide bavê Leylê û wê ji xwe re dixwaze.

Di wê navê re rojek ji rojan *Newfel*ê ku mezinê êleke herî mezin bû diçe nêçîrê. Ew li çolê Mecnûn dibîne. Çaxê ku sedemê dînbûna wî ji ber evîna Leylê fam dike, wî bi xwe re dibe malê. Piştre ew leşkerê xwe hazir dike û diçe şerê bavê Leylê, da keçikê bi zor jê bistîne û bide Mecnûn. Lê di dema şer de Mecnûn ji bo xatirê ku dilê Leylê nemîne, ji leşkerê bavê Leylê re dua dike. Ewçax Xwedê dua wî dipejirîne, Newfel dişike û leşkerên wî hemû direvin.

Careke din Newfel leşkerekî hêj bihêztir hazir dike û dişîne ser bavê Leylê. Lê ev car Mecnûd nifir li bavê Leylê dike û Newfel zora wî dibe. Çaxê Newfel dest davêje milê Leylê ku

Institut kurde de Paris

bibe, bavê wê dibêje: *Ma tu yê qîza min çewa bidî mirovekî dîn?* Newfel bi wê gotinê têtê girêdan û dest ji Leylê berdide, leşkerê xwe şûnde vedikişîne û diçe mala xwe.

Dema leşkerê Newfelî çûye ser bavê Leylê, kêfa Leylê jî pir hatiye û gelekî dilxweş û şadan bûye. Lê gava bavê wê Nefselî daye bawerkirin ku keçeke bi aqil ne babeta yekî dîn e, êdî wê xwe bi temamî wenda kiriye, ketiye şûfê dînan û mîna Mecnûn lê hatiye.

Îbnu Selam daweta xwe lidar dixe û govendgêriyên pirtexlît ji nav ereban dicivîne. Dawetvanî diçin destên Leylê hine dikin û wê diguhêzin. Êvarê dema Îbnu Selam diçe mehfela Laylê, Leylê dibêje wî: *Ez dilketiya Qeys im, bavê min ez bi zor dame te û navêm ku tu têkilê min bibî.*

Piştî wê gotinê, Îbnu Selam hîç têkilî Leylê nabe, lê pir xemgîn dibe, nexweş dikeve û çend roj şûnde jî dimre. Tu nabêjî, dema Mecnûn dibihîze ku Leylê mêr kiriye, bi Zeyd re nameyek bo wê dişîne û wê bi xayintiya di evînê de tawanbar dike. Lê belê herçiqasî Laylayê bersîva wî dide û dîsa jî dirustiya xwe jê re eşkera dike, lê Mecnûn jê bawer nake?..

Bavê Mecnûn radibe dîsanê diçe li kurê xwe digere, da wî bibîne û bibe malê. Dema ew kurê xwe dibîne, dike nake Mecnûn pê re naçe. Piştre Mecnûn êdî xwe dide jiyaneke çolane û bi koviyan re dibe hemrah. Li çolê ew dest bi nivisandina helbestan dike. Yekcaran jî diçe nik hozanên bi navuden û di ilmê evînê de bi wan re niqaş û dehkere dike. Bi demekurtekê şûnde jî bavê Mecnûn ji derdê wî serî dide haziran û dimre.

Piştî mirina Îbnu Selam, Leylê bi qîzantî radibe diçe mala bavê xwe û xwe dîsa ji bo gihandina Mecnûn hazir dike. Lê dema ew dibihîze ku Mecnûn jê dilsar bûye û evîna xwe jê vekişandiye, nexweş dikeve û radibe diçe li çolan digere heta ku wî dibîne. Ew çax Mecnûn Leylê nanase. Leylê xwe pê dide naskirin, îcar Mecnûn têkil nabe û xwe jê dûr dike, wê bi xayintiya bi xwe re tawanbar dike. Erê her çiqasî Leylê mesela xwe û Îbnu Selam dibêje jî ku hîç ew têkilî wê nebûye, Mecnûn jê bawer nake.

Leylê bixemsarî vedigere mala xwe û êşeke bêderman lê peyda dibe. Ew nexweşîn wisa lê didomîne heta ku ji derdê Mecnûn dimre.

Çaxê Mecnûn dibihîze ku Leyla ji derdê evîna wî miriye, gelekî li ber dikeve û ji dîtina xwe ya berê poşman dibe, hema radibe diçe ser gora wê. Li wir ew rûdine û digrî, digrî û bi rojan, bi heftiyan dimîne, êşa evînê xwe lê teze dike û li ser gora Leylê dimre. Îcar wî di gora Leylê de binax dikin. 17 07 1992

Zeynelabidîn Zinar

Naverok

Pêşgotin 7
Bîsmîllahîrrehmanîrrehîm 13
Sebebê Telîfê Kîtab 24
Benda Ewil Di Bûna Mecnûn De 30
Benda Diduya Di Beyana Çûna Leyl û Mecnûn Mektebê De 34
Benda Sisiya Di Beyana Xwestina Leylê De 45
Benda Çara Birina Mecnûn Ke'bê 53
Benda Pênca Di Beyana Halê Leylê De 62
Benda Şeşa Di Beyana Çûna Îbnu Selam Seydê 67
Benda Hefta Beyana Çûna Newfel Seydê û Dîna wî Mecnûn 72
Benda Heşta Şîkayeta Leylê Ji Felekê 85
Benda Neha Di Beyana Daweta Leylê û Îbnu Selam De 98
Benda Deha Çûna Zeyd Nik Mecnûn 106
Benda Yazda Çûna Bavê Mecnûn Cem wî 114
Benda Duwazda Di Mirina Bavê Mecnûn De 124
Benda Sêzda Di Mirina Îbnu Selan De 138
Benda Çarda Di Beyana Ehwalê Kemala Mecnûn De 159
Benda Pazda Di Mirina Leylê De 161
Benda Şazda Bihîstina Mecnûn Mirina Leylê û Mirina Wî 169
Benda Hivda Dîna Zeyd Leyl û Mecnûn Di Xew De 179
Saqî, Name û Xetmê Kîtab 182
Ferhengok 187

Institut kurde de Paris

KÎTABÊ LEYLA Û MECNÛN

Ruba'î (Çarîne)

Dunya wekî leylan û serab e, nezerê ke
Beyhûde bes e, hinde cefa û kederê ke
Huba vê cîhanê gelekî jê hezerê ke
Mestane û mestûrî be, tê jî seferê ke

1924
M. Eskerî
(îmza)

Institut kurde de Paris

Bîsmîllahîrrehmanîrrehîm

Institut kurde de Paris

Bi îsmê te Xwedayê heyy ê ekber
Ewel bikim îbtîdayê defter

Bê îsmê te îbtîdayî nabe
Bê namê te name nasewab e

Ev îsm e ku alema wucûdê
Pir işqê kirî bi vê şuhûdê

Navê te ku işqî lê nîqab e
Ew navê li Lewhê ser rîqab e

Işqê ji wî navî Erşê d`îsand
Ewel Qelemê li Lewh nivîsand

Îsmê te ye işqê daye kewneyn
Navê te ye ulfê xiste mabeyn

Hîna ku çi name û kîtab in
Bê îsmê te şerh û bestî nabin

Min jî bi vî îsmî îbtîda kir
Heqê serê name pê eda kir

Ey qadir û wey kerîm û rehman!
Hem raziq û bê şerîk û deyyan!

Ey xaliqê Lewh û Kursî û 'Erş
Wey hafizê neh felek heta Ferş

Ey baniyê taqê lacîwerdî
Wey munşiyê afîtabê zerdî

Ey rafi'ê qubeyê kebûdî
Wey dafi'ê çeşmê her hesûdî

Ey qadirê bê çira û çûnî
Ageh ji derûnî û birûnî

Te çerxê sema bulund û rakir
Ev erdê feqîrî pest û dakir

Tu mûsi'ê gunbedê supehr î
Tu nafi'ê nûrê mah û mehr î

Tu xaliqê raziq î, qedîr î
Bê misl û heval û bê nezîr î

Tu sani'ê qadir î, hekîm î
Tu hadiyê barî yê kerîm î

Rehman û rehîm û hem xefûr î
Wahid û ehed î, ji neqsê dûr î

Institut kurde de Paris

Ey xaliqê muşterî û keywan
Bestî te li mah û mehrê seywan

Zanim te wucûdî kirye alem
Teswîrî te kir Hewa û Adem

Adem te ji cennetê deranî
Hewa te li cem wî anî danî

Feleka ku te çêkir û te xas kir
Ew jî ku te Nûhî pê xelas kir

Mûsa te gihande Tûrîseyna
Eyyûb te rihand ji eyb û şeyna

Yûsuf te li Misrê pur ezîz kir
Işqa xwe bi wî te xweş lezîz kir

Mehbûbî te çêkirin dilaram
Aşiq te kirin esîr û nakam

Hinkan tu dikî feqîr û aşiq
Peyweste bi narê işqê lahiq

Hin hûrîsîfet bi şîwe û naz
Mumtazî dikî bi husnê mumtaz

Hinkan tu dikî ezîz û sultan
Hinkan tu riha dikî ji tofan

Hinkan tu dikî bi işqê razî
Hinkan tu dikî ji işqê tazî

Hinkan tu dikî zelîl û mehzûn
Hinkan tu dikî xerîb û mecnûn

Institut kurde de Paris

Evreng e tu hikmetê digêrrî
Mewcûdê li jor û hem li jêr î

Gerdûn û supehrê bê medara
Herweh digerînî aşîkara

Ger padîşeh in, we ger emîr in
Der bendê qezayê te esîr in

Şemsa felekê te kirye pir nûr
Pê kir te ji zulmetê cîhan dûr

Gerdûn te gerand û dewrê danî
Neqqaşî tu yî ji bo sema danî

Ev sun´ê te sani´ê qedîr e
Ev neqşê neqaşekî xebîr e

Tu rezaq, û rizqê mûr û fîlî
Fewarekunê Ferat û Nîl î

Ev bad û we ab û agir û xak
Ev fehm û kiyaset û hem îdrak

Bîl cumle te çêkirin bi qudret
Da wan te burûdet û heraret

Esman te bi neqş û hem nîgar kir
Dunya li me pê te germ û sar kir

Mewcûd heme bende û tu şah î
Alem heme ebd, tu padîşah î

Fail tu yî qadirê mutleq
Hem hakimê alî yî tu elheq

Institut kurde de Paris

INSTITUT KURDE de PARIS · BIBLIOTHÈQUE ·

Ezman û zemîn û erd û esman
Fealî tu yî di wan de her an

Bê emrê te nagerrin qe carek
Ehsen ji te ra û sed tebarek

Esmanê bulend te pir melek kir
Erd sabit û işqî tê gelek kir

Aşiq te kirin hezîn û naçar
Dil çîkerin û te kir birîndar

Mehbûb te kirin letîf û gulreng
Aşiq te kirî li wan cîhan teng

Maşûqî kirin bi lewn û dîlber
Hin sor û sipî û hin jî esmer

Tu padîşeh î û ma geda im
Bîl cumle bi emrê mane qaim

Esma, te ji Ademî re gotin
Mecnûn û Memê bi wan te sotin

Ey faliqê subh û xasiqê şeb
Alem heme tifl û her tu yê reb

Mehbûb û hebîb û hub û aşiq
Anîne te bi hev kirin muwafiq

Ger aşiq in û we ger hebîb in
Ew gerdu ji tali´ xerîb in

Der dehrê ji wan re nîne rahet
Her derd e, ji wan re êş e adet

Institut kurde de Paris

Agir te li wan bi pêt û dûd kir
Ev herdê di wan de te wucûd kir

Amir çu tu yî bi "kaf" û hem "nûn"
Nîne ji te ra çira û hem çûn

Bîllah nizane kes beyan ke
Xeyrî te niye kesek eyan ke

Derdê ku te daye nav hinavan
Xwûnabê dikî pê herdu çavan

Ey kaşê ji agirê wî derdî
Surxî me li rû bibûya zerdî

Raha ku bi xef didî uşaqan
Rûzerdî dibin ji ber meraqan

Saqî bide min ji wê şerabê
Rû zer bikin em çu afîtabê

Meşhûrî bibin di nav-i ´amê
Em jî bikevin wê qeyd û damê

Eş`şuhretu afetun me zanî *
Ya Reb tu fîda bikî vî canî

Heta ku tu can nekî rehîne
Çavê te qe nabe dûrebîn e **

Ewel qedema di vê mecalê
Serbaxîte ne li ber cemalê

* *Eş`şuhretu afetun*: Menşûrtî afat e.

** Amaca nivîskar ji malikê ev e: Heta ku mirov zehmet nede xwe, mirov nabe zana û dûrbîn.

Institut kurde de Paris

Aşiq nebe mehwê husnê saqî
Çawa dibitin bi işqê baqî?

Ez muntezir im kûyî cemalê
Lê seyrî bikim bi yek xeyalê

Qadir tu yî, hadî û ´elîm î
Der sun´ê xebîr û pur helîm î

Heyy û ebed î, tu dê beqa bî
Ev kewn û wucûd ê dê fena bî

Her hakim î emrê "kaf" û "nûn"î
Agah î ji razê her derûnî

Lem yûled û lem yelîd ji bo te *
Walid, mirin û weled ji bo me

Em dê xwe fena û hem ´edem bin
Gerçî ku li ber derê Îrem bin

Çendan ku tu ´Adê pur şedîd bî
Ya dêwê pelîd ê pir ´enîd bî

Labud tu diçî di nav mezarê
Her çendî bikî tu ah û zarî

Çêkirne Xweda emîr û sultan
Hukmê wî ev e di dewrê esman

Dewra felekê wuha dike çerx
Rezaq e, li rizqê daniye nerx

* Xeysetekî Xwedêye, ku ne diwelidîne û ne jî hatiye welidandin.

Institut kurde de Paris

Hin padîşeh in, hinek zelîl in
Hin muşrik in û hinek xelîl in

Hin mumin in û hinek jî kufar
Hin bê guneh û hinek gunehkar

Hin mîr û wezîr û hin qelender
Hin dîlber û nazenîn û esmer

Hin xûb û perî û dilrûba ne
Hin aşiq û jar û bê newa ne

Hin perdeder in, hinek mestûr
Hin wasil û hin be´îd û meqhûr

Hin sorgul in û hinek jî bulbul
Hin bê xem in û hinek jî dilkul

Hin baz û ´îqab û hin jî şahîn
Hin kebk û tezerwê pur bi ahîn

Hin durr û sedef, hinek jî murcan
Hin Leyl û Şêrîn in, hinek jî murrcan *

Hinkan dike ew emîr û Tatar
Hinkan jî dike esîr û dildar

Hin daye ewan gunah û ´isyan
Da herqî bike di narê nisyan

Hin dayiye wan terîqê mehkem
Peyrew kirine bi fexrê ´alem

---

* *Murrcan,* ji "mirr" û "can" hatiye,bi mana xwîntahl e.

Institut kurde de Paris

Sed şukur te çêkirim musulman
Bexşîne bi min te dîn û îman

Çêkirme ji ummeta Muhemmed
Tehqîqî şefî´e bo me Ehmed *

Heq mumin im ez bi qelb û can
Tesdîqê dikim Resûlê Rehman

´Edda guneha tu nîne şaha
Destê min û dawê alê Taha **

Ez ummetê xeyrê murselîn im
Hem peyrewê padîşahê dîn im

Hêvî me ew e ku ummeta wî
Cumle bixî ber şefa´eta wî

Ez zêde gunahikar û pîs im
Nîne me´emel ku pir xebîs im

Hasil minê pir gunah û naçar
Hêvî bidî xatirê Çihar Yar ***

Hindî ku Xwedê cîhan kir abad
Danîne bi qudret esl û bunyad

Çêkirne çiya û behr û ehcar
Esmar û wereq, nebat û eşcar

---

* *Ehmed*, navekî Mihemed Pêxember e

** *Taha*, xeysetnavekî Mihemed Pêxember e.

*** *Çihar Yar*: Her çar yarê Pêxember ku Ebu Bekir, ´Umer, Osman û Elî ne.

Institut kurde de Paris

Bîl cumle bi zereyê di hûr bin
Heta ku ji fikrê xelqê dûr bin

'Edda ku di 'ilmê Barî mewcûd
Ew çendî selat li şahê Mehmûd

Teslîm û tehiyetên mûbarek
Ser al û sehabê wî bi carek

'Edda hesenatê îmamê Siddîq
Ewel ewî kir bi dinê tesdîq

Ewçendî selat digel selaman
Ser Ehmed û al û hem sehaban

Niqdadê nifûsê xas û 'amê
Ez rûzî ezel heta qîyamê

Her rojê dused hezarî milyon
Teslîm bi şibhê durrê meknûn

Ez Xaliqê cumle mumkînatan
Teşbîhê meter li ser nebatan

Daîm birijin li ser te w alî
Heta ku heşir bibîte xalî

Ser şahê xwedan Boraq û M'îrac
Hem al û weled, sehab û ezwac

Ez hêvî dikim ku bo feqîrî
Der heşrê bikî tu destegîrî

Vî 'asiyê pir xeta û nisyan
Peyrew bikî wî bi ehlê îman

Institut kurde de Paris

Lewra ku ji ummeta te me ez
Çehvnêrê li himmeta te me ez

Min bernedî ey şefî'ê 'ussat
Der heşrê nekî xwedanqibahat

Ya Reb tu Xakiyê gunehkar *
Mehrûm nekî ji şahê Muxtar.

Institut kurde de Paris

* *Xakî*, nasnavê nivîskar e ku ji xwe re di dawiya helbestên xwe de aniye.

SEBEBÊ TELÎFÎ KÎTAB

Nezzamê cîhan, xwedanê rehmet
Gava weh ku xelqî kir ji qudret

Eflakê bi terzekî gerandin
Mexlûqî di sun´ê heyirandin

Tezyînî bi kewkeb bû qemer kir
Nûra wî di şemsê de eser kir

Hindek ji kewakib û sitêran
Her yek wî bi terzekê digêrran *

Da eql û huner ji boyî însan
Pê ferqî bikin xeta û ´isyan

Evreng e dibêjî Cam Muhemmed
Xakiyê ku hicrî lê bûye sed

---

* *Digêrran*: Daye gerrandin.

Institut kurde de Paris

Pir derdê ji hicrê nazadarî
Mehrûmê ji suhbeta kubarî

Leşker ji xeman li min cema bûn
Lew xwarin û xwabî min nemabûn

Axir me nedî wîsalê mehbûb
Hasil qe nebû ji bo me metlûb

Ez hesretê yarê bûm cîgerxwûn
Reng şubhetê Leyl û mislê Mecnûn

Daîm bi fîxan û dad û feryad
Sed ah diçin ji qelbê naşad

Ruxzerd im û pir hezîn im
Karê me ji hesretê girîn im

Carek çi dibû gelo hebîbî
Pirsek bikira li min xerîbî?

Yar ez kirime jibîr yekcar!
Lew bûme zeîf û zar û naçar

Bes qelb û cîger li min bike şeq
Zulfan tu veke bi şubhê beyreq

Carek were der ji paşê perdan
Min bêmededî bide xeberdan

Pirsek tu bike li aşiqê zar
Mesrûrî bike bi weslê dîdar

Hicranê ji bo te ez beyan kim
Derdê di dilê xwe ez eyan kim

Institut kurde de Paris

Bêjim ji te ra zemanê borî
Herçî ku me dî ji halê dûrî

Guh de tu li ser sedayê aşiq
Vî aşiqê mubtela yê sadiq

Mecnûn bikim cunûn û şeyda
Leylayê ji bo ve bikme peyda

Kurmancî qesaidê di mewzûn
Behsê bikin ew ji halê Mecnûn

Turkî hene, nîne kurdîwarî
Kurdî wekî kenzekî veşarî

Qet nîne kesek ji xelqê Ekrad
Leylasîfet ew bi ah û feryad?

Işqê qe nekirne ew belakêş
Hicrê qe nekirne ew cîgerrêş?

Min dî hene, lêkî bê mecal in
Pir aqil û sahibkemal in

Sahibhuner û xwedanhewes bûn
Lê şubhetê teyrekî qefes bûn

Wan nîne muşîr û ne debîrek
Ne padîşehek, ne wan wezîrek

Peyda bikira me ger emîrek
Sahibhuner û xwedanê şîrek

Ev Turk û Ereb, Tetar û Faris
Carek bibûna li ber me naqis

Institut kurde de Paris

Her şairekî zebanê Kurdan
Qet nayê ji halê wan xeberdan

Her şi´r û qesîde dê bigota
Dunya serobin hemî bisota

Emma ku xwedan ji bo me nîne
Nêv Rom û Ereb ne ademî ne!

Lêkin hemî cumleten xeyûr in
Sahibkerem in, di bê qisûr in

Her mêrê di wan de ejdiya ye
Nêv Rom û Ereb wekî çiya ye

Ger yek ji me bit û deh ji Etrak
Hemyan bikitin bi şubhetê xak

Ewçendî sexaweta li erdan
Bîl cumle Xwedê didaye Kurdan

Ekradîsîfet sexî tu nin qet
Wan qehwe diçin bi şubhetê şet

Ne Ce´ferê Bermekî, ne Hatem
Qet nîne kesek ji neslê Adem

Teşbîhê bi wan bi bezlê emwal
Der rahê Xweda di xeyrê e´mal

Hasil ketime te´essuba wan
Xîret me kişand bi qelb û ezman

Neku me heyen tu qabilîyet
Belkî me heye hinek ji xîret

Institut kurde de Paris

Îmdadê me xwest ji Rebbê Barî
Tenwîrî bikî vî qelbê tarî

Qiset bikim ez hewayê Leylê
Mecnûnî bike bi bal ve meylê

Behsê bikin em ji halê Mecnûn
Leylê bibe pê dil û cîger xwûn

Min xame hilanî serqelem kir
Xetê Qiseyê me pê reqem kir

Kurancî hinek kelam û eqwal
Gotin me ji bo minasibê hal

Elfazê di kurdî pir şêrîn in
Meqbûl in û wek durrê semîn in

Min hêvî heye ji ehlê ilmê
Ew lê binerin bi çeşmê hilmê

Herfan megirin, mebên *xerab e* *
Newbawe ye, pir bi min şebab e ?

Ez hêvî dikim ji ehlê îhsan
Herçî ku we dî xeta û nisyan

Te`wîlê bikin bi lutf û în´am
Teqbîhê mekin li nêvê e´wam

Min xeyrî evê kîtab û guftar
Qet çi nekirin bi nezm û eş´ar

---

* *Herfan megirin*: Rexne nekin.

Institut kurde de Paris

Ya Rebî bi heqê Mustefa kî
Xakî tu bi işqê mubtela kî

Işqa xwe ji bo me ra nesîb kî
Qelb û cîgerê me pê kebîb kî

Hem işqê Hebêbî rûzî mehşer
Bo vî nekesî bikî muyeser

Roja ku diçine ber hîsabê
Bavêjî yemînê min kîtabê

Hem babê min û we da û îxwan
Ehmed tu bikî şefî´ ji bo wan

Hem cumle muminê di ummet
Der rojê qiyam li wan kî rehmet

Ya Reb tu Xakiyê gunehkar
Mehrûmî nekî ji şahê Muxtar.

Institut kurde de Paris

BENDA EWIL
DI BÛNA MECNÛN DE

Seh kir me ji rawiyanê adil
Ruwwatê xwedanê eqlê kamil

Gotin ku: Hebû zemanê sabiq
Êlek Ereba ji sun´ê Xaliq

Bîl cumle dîlawer û bi suhbet
Her yek bi mîsalê hûrê cennet

Îsmeş *Benû ´Amir* ew dibêjin
Malê xwe ji bo Xwedê dirêjin

Sahibkerem û xwedanê zad in
Ser cumle eşairan ziyad in

Lêkin hebû wan ji hakiman yek
Sahibhuner û zeka û zîrek

Pir malî hebû ziyade dewlet
Efradê Eşîrê hemî di xizmet

Institut kurde de Paris

Yek rojî nemaye bê musafir
Îslam û Cuhûd û ters û kafir

Xîme bi mîsalê deştekê reş
Eqlê merivan dikir muşewweş

Daîm binê kon tijî bû însan
Xalî nedibû tu car ji mîhman

Mîr û umera, xwedanê tacan
Rengşubhetê qafilê hecacan

Rêwî û fuqare her tejî bû
Ni´met ji Xweda li ser rijî bû

Pêşkêş dikirin ji wan re daîm
Hesp û deve û pez û behaîm

Hesret wî di dii de qet nema bû
Îlla ku Xweda weled nedabû

Wî malî ji bo Xweda telef bû
Her weqtê rica wî yek xelef bû

Daîm bi rica û ah û zarî
Hêvî dikir ez Xwedayê Barî:

În´am bikî bo me yek puser tu
Tesfiye bikî me ez keder tu.

Hasil Xwedê da wî lawekî pak
Mehparesîfet, di çerxê eflak

Pir şukur kirin ji boyî Me´bûd;
Îhsan li me kir Xwedayî mewcûd

Institut kurde de Paris

Da me puserek bi şubhê bedrek
Çêkir ji me ra ji nû ve sebrek.

Bê hed deve û pez û cimalan
Kirne sedeqe wî terş û talan

Navê wî bi *Qeysî* kirin meşhûr
Ez hedê ziyade bûne mesrûr

Hifza wî kirin ji ba û tavê
Daîm di hemêzê dê û bavê

Reng şubhetê gogekê ji zer bû
Ser destê ewan wekî qemer bû

Sê salî temam bi vê hewayê
Geh bav digirt û gahî dayê

Heta ku gihişte heft-i salan
Babê wî ji nû kete xeyalan:

Reb daye me ev delalê meqbûl
Dê wî bikim ez bi ilmê meşxûl

Nabe ji wî re tu kar û sen´et
Ez xeyrê ilmê neke tu xizmet

Ilm sen´etekî gelek temîz e
Herçî ku xwedanê ilm, ezîz e

Meqbûl e li nik ´ewam û xasan
Ez cin û melek, perî û nasan.

Yek rojê ji rojehayê mes´ûd
Bîl cumle eşîrê kirne mewcûd

Institut kurde de Paris

Bê hed û ´eded cemel deranîn
Mecmû´î kirin ziyafe, danîn

Hemiyan ji Qeysî re du´a kir
Babê wî bi destî girt û rakir

Bir danî di mekteba ´ulûman
Wek bedrekê kefte nav nucûman

Gava ku dihate pêşê ustad
Seyda weh dibû muferreh û şad

Dersa xwe ji carekê ziyade
Nedxwend û wuha wî kiribû ´ad

Seyda çi digote wî cuwanî
Ew dersê bi carekê dizanî

Eqlê wî ziyade musteqîm bû
Hem sahibê teb´ekî selîm bû

Elqisse, ku medresenişîn bû
Fikra wî li ser ´ulûmê dîn bû.

Ya Reb tu bikî nesîbê Xakî
Wî jî tu bi aliman teba kî

Min hêvî heye ji Rebê ekber
Nêv ehlê ´ulûm bikit me defter

Roja ku dikî qiyamê sa´et
Nav aliman bême ber şefa´et

Ya Reb tu Xakiyê gunehkar
Mehrûm nekî ji şahê Muxtar.

Institut kurde de Paris

BENDA DIDUYA
DI BEYANA ÇÛNA LEYL Û MECNÛN MEKTEBÊ Û AŞIQBÛNA WAN LI HEV

Institut kurde de Paris

Mî´marê kuhen serayê îxbar
Neccarê serîr ê neql û asar

Evrengehe wî gerandî bunyad
Ev qesrê kuhen bi ilmê ustad

Go: Pêşî niha zemanê sabiq
Şeyxek hebû ew di hukmê faiq

Ger çendî bi şeyxîtî ´eyan bû
Lêkin ewî şeyxê ´urbiyan bû ?

Sahib deve û pez û feres bû
Pir mekremet û xwedanhewes bû

Suqlabî û nejdî û mu´enneq
Mecmû´ê ewan bi zîn û me´req?

Ecnasê xeyûl û new´ê uştur
Mewla kiribûn li nezdê wî pur

Esnafê cewarî û peristar ?
Her yek bi mîsalê durrê şehwar

Îsasîfet ew bi nutq û ezman
Yek lehze dikin heyatê sed can

Pir bûn ewan di xîmeyê reş
Teşbîhê sema û kewkebê geş

Destbesteyê xizmetê kemer bûn
Wek serwîsehê muqîm li ber bûn

Enwa´ê Ereb mutî´ê hukmet
Ehlê Yemenê hemî di xizmet

Serdarê ´eşayirê Yemen bû
Meskengehê wî muqîm çîmen bû

Her dem vedida siyahê xane
Teşbîhê qubabê asîman e

Nêv çîmen û lalezar û sunbul
Nêv çîçek û sosin û gul û mul

Guhdarî dibûn sedayê teyran
Ageh nedibûn ebed ji xeyran

Qîzek wî hebû şebîhê xurşîd
Peyda bibitin ji burcê ummîd

Nêv baxê melahetê tezerw-ek
Qametkişyayî şubuhê serw-ek

Institut kurde de Paris

Kîsû bi şebîhê miskê Tatar
Berdaye milan bi rengê şehmar

Zulfeyn ku dibûn li dêmê muretteb
Wek şemsê biçîte burcê 'Eqreb

Çeşmê di belek, kemanê ebrû
Rengşubhetê sorgulan e her rû

Her xalê siyeh li dêmê nûrîn
Wek şahê Hebeş li textê sîmîn

Cebhet bi mîsalê fecrî sadiq
Mecnûnî dibin ji pêş ve aşiq

Weqtê dimeşî li ser zemînê
Aşiq dimirin ji ber evînê

Gerden bi mîsalê yek surahî
Purbade û tazeyê mubahî

Me`zûn bike awurên di celad
Mecmû'ê cîhan dikîte berbad ?

Ger dêm bike ez hîcabê 'arî
Şemsa li felek dibîte tarî

Leyla ewê babî îsmî danî
Ez naqilî min wuha dizanî

Hikmet ji Xweda weh bû muretteb
Babî bir û xiste nêv mekteb

Teqdîrê Xweda bû her ew û Qeys
Der menzilekê dixwendin wan ders

Institut kurde de Paris

Ba emrê xwedayê Reb ê Cebbar
Dersê xwe bi hev re kirin tekrar

Mekteb ku dibû li herdu xelwet
Xweş-xweş dikirin bi hev re suhbet

Yek rojê bi emrê şahê Mewla
Qeysî nezerek didaye Leyla

Qencî lê fekirî, weh lê nezer kir
Cergê xwe ji wê tijî keder kir

Carek fikirî li zulf û xalan
Eql û dil û can didaye talan

Murxê dilê wî kete hewayê
Bê Leylê tu carî qerar nayê

Leylê jî nerî li Qeysê aşiq
Derdê wan bi hev re bû muwafiq

Neku bi dilek, bi sedhezar dil
Ew jî weh li Qeysî bûye mail

Hem aşiq û herdu bûne maşûq
Ez ateşê işqê bûne mehrûq

Gava ku dixwendin û dihatin
Mehdda nezer ew li dersê nadin

Îlla ku dikirin erzê ehwal
Hetta ku belav bin ew biçin mal

Miqdarekê xweş bi vî meqamî
Sotin xwe di ateşê mudamî

Institut kurde de Paris

Wan her weh digo ku kes nizane
Nageh fikirîn ku bû ´eyan e

Teşbîhê miskê nake mestûr
Bihna wê dibe belavî ez dûr

Elqise, hinek ji xelqê dewran
Der goşî kirin hîkayeta wan

Çûn gotine wan bi lefzê şîret:
Tiştê wuhe ´eyb e nik eşîret

Babî di we her yekê wezîrek
Her yek ji ewan xwedan´eşîrek

Ger pê bihesin û ger bibînin
Çavê di we herduyan derînin.

Tenbîhê kirin bi we´z û îhsan:
Da seh nekitin ji we çu însan.

Şîret ku temam dikirin û rabûn
Gotin hemî çûn û berhewa bû

Bê fayîde bûn, nekir ewan gûş
Yekcarê nemane eql û ne hûş

Zêde bi fîxan û ah û hesret
Her weqt tereqî yû bi kisret

Heta ku hemî qebîl û eqwam
Mecmû´ê eşîr, xewas û e´wam

Têk pê hesiyan, kirin hîkayet
Bîl cumle ji hev dikin rîwayet

Institut kurde de Paris

Nêv ehlê Qebîleyê ´eyan bû
Her meclisî behsê îşqê wan bû

Heta ku gihişte babê Leyla
Sahibedeb û xwedanê xeyla.

Weqtê ku bi behsê bûye ageh
Bê hed kete şermekê ji nageh

Êdî nedihişt ku ew perîzad
Yekcarî biçite pêşê ustad.

Bulbul ku ji xunçeyê qetandin
Ah û keseran çiya helandin

Ket behra fîraqê Qeysê naçar
Sed dad û meded, fixan û hawar

Der ateşê hicrê bûye sûzan
Rahet qe nedî ne şeb ne rûzan

Ma zar û zelîl û maye mehzûn
Ez çeşmî diçûn sirişkê purxwûn

Alem hemî pêk ve bûye ageh
Der hukmê Xweda de mane waleh

Hindek ji xwedanê qelbê nazik
Herçî ku di rahê işqê salik

Weqtê weh didîtin ew belakêş
Bîl cumle ji bo dibûn cîgerrêş

Bêçare çi kefte işqê xeddar
´Ewnet bide wî Xwedayê xeffar

Institut kurde de Paris

Hindek ji mirovê eqlê napak
Gava ku didîtin ew cîgerçak

Wan weh digo: *Ev çiqas dîn e*
Ser qîzekê hay ji xwe tu nîne

Çen darê bi cî li wî bidana
Fîl halî dibû bi eql û dana.

Axir qe nema tehemmula wî
Her zêde fîxan û xulxula wî

Leylê weh kir ew bi işqê meftûn
Navê wî ji nû ve kirne "Mecnûn"

Babê wî nehiştî qet tu carê
Ew derkeve badî û seharê

Îlla ku muqîm di navê xîme
Teşbîhê bedir di navê xxîme

Mecnûn ku dihate dorê obe
Wî dewrê dikir hezarî newbe

Her fetil didan li dorê çadir
Qet sekin nebû muqîmî sair:

Carek nezerek bidim li Leyla
Daîm bi fîxan û wayêweyla!

Dengê wî hukum dikir li Leylê
Hêstir dewerî bi mislê seylê

Naçarî dikir libasê bavê
Lê xewfê dikir ji dê û bavê:

Institut kurde de Paris

Axir çi bikim neşim çi bêjim
Dê her wehe hêstiran birêjim

Lêkin bi dizî, neku ´eyanî
Wî eşkê di xwîn bi şubhê kanî.

Mecnûnî hebû hinik ji ehbab
Çendik ji dilawerê di i´rab

Exleb nedibûn ji wî qe xafil
Daîm dikirin teselliya dil

Her subhê digel evan hevalan
Meşmeş dimeşîne ser cîbalan

Taîfeyê babê Leylê daîm
Nêzîkî cebel dibûne qaîm

Ew jî ji çiya dihate xwarê
Heta li etek diketî qerarê

Wî her dinerî li xîme ez dûr
Sed ahî diçûn ji qelbê mehcûr

Mecnûn û ewan heval û yaran
Rengşubhetê ttaviyê di baran

Hêstir weh dikirne xwar bi carek
Te digo ku, çiya bû lalezarek

Ger-geh ku dihate bayê şêrîn
Ez aliyê yar, digirtî wî bîn

Keyfxweş weh dibû bi bûyê dîlber:
Sankî ku cîhan hemî seraser

Institut kurde de Paris

Emlakê min in bi cumle eşya
Weqtê ku dihatî bûyê Leyla.

Her pêlekê ba ku tê ji pêra
Mehbûbê dike selamî vê ra

Goyende dibû digel ssebayê
Her daîma wî digote bayê:

Ey badê seher hinek selaman
Mexfî tu ji min bigîne canan

Behsa minê zar ê bêmecal ke
Hindek ji mi re tu erzê hal ke.

Gava ku tuyûr û kebk û heywan
Wan rê diçitin di pêşê xeyman

Agir dikeve dil û hinavan
Hêstir dirijin ji herdu çavan:

Xwezya ku mi jî wekî we teyran
Perwaz bikira li nîvê dewran

Carek bifirim li nava Êlê
Çavek bixim ez li qeda Leylê.

Karê wî weh bû di dewrê salê
Têr ahî dikir, dihate malê

Dîsa subhek digel tewabi´
Çû û ku ji dûrî bibîte qani´

Wî da nezerek digel dused ah
Çeşmê wî li Leylê ket ji nagah

Institut kurde de Paris

Rûniştiye wek bedir li ser cî
Hêstir diwerîn bi mislê încî

Ez hesretê hîcr û derdê Mecnûn
Mabû bi tenê zelîl û mehzûn.

Mecnûn fekirî li çarî etraf
Xalî, tu ne kes ji mêr û jin saf

Leylê weh kişand ji heddê zêde
Bê hemdê xwe rabû çû bi pêş de

Çend ahî kişand û çendî hesret
Leylê ku dî ew jî kefte hirqet

Derdê xwe ji hev re kirne qiset
Hicran ji xwe re kirin hîkayet

Mecnûn xwe negirtî, da fîxanan
Weqtê weh ku dî cemalî canan

Kir welwele û hewar û gazî
Yekcar ji lîbasê maye tazî

Hindî weku bû ji şurbê mexmûr
Dengê wî nebû di perde mestûr

Ehbabê di wî ketin xiyalan:
Dê bête peder bi ´emm û xalan

Mecnûn û me jî digel teba kin
Mecmû´ê me ruh ji me cuda kin.

Hatin meriv û ehl û cîran
Bihnek weh li Qeysî mane heyran

Institut kurde de Paris

Wan girte bi destehayê Mecnûn
Ew derdîkeşê bi işqê meftûn

Derxistin û ew ji xîmeyê reş
Pê re meşiyan ne penc û ne şeş

Mecmû'î berê xwe dan çiyayî
Bîl cumle bi wî re kir tebayî

Heta ku birin cebel bi wî re
Hindek teselî kirin ji wî re

Wan her berê xwe didaye malan
Ew jî gerrî, çûye nik hevalan

Karê wî muqîm li çol û sehran
Şubhê felek bi fetl û dewran

Ya Reb tu Xakiyê gunehkar
Mehrûm nekî ji şahê Muxtar.

Institut kurde de Paris

BENDA SISIYA
DI BEYANA XWESTINA BAVÊ MECNÛN LEYLAYÊ JI MECNÛN RE Û NEDANA BAVÊ LEYLAYÊ

Qeysê ku nema wî xwab û rahet
Babê wî bihîstî ev hîkayet

Çû lê geriya, ku wî bibîne
Ya salixekî ji wî hilîne

Pirsî ji ehaliyê Qebîle:
Der sihet e, yane ew ´elîl e?

Xelqê ku ji qisetê xeberdar
Gotin ku: Bi işqê bû giriftar

Medhûşî bûye bi işqê Leyl-ek
Qet nîne li malê sebr û meylek

Institut kurde de Paris

Îlla ku muqîm li çol û badî
Mesken wî li nêv newal û wadî

Geh-geh digere li dorê Eylê
Ew taîfeya ku tê de Leylê

Dê ahî bike, bide fixanan
Da dengî biçite goşê canan.

Babê wî ku qenc-i hal dizanî
Hêstir kişiyan bi şubhê kanî

Gah ew giriya û geh dinale
Go: *Feyde tune, girîn betal e*

Ger zû dê nekim ji bo wî çarek
Nayê me sebr û ne qerarek.

Xuddamê di Obe gerandin
E´yanê Eşîretê civandin

Go: *Qeysê me bûye zar û sêfil*
Daîm bi fixan e, şubhê bilbil

Kanê çi dikin ji bo me gotin?
Min cergî bi ahê wî re sotin!

Wan go ku: *Hemî bi hev di naz in*
Çin Leylê ji babê wê bixwazin

Taîfeya me bi mal û dewlet
Zêdetir e hem bi nam û şuhret

Hindî ku qelen li me buha din
Dê cumle bidin, mebên ku nadin.

Institut kurde de Paris

Rabûne meşîne şeyx û e´yan
Nêzîkî kirin li Obeya wan.

Wan daye cewabê, ku: *Ehlê ´Amir* *
Hat şeyxê ewan û hem ekabir.

Weqtê ku bihîstî babê Leylê
Rabû meşî ew bi pêş ve xeylê

Anîn û hemî li kon peya kir
Îkrameke pir ji boyî wan kir

Piştî ku ziyafeta xwe danîn
Nan xwarin û sifre wan hilanîn

Êdî qe nema tu îş û xizmet
Hêja vekirin ji nû ve suhbet

Ewel wehe gotî babê Mecnûn:
Em herdu dema be hev re rabûn

Teşbîhê bira bi hev re sadiq
Heta bi nuha muqîm muwafiq

Gotin ji te re bikim îfade
Dostî me deha bibit ziyade

Hatin tu bikî me cumle memnûn
Leylê tu bidî ji boyî Mecnûn

Tezwîc bikin bi emrê Xaliq
Herdu gelekî ji hev re laiq

---

* *Ehlê ´Amir*: Ehaliyên eşîra Binu ´Amir in, ya ku Mecnûn jê ye.

Institut kurde de Paris

Hemrahê di wî jî kirne mebhes
Leylê tu kerem bikî, bidî Qeys

Em cumle wuha rewa dibînin
Xeyrî vê ne keç, ne kur te nînin

Me´lûmê te ye ji xeyrê Mecnûn
Wî jî tu weled Xweda nedabûn

Mecmû´î rica dikin bi hêvî
Qîza xwe bidî ji bo kurê wî

Hûn herdu bibin murov û hemdem
Ser cumle Ereb dibin mu´ezem

Qet nîne kesek li ber we rabin
Dê cumle neyarê we yî fena bin.

Go: *Gotinê we di bê qusûr in*
Ser herdu ´uyûnê min qebûl in

Lêkin keça min nuha sexîr e
Ne layiqê xwestina Wezîr e

Hindek tu bide me mehlê
Heta ku mezin be, bête hewlê.

Kî ser te re çêtir e xuyayî
Ez wî bigirin bi eqrubayî?

Ger ew bimire tu çare nabe
Îlla ku bimîne dê ji te ra be!

Wan gotê: *Tu qet ´uzir mexwaze*
Ev ´uzrî meger ji bo cihaz e

Institut kurde de Paris

Muhtac-i nehin ji bo cîhazan
Ser me tu meke tu fexr û nazan

Hindî ku qelen li me mubah kin
Em dê bidin û nuha nîkah kin

Em hatine û kusan bidîne
Mehriyê bibirrin, bira bimîne

Keyfxweş bibe bike me mesrûr
Heta tu nedî ji bo me destûr

Em behsê nekin di weqt û gavê
Leylayê nebin ji mala bavê.

Îsrarê kirin ji boyî înkah
Ez heddê ziyade kirne îlhah.

Wî dî ku xelas ji destê nîne
Gotî: *Puseret eqil tu nîne*

Dîwane ye, wî tu nîne warek
Her rojê li çolekê qerarek

Etrafê Qebîle gahî daîr
Daîm bi fixan, muqîmî saîr

Ger çare bibe ji bo kurê te
Leylê nebe can li oxirê te

Îlla ku nebe ji wî re çare
Nêv dost û neyar ji bo me ar e

Xelq ê weh bibêje "duxterî pak
Da dînekî, ne eqil ne îdrak"

Institut kurde de Paris

Min hêvî we dil nebîte meksûr
Hûn dê bigirin nuha me me´zûr.

Axir ew e; nadim ez tu duxter
Nabe ji me ra wuha muyesser.

Weqtê ku ewan nema tu hêvî
Rabûn û meşîn bi sernişîvî

Hatin û li Qeysî bûne wa´iz:
Em hêvî dikin nebî tu ´aciz

Qîz bê ´eded in di nava Eylê
Sed carê xweşiktir in ji Leylê

Kîjan te bivê, ji bo te bînin
Malê we di oxira te dînin.

Herçî ku hebûn keçê di bakir
Bîl cumle ji wî re wan hîsab kir.

Mecnûn ku bihîstî ev xeberdan
Yekcarî bi derketî ji perdan

Derba li wî derbekî xedar e
Pêsîr li xwe kir wî pare-pare

Bû zêde li wî cunûn û dînî
Hem ah û fîxan û hem hezînî

Der şeb diçû pêşê mahîtabê
Cerg û dilê xwe dida kebabê

Her wî ji xwe re dikir tekellum
Ebyatî dikirne wî ternnum:

Institut kurde de Paris

Hatim birrîn ez ji xwab û xwarin
Min nîne tu rahet û vexwarin

Mam zar û zelîl, bi derdê meşxûl
Dergahê wesil li ber me meqfûl

Hêja vebû nû derê hîcret
Umîdî nema li babê weslet

Rojê min ê pir bi ferh û şahî
Ez xem li me bûn şebê siyahî

Leşker ji xeman li min cema ne
Ehbabê fereh kesek nemane

Teyrê di firaqê bûne sef-sef
Danîne li ser serê me ref-ref

Navê min î zar, qelbê xwûnî
Hê nû kete deftera cunûnî

Ez bûm bi cunûniyê muleqqeb
Serdefterê wan ez im muretteb

Dostê di me bûne sahibehzan
Duşmen hemî bûne surûr û şadan

Pir xem ji firaqê bûme naçar
Axir me bi dînî kirye îqrar.

Geh-geh weh digo ji bo xwe daîm:
Leylayê di suhbeta kî qaîm?

Aya gelo ew bi min xebîr e
Ya ne ji bin ez kirim jibîr e?

Institut kurde de Paris

Ev dûd û fixan û nale û ah!
Aya qe dibe bi halî agah?

Carek çi dibû selam û teslîm
Bo me bikira xelat û te´zîm?

Ev qelbê hezîn ê pir kul û jan
Xalî bikira ji derd û ehzan?

Aya eceba dibe muyesser
Carek bigihîme qedê ´er´er?

Wî ahî dikir û dida hewaran
Herçî dibihîstî şubê baran

Ew jî digirîn, cîger disotin
Hindî ku wî ev xeber digotin.

Institut kurde de Paris

BENDA ÇARA
BIRINA MECNÛN KE´BÊ
Û DU´AXWESTINA MECNÛN JI
BOYÎ IŞQÊ

Institut kurde de Paris

Babê wî helî ji derdê wî re
Qet çare nedî ji derdê wî re

Hindek ji mirov û ehlê aqil
Ew bo pederî weh bûne qail:

Derman li birînê Qeysî nayê
Îlla ku bişînî Beytullayê

Ed´îyye dibin li Beytê meqbûl.
Nik babê wî ev xeber bû meqbûl

Kir kar û tedareka Hîcazê:
Em dê ji Xweda bikin niyazê

Belkî bide Qeysê min selamet
Derxîne ji elbîsê melamet.

Wî textîrewanek anî kar kir
Qeysê xwe bir î li wê suwar kir

Ket rah û meşî bi roj û hem şeb
Heta ku diçûne Ke´beê Reb

Wî girtî bi destê Qeysê pirxem
Bir nik Hecer û Hettîm û Zemzem

Go: *Bo xwe bike hin du´a ji Barî*
Belkî bibî tu ji işqê ´arî.

Hîna ewî behsa işqê kir gûş
Yekcar nemane eql û ne hûş

Kir ah û xwe da li erd û dîwar
Wî girtî bi perde û bi estar

Go: *Ey ehed û xwedanê qudret*
Ez hatime barîgahê rehmet

Ya Reb tu bi hurmeta Resûl kî
Îro tu du´ayê min qebûl kî

Heta ku tu´umrê min fena kî
Işqê tu muqîm bi min teba kî

Meqsûdî ew e ku işqê dildar
Her rojê bikî ziyade sed car.

Babî ku bihîstî dengê de´wet
Go: *Çare ji bo wî bûye zehmet!*

Berda girê û kir ah û nalan
Wan herdu berê xwe daye malan

Mecnûn û peder ji Ke´be rabûn
Hatin ku li mala xwe peya bûn.

Institut kurde de Paris

Dîsa ku li ser terîqê ewwul
Ket dora Qebîle şubhê bulbul

Kir ah û fîxan û dad û hesret
Her weqtê li wî ziyade herqet.

Hindek ji minafiqê di Eylê
Ew çûne Serayê Babê Leylê

Wan gotî ji wî re: *Ey nîkunam*
Vî bêedebî kirî tu bednam

Her rojê li dor Qebîle peyda
Riswa kirin em wî dînê şeyda.

Weqtê ku ewan kelam eda kir
Bê hed û hîsab ewî heya kir

Ew hakimê cumleyê Eşîret
Pir hate xezeb û hate xîret

Go: *Ger evî malê xwe li ser kim*
Dê wî bikujim û hem bi ker kim.

Tenbîhê kirî li qewm û xudam:
Her weqtê we dî, bikin î´dam

Wan ´ezmî kirin li qetla Mecnûn
Babê wî bihîstî, bûye mehzûn

Wî ruh firiya ji cismî derket
Wî eqlî nema, nebû çu rahet

Rabûn û ketin newal û gazan
Nêv dar û ber û çiya û sazan

Institut kurde de Paris

Hindî geriyan li deşt û sehran
Peyda nekirin tu nam û nîşan

Umîdê birrîn û hatine mal
Teşbîhê Ereb bi şi´r û eqwal

Ser Qeysê xerîb kirne me`tem
Mecmû´ê Eşîrê bûne sersem

Bîl cumle neman rica û umîd.
Merdek ji Qebîla Îbnu Se´îd

Der rahî diçû û dîtî yek merd
Işqê kiriye zeîf û ruxzerd

Qet nîne sekin ne wî qerar e
Her dem ewî gazî û hewar e

Eşkê wî bi şubhê av û kanî
Teşbîhê meter ji asîmanî

Her tên û qe nadinê tu muhlet
Bihnek tune boyî wî suhûlet

Çû bal ve gotê: *Te çi hal e*
Her dem bi fixan û ah û nal e?

Derdê te çi ye, çira dinalî?
Nîne te sukûn û her dikalî!

Qet seh nekir û neda cewabek
Hindî sekinî nekir xîtabek

Ew jê bihurî û her rewan bû
Rahê wî di nêv Qebîlê wan bû

Institut kurde de Paris

Weqtê weku çûye nava konan
Her kes bi enîn û şîn û efxan

Pirsî: *Çire hinde xelq û adem*
Bîl cumle xwedanê şîn û matem?

Gotin: *Puserek me kirye xaib*
Babê wî nemaye ruh di qalib

Mesken wî li nava dar û ber bû
Wek aşê muqîm bi fetl û gerr bû

Pir lê gerriyan, nedî me yekcar
Axir bi mirin me kirye iqrar.

Go: *Mujde ji bo we ehl û eqwam*
Ez bo we bikim beyan û i´lam;

Hûn hêstirê xwûnê bes birêjin
Min dîtiye ê ku hûn dibêjin;

Mesken wî di nêv filan newal e
Pir zar û zelîl û bê mecal e.

Wan dane xeber ji boyî babê
Keyfxweş bû gelek bi vê cewabê

Rabû û digel hinek hevalan
Bîl cumle bi derketin ji malan

Ew çûne ewî mekanê me´lûm
Rûniştiye tiflê işqê me´sûm

Bin yek kevirî xumar û medhûş
Me`yûs û zelîl û cismî naxwûş

Institut kurde de Paris

Cismê wî bûye bi tozê mestûr
Der çeşmî nemaye ruhnî û nûr

Bêçare bûye, ne eql û ne fikr
Her Leyl e li ser zebanê wî zikr.

Babê wî ku bûye pêş-muqabil
Hêstir ji ´uyûnî bûne sail

Go: *Ey ferehê dil û hinavan*
Wey ruhniya çeşmê dê û bavan

Işqa te çi işqekî xedar e?
Qet nîne ji bo ´ilac û çare?

Bê dawî ye, qet xelasî nabe?
Ev derdê te qet qiyasî nabe?

Çeşmê xwe hilanî maye wale
Ket ser qedemê peder bi nal e.

Uzrê xwe rica kirî ji bavê
Dev xiste qedem de weqt û gavê

Go: *Ey sebebê heyata canim*
Sermayeê ´umr û zendegan im

Ez kaseyê işqê bûme mexmûr
Pir bûme ji xizmeta te ez dûr

Lêkin çi bikim bi hemdê nînim
Ez girtiyê hakimê evîn im

Ez kirme ji bo xwe ´ebd û kole
Lewra me mekan çiya û çol e

Institut kurde de Paris

Dîwane kirim, eqil ji min bir
Eqlê me bi dîniyê bedel kir

Emrê wî wuha ye her medamî
Qet sekne nebe li yek meqamî

Ez hêvî dikim bikî tu me´zûr
Teqsîrê di min bikî tu mexfûr.

Mecnûn ku temam-i kir xeberdan
Babî kire ah! ji kul û derdan

Go: *Ey puserê melûl û bedhal!*
Çawa te bihêlim ez biçim mal?

Em dê ji diya te re çi bêjin?
Her dê wehe hêstiran birrêjin!

Walîde bûye ji eqlê xawî
Dîn bûye ji hesreta te lawî

Daîm bi girîn û ah e her dem
Ez derdê te bûye cunûn û sersem

Îhsan bike, guh de şîretê min
Mehzûn-i nekî Eşîretê min

Rabe bi me ra bibe beraber
Da ez te bibim li pêş mader

Dev berde ji vê hewayê carek
Belkî ji te re bigîne çarek.

Weqtê wehe gotî bab ji bo wî
Mecnûnî kir ev cewab ji bo wî

Institut kurde de Paris

Go: *Ey ruh û qalibê di Mecnûn*
Hindî te xezîneyê di meknûn

Pur serf kirin ji heddê zêde
Bo derdê me qet neda tu fêde

Derdê evê işqê def'î nabe
Hindî ku li hev bidî xerab e

Neku me bi hemd û ixtiyarî
Xwe xistiye ev cunûn û harî

Teqdîrê Xwedayê la yezal e
Wî daye min ev girîn û nale

Hem zulfê Leylê mislê zencîr
Keftine ´unuq bi xeyrê teqsîr

Qatqatî li dorê bûne helqe
Der agirê işqê kirme herqe

Qet mumkin e ez ji wê riha bim?
Îlla di vî halî de fena bim!

Hêvî dikim ez ji te bi îhsan
Aciz nebî tu ji ah û efxan

Aşiq ew e her girîn teba be
Ev işq ê tu carî me´ne nabe

Tu lutfê ke, dil ji min mehêle
Her min di vî halî de bihêle.

Mecnûn ku xeber temamî gotin
Cerg û dilê babê xwe disotin

Institut kurde de Paris

Bêçare peder weh bûye giryan
Bo wî puserê cîger tijî jan

Mecnûn ku dî halê babê naçar
Ew jî girî, kir fîxan û hawar

Miqdarekê herdu law û bavan
Xwûnabê rijîn ji çar-i çavan

Axir ku xulas nedî ji destan
Mecnûn meşiya xumar û mestan

Mecnûnî digel peder bi meş hat
Babê wî gelek bi dilkî xweş hat

Hatin ku di kon-i bûne sakin
Walîde û cumle ehl-i hatin

Wan kirne teselî boyî Mecnûn:
Bes tu birrijîne eşkê pirxwûn.

Bo xatirê wan du-sê eyaman
Rûniştî di kon de bûye mihman

Hasil nedişî bike sukûnê
Her fikr û xiyalê wî li çûnê

Behra dilê wî bi pêl û coş hat
Bê hemdî bi gazî û xuroş hat

Dîsan kete çol û deşt û sehran
Mesken tune, şubhê avê behran

Her dem bi hewar û wayêweyla!
Dewran dike ew bi işqê Leyla.

Institut kurde de Paris

BENDA PÊNCA
DI BEYANA HALÊ LEYLÊ
Û BÊZARIYA WÊ JI DESTÊ IŞQÊ

Institut Kurde de Paris

Mecnûnî me hiştî di halê wî de
Her gerr û fetil di tav û sî de

Leylê bikin em ji nû hîkayet
Kanê di çi derdî ew dinalet?

Husna wê bi şubhê Bedra Çarde
Her şeb dibitin hinek ziyade

Mislê wê nehin ji nazenînan
Ne di nav beşer, ne horî´îynan

Ew jî weh dibû li Qeysî meftûn
Derdê wê xerabtir e ji Mecnûn

Emma çi bike ji dê û walid
Nedşî here der, muqîmî qa´id

Işqa xwe dikir ji wan ê pinhan
Qet pê nedizanî kes ji însan

Weqtê ku li wê dibûye xelwet
Wê ahî dikir ji derdê firqet:

Mecnûnê min ê zelîl û giryan
Aya eceba li kê der îskan?

Yane digere, bi ah û nal e?
Sehra kirî şubhê bax ê lale?

Weqtê weh digo (bi) qelbê şewat
Hêstir dirijîn ji "ssat"ê safat *

Geh-geh li çiya nezer dikir wê
Ew ciyê ku Qeys guzer dikir lê

Bihna wî digirtî wê ji bayê
Derdê xwe hinek sebir didayê

Geh xelqê diçûn li rê û durban
Wan behsê dikir ji Qeysê ´uryan

Ebyatê wî boyî hev digotin
Leylê dil û can didaye sotin

Leylê jî hinek ji şi´rê mewzûn
Wê go li xwe û li halê Mecnûn

---

* Ji rêza pêşî heceyek kêm bû, me "(bi)" nivîsî. Bi vî awayî hem hece tê dagitin û hem jî daçek çêdibe .

"*Ssat*"ê safat, nivîskar çavên Leylê şûfandiye bi tîpa "ssat" a di elîbêtika erebî de.

Institut kurde de Paris

Hasil nedihiştî kes ji însan
Ew pê bihesin bi işqa sûzan.

Her çendî keçê di wê Eşîret
Her dem tereb û bi keyf û suhbet

Qet guh nedidaye keyf û seyran
Îlla ku muqîm sukûn û heyran

Wan her weh digo keçê di nazik:
Leylê li terîqa işqê salik!

Daîm weh didanê te´nê napak
Her weqtî wuha melûl û xemnak

Salek bihurî wusa temamî
Ageh qe nebûn bi wê tu´amî

Sala dinê nûbuhar û Newrûz
´Uşşaqê ji nû ve bûn cîgersûz

Mehpare keçê Eşîrê rabûn
Bîl cumle bi cunbuş û sefa çûn

Têkda bi tebayî çûne bustan
Cennet tijî bû ji hor û xilman

Hindek didin ew li def û saz
Hindek bi reqsê bi ´işwe û naz

Hindek wekî gul bi xende û ken
Sorgul tijî bûn di nava gulşen

Leylê bi mîsalê xunçeyê gul
Meqbûz e dihen ji derdê bulbul

Institut kurde de Paris

Wan her weh digo ji boyî Leylê:
Ey duxterî padîşahê Eylê

Ev keyf û hewa û reqs û govend
Ev nay û newa û saz û sazbend

Bîl cumle ji bo te ne, mûbarek!
Qet nakî bi bal ve meylê carek?

Wê go: *Hemî bo min e dizanim*
Îro hinekî giran e canim!

Keyfa me tu ne, hinek nesaz im
Ne mailê ferh û nay û saz im.

Lêkin ji xwe re dikir tefekkur
Mecnûn di xiyalê de tesewur;

Aya di kîja cî û mekan e
Bo min bi girîn û ah û jan e?

Nageh fikirî li paşê dîwar
Yek merdî dike ji Qeysî îxbar

Eş´arê di Qeys ê pir kul û derd
Der rahî diçe dibêje ew merd

Leylê kire xwar sirişkê pirxwûn
Weqtê ku bihîstî behsê Mecnûn

Agir kete qelb û cergê êşan
Çend hesretê kûrî wê dikêşan

Lêkin go, keçek di kokê yek dar
Rûniştiye ew li Leylê guhdar

Institut kurde de Paris

Da pê bihesim li kê ye mail
Ewçendî sirişk ji çeşmî sail?

Leylê ku kirî bi dengî eş´ar
Keç zanî li Qeys e ew giriftar

Êvar-i ku bû û hatine mal
Çû cumle ji dê re gotî ehwal

Walîde vemaye der teheyyur
Wechê wê gelek ketî texeyyur

Go: *Hêvî dikim ji te delalê*
Tu behsê nekî evê meqalê

Pur eyb e jo bi me, hem fezahet
Nêv Êlê dibin xwedanqebahet.

Paşê çû li Leylê kirye şîret
Gotin ji wê re hinek ji şîret.

Bê faîde ne xeber ji bo wan
Herçî bi işqê bûne nîşan

Leylê kete halekî dîgergûn
Daîm heliya ji derdê Mecnûn.

***

Institut kurde de Paris

BENDA ŞEŞA
DI BEYANA ÇÛNA ÎBNU SELAM SEYDÊ DE

Rawî wehe gote min hîkayet
Ew rawiyê sahib ê fesahet

Go: Weqtê zemanê Leyl û Mecnûn
Êlek Ereba ji heddê efzûn

Ew sahibê mal û mulk û cot in
Navê wê Benî Esed digotin

Yek hakimê wan hebû, cuwan bû
Nêv cumle Eşîra xwe ´eyan bû

Navê wî Binî Selam bizane
Mecmû´ê qebîl xulam bizane

Hukmê wî li ser Eşîrê carî
Hez kirbû wusa Xwedayê barî

Rojek bû suwar digel hevalan
Çû seydê bike hinek xezalan

Ew her digerrî li seyd û nêçîr
Xellaqê cîhan weh kirbû teqdîr

Institut kurde de Paris

Nêzîkî dibû li wê Qebîlê
Ew taîfeya ku tê de Leylê

Leylê jî hinek ji qîzê nadir
Anîn û digel xwe wê teba kir

Wan helqe li dora wê digêrran
Teşbîhê bedra li nêv sitêran

Bîl cumle bi derketin ji konan
Der rahê meşîn bi zad û hem nan

Teşbîhê bi horiyê buheştê
Meqsûdê ewan biçine geştê

Weqtê ku wusa li rê rewan bû
Ba Îbni Selamî pev ´eyan bû

Hîna ku dî husna Leylê çun bedr
Fîl hal wî dî ku teng-i bû sedr

Bû aşiq û mubtela û êsîr
Meyla wî nema li seyd û nêçîr

Ket qelbê ewî hewa û xulxul
Pursî go: *Ji baxê kî ye ev gul?*

Wî salixê Leylê giş hilanî
Babê wê kî ye ewî dizanî

Wî seyd û şîkarî xwe betal kir
Ket rah û tewecuha bi mal kir.

Weqtê ku peya dibû li malê
Ehbab hemî hatine hewalê

Institut kurde de Paris

Hatin û tijî kirin cemaet
Da seydê bike ji wan re qiset

Wan dî ku tu keyfa wî tu nîne
Bê hedî melûl e, pir hezîn e

Pirsîn ji wî: *Ey xwedanê şewket*
Bo çi ji bo me nakî subhet?

Rûnuştî, te qet ne qîl û qal e
Daîm te tefekur û mitale?

Wî gotî ku: *Ey muhibê sadiq*
Ez bûme ji qîzekê re aşiq

Zencîrî kirim bi zulf û gîsû
Têtin dilê min xedeng ji her sû.

Wan gotî ji wî re: *Ey cuwanmerd*
Qet bo xwe meke xiyal û hem derd

Ger te bivê, dê subhê cewabê
Em dê bişînin ji boyî babê

Hindî ku bixwaze mal û eşya
Bîl cumle bidine babê Leyla

Herçî ku bi qîmet û semîn in
Mecmû´î bidin, ji bo te bînin.

Bû şadî Binu Selamî, keyfxweş
Wechê wî vebû wekî gula geş

Wan dane qerar û dane teskîn
Bo Binî selam bi ´izz û temkîn.

Institut kurde de Paris

Bû subhî ku roj-i bûye î´lan
Hatin civiyan Eşîr û e´yan

Hindek ji hediyeyê bi qîmet
Anîne bi keyf û ferh û zînet

Wê kirne tedarek û muheyya
Çendek ji ekabirê di ´ulya

Ew bûne suwar, li rahî qaim
Nezdîkî ku bûn li Êlî Hakim

Maqûlê qebîla Leylê tê de
Rabûn û meşîn û çûn bi rê de

Çûn pêşiya wan, bi ´izz û tekrîm
Anîn û peya kirin bi tefxîm

Rûniştin û qehwe wan vexwarin
Piştî ku ewan zewade xwarin

Rabûn û hediye wan deranîn
Mecmû´ li ber babê Leylê danîn

Gotin ku: *Bimu Selamî şandin*
Hatine keça te em bixwazin.

Gotî: *We qedem li ser serê min*
Ez xîmeyê we heta derê min

Canê xwe ji we re fida kim
Leylê ji we re dirîxê nakim

Ev çendek e Leylê bê mecal e
Naxwoş e niha zeîf e bê hal e

Institut kurde de Paris

Çend rij-i bidin ji bo me muhlet
Heta ku bibe ji êşê sihet

Em bo wê bikin tedarek û kar
Paşê bikin em ji bo we exbar

Hûn bên û bikin nîkah û tezwîc
Xemê di we cumle bibne tefrîh.

Ser vê xeberê qerarê dayîn
Rabûn û meşîn bi ferh û ayîn

Ew çûne bi nik Îbnu Selam da
Ewel ewan li wî selam da

Rûniştin ew bi keyf û suhbet
Behsa xwe ji nû kirin hîkayet.

Bû Îbnu Selam bi ferh û mesrûr
Wan lê cebirandî qelbê meksûr

Bû şadî ji hed ziyade ferhan
Melhem kete nav birîn û cergan

Jê re vebû ew derê meqfûl
Her maye bi cunbuşa xwe meşxûl.

Leylê weku seh kirî xeberdan
Bê hiş kete ser zemîn û erdan

Weqtê ku bima tenê ji însan
Baran dirijî ji ewrê nîsan

Daîm bi fîxan bû her şeb û rûz
Mecnûn jî li çolê her cîgersûz.

Institut kurde de Paris

BENDA HEFTA
BEYANA ÇÛNA NEWFEL SEYDÊ Û DÎNA WÎ MECNÛN

Der weqtê ewî zemanê me´rûf
Şeyxek Ereba bi ´izz û mewsûf

Ew sahibê êleke giran bû
Bo malekî bê ´eded xwedan bû

Leşker wî bi şubhê qûmê behran
Xuddamî wekî nebatê sehran

Bîl cumle Ereb di emrî mewcûd
Newfel bû wî navê pak ê mes´ûd *

* *Newfel serokê eşîreke ereban bû. Rojekê ew diçe nêçîrê li çolê Mecnûn dibîne, dilê wî pê dişewite û wî bi xwe re dibe malê. Ew leşkerekî giran hazir dike û diçe şerê bavê Leylê, da Leylê bi zor jê bistîne û bide Mecnûn. Lê dema herdu alî şer dikin, Mecnûn ji leşkerê bavê Leylê re dua dike, da li hember Newfelî bi serkevin. Nivîskar bi vî awayî li çîrokê didomîne...*

Institut kurde de Paris

Rojek bû suwar digel xewadim
Bo seyd û şîkarê bûye ´azim

Derket geriya li çol û qefran
Da seydê bike xezal û teyran

Nageh kete goşê wî sedayik
Espê xwe bezand bi bal ve çapik

Dî yek merivekî bi şubh dolab
Dewran dike nêv çiya û exşab

Eş´arî dibêje, pir şewat in
Hêstir weh ji çeşmê wî dihatin

Qet nîne li ser beden lîbasek
Ne sol û ne derpê û kirasek.

Wî dil şewitî bi halê "mecnûn"
Ev e xezîre û hêstirê xwûn

Pursî: *Te çi derd e, ey cîgersûz?*
Qet nîne sekin ne şeb ne der rûz?

Der çolê wuha zelîl û pirxem
Hêstir dirijin ji çeşmê pirnem!

Kir ah û girî ji qelbê naşad:
Leylê kirime bi işqê berbad.

Nas kir ewî êş û derdê Mecnûn;
Ser qîzekê bû zeîf û mehzûn

Newfel bû gelek hezîn û mexmûm
Bo Qeysê esîr ê cergî me`lûm

Institut kurde de Paris

Go: *Îro tu ne şîkar û ne seyd*
Derdê evî kirne payê min qeyd.

Gazî kire xadim û xulaman:
Bînin ji mi re hinek te´aman

Bo Qeysî kir iltîfatê bêhed
Mecnûn kete ser wî meylî bêhemd

Mecnûnî hinek ji şi´rê metbû´
Bo Newfelî got û kirye mesmû´

Awaz ku bi goşê wî resîde
Tesîrê kirin di qelbê wê de

Bo Qeysî kirin teseliyê xweş:
Tu qet meke qelbê xwe muşeweş

Ger zorî û ger bi malê dunya
Leylê bikim ez ji bo te peyda

Leylê nekim ez ji bo te wasil
Qet bo xwe nekim tu keyfê hasil.

Mecnûnî ku kefte goşî awaz
Fîl hal bi du´a ewî kir axaz:

Bo yek wekî min xerîb û bedhal
Bêmesken û bêlîbas û bedhal

Zehmet mekişîne tu ji bo min
Ji keyfa xwe memîne tu ji bo min ?

Yek şubhetê min ku bû perîşan
Daîm li çiya û çol e îskan

Institut kurde de Paris

Leylê bi mîsalê durr ê yekta
Bêmisl, û qerîne nîne hemta

Qet mumkin e hor û nazenînan
Kes dê bidetin ji bo me dînan?

Axir, me bihêle der vî halî
Aciz mebe bo me bêmecalî.

Newfel weh digo ji boyî Mecnûn:
Çend sal e tu bûyî zar û mehzûn

Ferz be li min ez ku Leyla nazik
Bînim ji te re, tu qet meke şik

Lêkin ji te ez dikim ricayê
Dev berdî ji vê gerr û nîdayê

Çend rojî digel me bêyî malan
Xwe têxî qîyafetê hevalan.

Xweş hatî li Qeys û hem mizacê
Go: *Dê ji me re bike ´ilacê.*

Ew bûye bi Newfelî re hemrah
Ba ferh û surûrê çû digel şah

Heta ku gihîşte şehr û bajêr
Rûniştin û bûne rahet ew têr

Mecnûnî birin hemamê danîn
Qatek ji lîbasî jê re anîn

Elbîse kirin li Qeysê pirxem
Ket sûret û şiklê îbnîadem

Institut kurde de Paris

Mecnûnî ku ez elem nexweş bû
Çend rijekî ma û me´de xweş bû

Daîmî bi Newfelî re şadan
Ew herdu dimeşîne baxê werdan

Wan xweş dikirin sefa û suhbet
Nav gulşenê mislê baxê cenet

Geh-geh xezelê di pak ê mewzûn
Ser Leylê digo zebanê Mecnûn.

Newfel ku dikefte goşî eş´ar
Tehsîn dikir bi sidqê guftar

Dewrek buhurî bi vê hewayê
Her rojê di cinbiş û sefayê

Newfel ku bi keyfê mubtela bû
Mecnûn di xiyalê wî nemabû

Mecnûn fekirî ku goşî nade
Halê xwe bi şi´rê kir îfade

Go: *Hêvî dikim ji te Emîrî*
Iznê bidî boyî vî feqîrî

Dîsa bikevim çiya û deştê
Ba cinsê wuhûşî her li geştê

Teşbîhê bi bulbulan bixwînim
Sebra xwe bi ah û nale bînim.

Mecnûn ku wuha kelamî gotin
Newfel bi wî cergî hate sotin

Institut kurde de Paris

Wî emrî kire li ser ´eşair
Da cem´î bikin gelek ´esakir.

Esker bi mîsalê avê behran
Daîm kişiyan li rûyê sehran

Leşker ku temamî wî civandin
Êlçî wî li pêşiyê şiyandin:

Hûn pêşde herin bi lez û te´cîl
Esker me kirî temamî tekmîl

Bêjin weh ji boyî babê Leylê
"Daxwazî dikin cenabê Leylê

Bo Qeysê esîrê zar î bêsebr
Newfel kiriye li me wuha emr"

Yaxud ku didî cewabê axir
Der weqtê xwe de bibe tu hazir.

Weqtê ku weh go kelamî, êlçî
Fîl hal xeyidî û rabû ez cî:

Leylê bi husn tu nîne hemta
Çawa didim ez wî dînê sewda?

Ez hazir im her dem di gav û weqtê
Teqsîrê nekin, çi ku ji we tê!

Qasid vegerî û hatiye mal
Bo Newfelî kir beyana ehwal

Newfel ku bihistî Leylê nade
Esker wî kişand û kefte cade

Institut kurde de Paris

Ev herdu mulûk û komê leşker
Bûn qarşî bi qarşî herdu esker

Weqtê ku bi hev re bûne wasil
Hindek di qetîl û hin di qatil

Bû ne´re û qîr û bû qiyamet
Qet nadine hev ji derbê muhlet

Çingîn kete tîr û şîr û rimhan
Xwûn bû lehî ez birîn û cerhan

Bê hed û hîsab ji hev dikuştin
Xwûnê wekî seylê meyit şûştin.

Mecnûn ku ji dûr ve lê nezer kir
Işqê di dil û cîger eser kir

Go: *Hêvî dikim ji Rebê qadir*
Bo eskerê Leylê tu bî nasir

Ew eskerê ku bi Leyl e mensûb
Xalib bikî, qet nekî tu mexlûb

Ya Reb dikim ez niyaz û hêvî
Tu qet nedî wan sernişîvî.

Wî her weh dikir du´a ji Barî
Herçî dibihîst rica û zarî

Wan go ku: *Evî eqil tu nîne*
Ev kuştin û şer ji boyî wî ne

Dîsan dike ew du´a ji hed der
"Leylê bikî xalib û muzefer"

Institut kurde de Paris

Bo eqlê wî wan kire tefekur
Der hukmê Xweda diman teheyur

Hikmet ji Xweda weh bû muqeder
Newfel şikiya bi hinde esker

Newfel fekirî ku nabe xalib
Wî ruh kişiya ji nava qalib:

Yek êleke qet ne ´izzet û şan
Ewçend bibim ji ber perîşan

Ez hukmê nekim li navî E´rab
Bûm şermî li nîvê dost û ehbab!

Nav eskerê wan bû keyf û suhbet
Ser Newfelî kirne sulhê minet

Ev herdu bi hev musalihe bûn
Newfel vegerî û gelkî mehzûn

Ket qelbê wî bê ´eded qesawet
Hat ser wî ji hed ziyade zehmet

Herçî ku hebûn meriv li dû wî
Bê hed kirine teselî bo wî.

Mecnûnî dî, nîne çarekarî
Bo Newfelî kir du´a û zarî:

Bo yek wekî min cunûnê meşreb
Ewçendî te dî eziyet û te´b

Ew zewq û sefa û keyf û seyran
Hindî me dikir li çol û sehran

Institut kurde de Paris

Da terk, û me da te î'tîmadim
Dîsa nebû hasil muradim

Ew Êla ku Leylê tê de sakin
Yekcarî te kir ji bo me duşmin

Ger carekê ew li min nezer kin
Xwûna me vexwun, cesed bi ker kin.

Tazî xwe kir ez lîbasê 'arî
Dîsan kete badî û seharî.

Newfel ku kelamê Qeysî kir gûş
Bê hed ji heyayê bûye xamûş

Pir hate xezeb û hate xîret
Her çendî hebûn ewî eşîret

Qasid wî kirin belav û şandin
Mecmû'ê eşîrê xwe civandin

Pir zêdetir ez hîsabê ewil
Wî ordû kirin ji bo xwe kamil

Kir 'erşî bi 'ezmê Êla Leylê
Der rahî diçin bi qesda Eylê

Nageh fikirî ku pêşî, muqabil
Mecnûnê feqîr ê dil tijî kul

Newfel ku li Qeysî kirye gazî:
Her tu digerrî melûl û tazî?

Dîsa me ji nû ve kirye esker
Ewçendî ji bo te em dikin şer

Institut kurde de Paris

Rabe bi me re were, biçin zûd
Hasil bikin em ji bo te meqsûd.

Mecnûn jî bi wan re bûye tabi´
Taîfeyê Leylê bûne sami´

Heta ku hebû di wan de taqet
Bo eskerî ketne kar û xizmet

Ew jî ji xwe re ketin tedarek
Wan cem´î kirin eşîr bi carek.

Ew komê giran ku bûn muqabil
Ser qewxe û şer dibûne mail

Bû herb û serî ji hev pekandin
Wek belgê şecer cesed weşandin

Xweş hatine hev bi tîr û kêbir
Bû şubhetê multeqayê ebhur.

Rûniştiye Qeysî nav-i esker
Gazî dike wî Xwedayê ekber

Wek cara ewel ewî rica bû
Bo eskerê Leylê her du´a bû.

Weqtê ku dibûye qewxe û ceng
Mecnûn digirte destê xwe seng

Davête li ser qebîla Newfel
Herçî ku didî di navê meqtel

Wan jê re digotî: *Dînê sewda*
Em canî dikin ji bo te efda

Institut kurde de Paris

Ewçendî ji bo te ne ´esakir
Mal û ruh û can me giş fîda kir

Em bo te dikin qîtal û herban
Dîsa tu didî li me bi derban.

Mecnûn weh dibû ji wan re qail
Bo eskerê Leylê bûne qatil:

Hûn daxî dikin dilê min ê kul
Îmkan e ku ez bikim tehemul?

Her yek ji ewan ji can e çêtir
Cumle ji ruhê min ew di bêtir.

Weqtê ku wuha digo xeberdan
Bîl cumle diman li Qeysî heyran

Bê hed û qiyasî bûne harib
Medrûbî hinik, hinik di darib

Ew herdu teref li qetlê talib
Newfel bû li ser ewan ê xalib

Taîfeya Leylê hat emanê
Newfel ku bihîst emanî danê.

Hat babê ewê û çendî e´yan
Bo Newfelî bûne destîdaman

Go: *Padîşehê xwedanê şewket*
Ev qewxe û herb ê bû du newbet

Ewçendî telef kirin me însan
Em herdu qebîle bûn perîşan

Institut kurde de Paris

Ger qesdî ew e keçê dixwazî
Emrê te ye her çewan bixwazî

Leylê bikim ez ji bo te hazir
Carek li cemala wê be nazir

Eqlê te di xayeta kemalê
Erbab e eger ne bê fesal e

Reya te binê çewan hilanî
Fermana te ye, tu her dizanî

Ev dînê wuha li pêşê çava
Çawa bikim ez ji bo xwe zava?

Her dê bikenin li ser me însan
Te´yîbê bikin me ehl û cîran!

Îlla ku dibêjî dê bidî tu
Axir ew e ser me amir î tu!

Newfel fikirî ku vê keça pak
Çawa bide dînekî cîgerçak?

Go: *Ger bikim ez vî îşî tertîb*
Mexlûq ê hemî bikin me te´yîb

Hasil ew e nakim ez tedarek
´Uzrê te me kir qebûlî carek

Herçî te qisûrê kir ser û bin
Mecmû´î hemî ´efû kirin min

Axir ji nuha û bi şûnde daîm
Ed´îyyeê te ji min re lazim.

Institut Kurde de Paris

Bo Newfel wî gelek du´a kir
Newfel jî ji wî dixwestî xatir.

Newfel ku berê xwe daye malan
Mecnûn ku bihîstî, bûye nalan

Çû gote ji Newfelî re Mecnûn:
Kan soz û qerarê ku te dabûn?

Sed heyf li qerarê nabî sahib!
Te digo ku "bibim li ser wî xalib

Ez dê te bikim bi Leylê wasil
Meqsûdê bikim ji bo te hasil

Du car e ku têm huzûrê samî
´Ehdê te wuha ne her mudamî?

Dax dan te li ser dilê min ê kul
Bo gotinê xwe tu nabî qabil.

Newfel bi wî ketye halê hîret
Bo Qeysî kirin gelek ji şîret:

Ez Leyla ziyade husn û dîdar
Bînim ji te re bi soz û iqrar.

Ket çol û meşî nekir ewî gûş
Ez derdê fîraqê bûye medhûş

Newfel ku di pê ve çendî însan
Şand û qe nedî tu nam û nîşan.

Institut kurde de Paris

BENDA HEŞTA
ŞÎKAYETA LEYLÊ JI FELEKÊ
Û DÎNA MECNÛN SEYAD

Institut kurde de Paris

Newfel ku ji boyî Qeysê pirderd
Leşker kire kom û zehf û bêhed

Da ew biçe şerê babê Leyla
Leylê ku bihîstî bûye dilşa

Pir hemd û şukur ji boyî Rehman
Wê kir ku bihîstî ev xeberdan:

Babê me qet bi şer û esker
Nabe ji bo Newfelî beraber

Dê min bide boyî Qeysê bêzar
Melhem bike vî dilê birîndar.

Ev mebhese her xiyala wê bû
Daîm ewê çeşmî her li rê bû

Heta ku kişandî komê esker
Dunya kirî şubhê rûzî mehşer

Xwestin ji Xweda niyaz û metlûb:
Newfel bikî xalib û me mexlûb!

Leylê bi du´a weh bûye meşxûl
Ed´îyeyê wê nebûne meqbûl

Newfel şikiya, nebû muqawim
Leylê bû di behra xem de qaim

Kir şîn û ji nû ve ketye me`tem
Ser wê civiyane eskerê xem

Go: *Ey feleka hesûd û dewar*
Yarê te tune ji bo dilê jar

Ew xunçeyê ku muradê Mecnûn
Dembeste bûye nuha ew eknûn

Weqtê vebûna ew ji nageh
Tu bûyî bi macerayê ageh?

Pir dî te ji boyî Leylê Mecnûn
Şa kir li me ew qerîbê mel´ûn

Te daye me herduyan hezînî
Qismê di ´uşşaqî nahebînî.

Leylê kete nava narê hesret
Umêdê birrî ji bax û weslet

Dewrek wuhe her melûl û giryan
Der şam û seher bi ah û efxan.

Institut kurde de Paris

Heta weku bûye cara sanî
Newfel kirî esker û giranî

Leylê ku bihîstî behsa esker
Bû şubhetê bedrekî munewer

Dêmê xwe temîz dikirye ez dil
Çeşmê di belek tijî dikir ez kil:

Ya Reb tu Xwedayê la yezal î
Bo Newfelî tu bikî hevalî.

Geh-geh bi sirûr û geh girî bû
Der şahî û huznê heyirî bû

Heta ku ewê xeber hilanî
Newfel ku bi wan re sulhê danî

Yekcarî nema umîd û weslet
Eşkan qe nedaye çeşmî muhlet

Perwanesîfet di narê firqet
Sebr û dil û canî kefte hirqet

Ez wesleta Qeysî maye meyûs
Der hebsa fîraqê maye mehbûs

Rûniştî digel xemanê mehzûn
Bê yar û heval ji derdê Mecnûn.

*

Mecnûn jî nedî tu ´îzz û îclal
Dewran qe nekir bi wî re îqbal

Institut kurde de Paris

Weqtê şikiyayî dil ji Newfel
Derdê wî ji nû ve bû mukemel

Ket çol û çiya ji derd û êşan
Ez firqeta yarê bû perîşan

Leyla ye li ser zebanî ewrad
Her weqtî ji ber xeman dike dad

Dewarî bûye li çol û wadî
Nageh bû leqayê yek seyadî

Sê ferxê xezalê kirye nêçîr
Mecnûnî ku dî, dimaye êsîr

Weqtê ku dî ew xezal û ceyran
Mecnûn sekinî ji pêş ve heyran

Hêstir dikişin ji çeşmê ahû
Der destê Seyad dikêşe yahû

Seyadî dibêje bo xwe ev qal:
Hersê wehe saxî nagihin mal

Ser dê bibirrim ji hersê karan
Dê bar ê bikim li ser dewaran

Dû heb bidim ez bi pare sade
Yek jî ji xwe re bikin zewade.

Mecnûn fekirî li hersê ferxan
Fîl halî ji işqê hate çerxan

Wî bo xwe xeyalê kir di hazir:
Teşbîhê bi van e Leylê nadir

Institut kurde de Paris

Babê wê li mal kirî giriftar
Hêstir bi mîsalê durr ê şehwar

Ez hesreta hicrê her dirêje
Eş´arî ji bo xwe re dibêje:

"Ey hicrê, tu nîne te nîhayet?
Bo aşiqî nakî qet rî´ayet?

Carek bike min bi weslê dilşad
Ez qeyda fîraqê bike azad."

Mecnûn ku wuha wî kir tesewur
Ket wechê wî ez hicrê texeyur

Eşkê wî misala tavê baran
Barîn ji xiyalê derdê yaran.

Seyadî li halê wî teheyur
Bê hed wî li Qeysî kir tefekur

Mecnûn ji wî kir rica hezar car:
Tu van bide xatirê min ê jar.

Seyadî ji wî re kir tekelum:
Tu pir merivek xwedanterehum

Lakin me gelek îza û zehmet
Dîtin, me bi wan re pir meşeqet

Heta ku me ev xezal kirin seyd
Min bo xwe kirine hersê der qeyd

Hindek bifiroşim ez xezalan
Hindek bixwim ez digel ´eyalan.

Institut kurde de Paris

Mecnûnî ji wî re gotî ixbar:
Van çeşmê siyah û husnê dîdar

Sed heyf e bidî ji wan re zehmet
Bo van xweşikan mede tu ezyet

Wellahî eger evan xezalan
Serjê kî, yeqîn diçim bi talan

Mewla dihebînî ey Seyadî
Van çavê reşan çira tu nadî?

Seyadî ji Qeys re kirye gotin:
Reşçavî ne lazim in ji bo min

Bo xatirê te eger riha kim
Nefqatê 'eyalî peyde nakim.

Mecnûnî hinik ji cil û sewban
Mabûn û dikir wî tê de dewran:

Eswabê di min ji bo xwe bistîn
Berde tu evan xezalê miskîn.

Seyad fekirî li sewb û libsê
Zêdetir in ew ji ferxê hersê

Xizlan û libis bi hev bedel kir *
Berdan û revîn bi şadî xatir.

Mecnûn jî ji keyfa wan xezalan
Mesrûr kete wadî û newalan

---

* *Xizlan*: Piraniya xezal e.

Institut kurde de Paris

Ew her digerre bi ferh û şayî
Bo hersê xezal ku kir rihayî

Nageh bû lîqa seyadê axir
Wî girtiye bo xwe yek kebûtir

Mecnûnî ku dî ji işqaê Leyla
Çû bûse sitend ji çeşmê şehla

Kir ah û girî ji bo kebûter
Şeq bû dil, wî cîger dibû ker

Go: *Hêvî dikim ji te Seyadî*
Azadî bikî di rahê Hadî.

Vî jî wekî seyadê pêşî
Go: *Hinde fîxanê tu dikêşî*

Zanim ku dixwazî tu rihayê
Lê xeyrî kesib ji dest me nayê

Her seyd e ji min re kar û sen'et
Qet nayê ji min tu îş û xizmet

Dev berde ji min, neşim riha kim
Çawa vê eziyetê heba kim?

Mecnûn wehe gote wî xeberdan:
Îşev ku li te bibime mihvan

Îlla dikî bo me şîv û xwarin *
Bîl cumle Ereb wuha biwarin

---

* *Îlla dikî* , di destnivîsê de "dikû" hatiye nivîsandin.

Institut kurde de Paris

Berde tu evê bike rî'ayet
Sankî te ji min re kir ziyafet.

Dîsa yekî şubhetê te seyad
Wî girtibû sê xezalê newzad

Herçî me hebû ji cil û libsan
Bîl cumle me dan û hersê berdan

Ez mame niha ji libsî 'uryan
Îlla heye cildê min li ser can

Ger razî dibî, bidim te ez can
Min bo wê bike fida û qurban.

Seyad heyirî li macerayê
Berdabû firî kete hewayê

Mecnûn ku dî kir kevokê perwaz
Wî jî bi fixanê kirye axaz

Işqê kire şubhetê kerenperr
Ket çol û çiya bi fetl û hem gerr

Wî eşkî dizên bi şubhetê av
Canê wî nekir tehemula tav.

Wî kirye nezer li pêş xwe carek
Dî yek şecerek gelek mubarek

Lakin ku di zzila wê muqerer
Hewzek bi mîslê Hewzî Kewser

Maê wê mîsalê engebîn bû
Ewçendî bi lezet û şêrîn bû

Institut Kurde de Paris

Qeysê ku ji rehtiyê nema hoş
Ew maê lezîzî kirye wî noş

Rûniştî di zzila ew şecer da
Nageh wî li jora darê nezer da

Wî dîtî li ser wê dara ´ulya
Rûniştiye yek xuraba sewda

Go: *Ey bi mîsalê miskê canan!*
Rengê te reş e ji biskê canan!

Aya eceba bi vî siyahî
Dewrankerê ´ebdê kîje şah î?

Yane tu jî şubhê min di firqet?
Wesla te jî maye ta qiyamet?

Yaxud feleka muqîmî dewar
Subha te kirî bi şubhê êvar?

Lew te bi mîsalê zulf û purçem
Wergirtiye her lîbasê me`tem

Elbete heye ji bo te yek sir
Nabî tu bi macerayê muxbir.

Nageh fikirî ku ixtiyarek
Zencîr kiriye wî bextiyarek

Nezdîkî ku bûn li Qeysê bêhal
Pirsî wî ji ixtiyarî ehwal:

Bo çi te kirî xwedanmelalet?
Sûcê wî çi ye? Çi ye qebahet?

Institut kurde de Paris

Merdê ku hebû di ´unqê zencîr
Go: *Ketme ji hal û nîne tedbîr*

Min nîne mecala sen´et û kar
Ev kal jî ji min ziyade naçar

Min xwe kirye miyanê zencîr
Gotin ew e her dibêje êsîr

Der êl û qebîle bûne dair
În´am ku dikin li me eşair

Herçî ku dikin ji bo me îhsan
Du behre dikin bi şubhê îxwan.

Mecnûnê ku ez fîraqê pir derd
Wî kirye rica ji Kalî bêhed:

Min têxe li dewsa wî feqîrî
Çend sal e ku min diye esîrî

Ez musteheq im ji boyî zencîr
Işqê kirime bi derdî êsîr

Pir dewarî kirim ji halê dergah
Dûr im ji huzûra yara çun mah

Hindî digerî li nava eşîrê
Bêje ku "vî pir diye esîrî

Yek hakimekî ku zulm e sun´et
Êsîr kiriye bi xeyrî qebhet

Avêtiye nava hebs û zîndan
Ew hebsa ku îsmê wê ye hîcran

Institut kurde de Paris

Çend sal e wuha muqîmî mehbûs
Daîm wuhe ez wîsalê meyûs

Pir dîtiye wî cefa û zehmet
Vêgav li wî curmî kirye minet

Curma wî pir e, tu ne wî taqet
Ew her digere li nik ´enayet

Herçî ku bidin ji boyî Barî
Derxin wî ji dest wî zulmikarî." *

Hindî ku berev bikî tu pare
Bîl cumle ji bo te min supare.

Kalo ku wuha bihîstî tedbîr
Fîl hal kire ustuyê wî zencîr

Çend rojî wusa gerrîn li eyla
Nageh bû lîqayê Eylê Leyla

Leylê ku bihîstî dengî ez dûr
Zanî ku sedayê Qeysê mehcûr.

Mecnûn fikirî li bisk û xalan
Wî xwendî wereq di erzîhalan

Go: *Ey şeha nazenîn û dildar*
Bes zulmê ke ber feqîrê bêzar

Carek nezerek bike bi rehmet
Çend sal e te kir me narê hesret

---

* Amac ji hakimê ku zulm li Mecnûn kiriye, Leylê ye. Lê pronom wê nêr hatiye nivîsandin.

Institut kurde de Paris

Zulfeyn te kirin ´unuq çu zencîr
Sewda dikirim, melûl û êsîr

Ev dil wuhe laleweş bi dax e
Perwane ye, wechê te çirax e

Destbesteyê emrê padîşah im
Ger çendî ku zêde pirgunah im

Lakin mededa me kîsûyê yar
Bo min bibitin demek ricadar

Tirsim ku di weqtê qewxe û şer
Newfel kişande ser we esker

Te dil şikiya be ez minê zar
Ez hatime ber deriyê dildar

Ger qetil bikî minê cîgerxwûn
Mesrûrî dibim ziyade memnûn

Pir bo me dibe se´adet û i´lan
Ber qapiyê xwe bikî me qurban.

Bê hed wî ricayê ateşîn kir
Ez hesreta yara nazenîn kir

Wî dil keliya û hate coşê
Kir ah û fîxan, û da xuroşê

Behra dilî pêlê da kenar e
Zencîra xwe wî kir pare-pare

Wî rast-i berê xwe da çiyayî
Kalo ku dî halê bênewayî

Institut kurde de Paris

Gotê ku: *Tu xewfê nakî ez Reb*
Ewçendî me dî eziyet û te´b?

Zencîrê me çêkirî, çi feyde
Heqê wê nekir me bo xwe peyde

Ev hinde eziyetê ku min xwar
Axir te kirim melûl û naçar.

Wî her wuhe kir li Qeysî gazî
Qeys kefte çiya bi şubhê bazî

Leylê fekirî li halê Mecnûn
Kir ah û rija sirikkê pirxwûn

Leylê weh ji Kalî re xeber da
Go: *Qet mekeve tu êş û derda*

Ev aşiq e, nabe zebtê zencîr
Rûhê wî bûye bi işqê texmîr

Leylayê hinek pere deranîn
Anîn û li pêşê Kalî danîn

Go: *Ha ji te re buhayê zencîr.*
Leylê qe nekir ji wî re teqsîr

Bo Leylê ewî gelek du´a kir
Derkeft û ji Leylê xwestî xatir.

Institut kurde de Paris

BENDA NEHA
DI BEYANA DAWETA LEYLÊ
Û IBNU SELAM DA

Institut kurde de Paris

Seh kir me ji rawiyê xeberdar
Ev lefzê semîn çu durrê şehwar

Go: Leylê ku daye şuhretê ´am
Husna wê bi şubhê bedrekê tam

Her kes ji wîsala baxê dildar
Muştaq e şebîhê bulbulê zar

Teşbîhê çiraxekê şeva tar
Deynî tu li yek newala pirdar

Perwane çiqas li dor çirayê
Tên xwe dixin ateşê hewayê

Ewçendî li Leylê muşterî bûn.
Lewra ku mîsalî kes nedîbûn

Ez çar-i teref bi şubhê seylê
Mal erzî ji boyî babê Leylê

Îbnu Selam ev xeber bihîstî
Agir kete ruh û can û hestî

Dîn bû, eqil nema û ne hûş
Ku xwestina Leylê wî kire gûş

Go: *Ger wuhe ez sukût bimînim*
Leylê dê ji destê xwe derînim.

Herçî ku berê qelen birrî bûn
Wî cumle tedarekê xwe dîbûn

Ez cumleyê espî yek hezar bûn
Bîl cumle bi zînê ne 'lîdar bûn ?

Espê di kihêl û rexşê tazî *
Misrî û 'Iraqî û Hicazî

Anîne hezarî koleyê Hind
Hem mislê ewan ji cariyê rind

Yek elfî ji naqe wan deranîn
Bar cumle nebat û qendî d'anîn

Anîne hezarî tebleyê mişk
Sed bar ji cewherê terr û xişk

** Nivîskar, behsa nextê ku dane bavê Leylê dike: Ibnu Selam hezar hespên di şûfê yê Rostemê Zal Rexşê Belek de digel hewqas şûr, hezar koleyên Hindî, hezar cariye, hezar deve, hezar elb misk û hezar bar cewher hemû dane bavê Leylê.*

Institut kurde de Paris

Bîl cumle ewî kirin muheya
Hindek ji ´eyaneyê di ´ulya

Ew keftine di rahî şubhê bazan
Ba nay û newa û tebl û sazan

Heta ku gihiştine Qebîlê
Çûn ber derê kon ê babê Leylê

Rûniştin ew bi keyf û suhbet
Heta ku ji rahê bûne rahet

Van cumle ekabirê serefraz
Wan kirne bi qiseta xwe axaz

Wan gotî ji wî re: *Ey dilara*
We´da ku te dabû boyî ma ra

Em hatine hem bi emrê Xeffar
Ba qewlê Resûlê heq ê Cebbar

Leylê li Îbnu Selam nîkah kin
Herdu melekan bi hev mubah kin.

Weqtê ku temamî kirin teqrîr
Xaliq jî weh kirbû emr û teqdîr

Ev herdu kirin li hev ewan ´eqd
Mehra wê li ser hezar zêrê neqd

Fatîhe li ser vê ´eqdê xwendin
Qenc mehr û nîkaha wan dibendin

Ew ketne tedareka cîhazan.
Leylê ku bihîstî dengê sazan

Institut kurde de Paris

Pirsî: *Çi hewal e, ev çi deng e?*
Çi nay û seda û ev çi ceng e?

Gotine ji wê re: *Ey nîkunam*
Babê te tu daye Îbnu Selam.

Leylê ku bû ew bi behsê agah
Ket behra firaqê, kir ji dil ah!

Go: *Vî pederê min ê cefakar*
Îqbala me xiste dewsê îdbar

Ez dame evî murovê napak
Dûr keftime ez ji Qeysê xemnak.

Hêstir dirrijîne her demadem
Hê nû kete ew lîbasê matem

Her lehze dikir wê ah û feryad:
Ez destê felek ewê dikir dad

Hasil ewê halî her wuha bû
Qet taqet û sebra wê nemabû

Bû dawet û bû sefa û bû coş
Bû saz û seda û cunbiş û doş

Qet meylî tune li dengê sazan
Ne meylî newayê reqsîbazan

Hatin ji nû qîzê wê Qebîlê
Tebrîkê dikin ji boyî Leylê

Qet nake ji wan re îltîfatek
Wê nîne di cismî de heyatek

Institut kurde de Paris

Anîn zer û zîv û hem cewahir
Mecmû´î kirin li Leylê nadir

Ew kirne mehafeyek musenne´
Bîl cumle bi cewheran muresse´

Hindek ji cewariyê di nadir
Mecmû´î bi Leylê re teba kir

Ket rah û meşîn bi fexr û bazî
Lê dan li dufûf û tebl û sazî

Mizgîn çû ji boyî Îbnu Selam
Da mujdeçiyan zêde în´am

Leylê ku nuzûlê kir li xane
Wek bedrî li nav-i asîman e

Anîn ji tîbaqê pir cewahir
Bîl cumle li ser serî bela kir

Hindî ku li ser serî rijî bûn
Miskînê Qebîle têk xenî bûn

Mîn be´dî, li ser sebîlê ´ade
Danîne te´am ji hedê ziyade

Xurşîd ku fîraqê Meşriq kir
Çû seyrê li baxê meddrib kir

Weqtê ku li rahê Xerbê ´azim
Leylê di meqamê wê de qaim

Der gulşenê Xerbê rojî bû xerq
Leylê ji nû kir tulû´î ez Şerq

Institut kurde de Paris

Leylê ku bû serserînê tali´
Tîrêjê li cîhan kirne şai´

Lem´e ku kişîn ji wechê Leylê
Kir Îbnu Selam bi bal ve meylê

Herçî ku hebûn ji xasê hezret
Wan dî ku Îbnu Selam di herqet

Çun kirne herem ji xelqê xalî
Ma Leylê li ser serîrê ´alî

Zava çû tewafa "Beytî Me´mûr"
Beyta weku der hîcabê mestûr

Weqtê ku hilat ji wechî berqe´
Ez wechî çû lem´eyek muşe´şe´

Zava ku nerî li qed û dîdar
Wî eqlî çû, ket, bi şubhê murdar

Weqtê ku Binu Selam kete erd
Hatin civiyan cewarî û ´ebd

Anîn û gulabê lê reşandin
Mirwahê li wechê wî weşandin

Ba elfî helake bûye aqil
Dîsa li cemala Leylê mail

Hasil ku nema li eqlî dehşet
Çû bal ve û kir umîda weslet.

Leylê dî ku kir bi bal ve teqdîm
Ateş rijiya ji femmê çun-"mîm"

Institut kurde de Paris

Leyla xeyidî bi wechê texyîr
Bê hed kiriye ji wî re te´zîr

Ewqas xeberê di pîsî gotin
Pê cergê Îbnu Selamî disotin

Leylê ku kirin ji wî re duşnam
Bo wê wehe gotî Îbnu Selam

Go: *Bo te bibim fîda û qurban*
Bo çi te kirim wuha perîşan?

Weqtê ku wî kir wuha tekelum
Leylê weh bi wî re kir terenum

Go: *Ey ser û serwerê qebail*
Zanim qe nehin wekî te kamil

Ewsafê te zû kirin me dergûş
Alem hemî cumleten ji te xwûş

Tu lutfê ke, guh bidêre ser me
Bêjim ji te ra heçî li ber me:

Weqtê ku ketim di nava mekteb
Hindî ku me dî eziyet û te´b

Yek merdekî pir bi husn û dîdar
Nageh xwe li min ewî kir îzhar

Min zanî ku ew ji cinîzad e
Meyla ewî bû li min ziyade

Tu zanibî ev xeber bi tehqîq
Yek lehze ji min qe nabe tefrîq

Institut kurde de Paris

Tu dûr be ji min eger dizanî
Fîl hal te dike bi derbê fanî

Qet nabe ji min re çareyê kar
Heya pederê me bûye bêzar

Ev derdî nebû belavî hergiz?
Walîde û babî mane ´aciz

Hala bi mi re bûye muqabil
Nageh dike bo te bibe qatil

Min hêvî ew e bikî tehemul
Tu her bidî ser Xweda tewekul

Derman tu teleb bikî ji bo min
Belkî bikî çarekê ji bo min.

Pirsê bike ez murovê fazil
Belkî bibe meqseda te hasil.

Leylê wehe bo wî kir beyanî:
Cinî ye ewî sehîh dizanî.

Bû Îbnu Selam melûl û nalan
Weslet reviya û ket mitalan

Êdî wî nema bi bal ve meylê
Qet wî nezerek neda li Leylê

Her mabû ji bo ´ilacê qaîm
Wî pirsê dikir li çare daîm.

Institut kurde de Paris

BENDA DEHA
ÇÛNA ZEYD NIK MECNÛN
Û BIRINA MEKTÛBA WÎ
Û CEWABANÎNA JI LEYLAYÊ

Institut kurde de Paris

Sahibxeberê fisane perdaz
Wî kir bi vî terzî qise axaz

Gotî: Hebû yek nedîmê nadir
Zeyd bû ewî nav, bi ´ehdê Qadir

Meşhûr bû bi fedl û hem kemalê
Me´rûf bû bi husn û hem cemalê

Pir dîtibû wî cefa û muhnet
Kêşabû bela û te´b û hicret

Ew aşiqê mubtela yê mehzûn
Her dem hebû meyla wî li Mecnûn

Weqtê bû bi qisetê xeberdar
Leylê bûye bûk, Zeydî kir kar

Pêsîr bû ji hêstirê di xwûn al
Kir qesdê li Qeysî çûye fîl hal

Hîna ku çû ew gehişte Mecnûn
Mecnûn ku dî, Zeydî zar e, mehzûn

Pirsî ji wî: *Ey nedîm û yar im*
Der qafilê xem de xemkar im

Qet nîne te îro îxtilatek
Ne keyf û ne suhbet û nişatek

Çawa bû ji te, tu hinde bû zar?
Bê sebr û sukûn-i bûyî naçar?

Derket ji dihanê Zeydî ateş
Wî gotî ji Qeys re: *Ey belakeş*

Bû dujmunê te ji nû ve dewran
Rakiriye ji bo serê te dewran

Dewra feleka fuzûl û bê´ar
Ew bûye ji bo Binu selam yar!

Leylê bûye yar ji boyî xeyran
Hêja digerrî melûl û heyran

Dayi´ ji te re fixan û ev ah
Sûzî şeb û ahê der sehergah.

Mecnûn ku bû ew bi qisetê agah
Esman şewitî ji şûleyê ah!

Nalîn kete, bo wî, mar û mûran
Kalîn kete wehş û hem tuyûran

Institut kurde de Paris

Leb kaxez û kir zebanê xame
Bo yar nivîsand ´îtabê name: *

Sernameyê Name, namê Xaliq
Xefar û Xweda û heyy û raziq

Çêkiriye cîhan bi esl û bunyad
Alem hemî ez ´edem kir îcad

Paş hemd û tehiyyet û selatan
Ya Reb bikî hellê muşkîlatan

Ev name ji vî cefakeşê zar
Sergeşte û mubtela û naçar

Bighê ewê dîlbera ku bê ´ehd
Ku daye cefa muhibbî pir cehd;

Ey nîne wefa û ´ehda te yar!
Bo xeyrê me gul, ji bo me bû xar!

Dil naşewitî bi halê zarim
Ev çende enîn û ah û zar im

Aya çiye? Ev çi bêwefayî
Ba xeyrê me kir te aşunayî?

Te girtiye bo xwe yarekî nû
Ê kevin te jê gerrandiye rû

´Ehda te, me her temam dizanî
´Ehdê te nebûn, me qet nizanî

---

* *Bi nameya ku Mecnûn ji Leylê re dişîne, rexne dike û Leylê di sozê evîna xwe de tawanbar dike.*

Institut kurde de Paris

"Her weqt te bi min re soz e daîm"
Te dil kiriye bi xeyrê qaîm

Zahir tu bi min re dost û hem yar
Batin te ji bo xwe girtî dildar

Ez bûm bi te re muqîmî bednam
Carek me nedî ji dil re qet kam.

Ey yara ji boyî cismê min can!
Qûtê ruhê min, ddiyaê çeşman

Tu mihra mûnîr û rux bi nûr î
Nabin bi şebîhê te tu hûrî

Ez hinde zeîf û bê kes im ez
Der xar e me mesken û xes im ez

Tu bo xwe wuha dibêjî sihbet
Mabeyna min û te nîne nisbet

Ez jî ji te re bibim muwafiq
Ez bo te, tu bo me nabî laiq

Ez her bi xeyal dibime qani´
Umrê xwe wuha me bir bi ddayi´

Tu bo xwe dixwazî laiqê xwe
Qet nabe tu însî mani´ê te

Bo te wekî min pir in cîgerxwûn
Tu li kî binerî, dê bite mecnûn

Ey çeşmeyê abî zendeganî
Her dem di dilê mi de nihan î

Institut kurde de Paris

Yek lehze ji çeşmê min nehî dûr
Çawa te wesil bi xeyr e meqdûr?

Qet nedbû te 'uzrê bikra îrsal?
Ba yek xeberek me nakî xweşhal?

Weqtê ku temam bû se'yê xame
Teslîm kirî boyî Zeydî Name

Zeyd rabû meşî û bû subukperr
Ket rah û firrî wekî kebûter

Heta ku gihişte Êl û Eywan
"Çawa bigehime sedrê Dîwan?"

Wî gotî, bi 'ilmê sihr û efsûn
"Zanim weh ji hed ziyade efzûn"

Ta Îbnu Selam xeber hilanî
Rabû û şiyande Zeydî anî

Wî kirye gelek li Zeydî meylê
Gotê: *Te bihîstî derdê Leylê?*

Go: *Zanî me derdê Leylî mehbûb*
Ed'îyye hene bi min re mektûb.

Wan anî bi gotinê wî îxlas
Zeyd xistine nîvê xelweta xas

Weqtê ku bû Zeyd bi Leylê wasil
Zanî dibe mexseda wî hasil

Rûnişt û gelek kirine suhbet
Dî meclisê wan ji xeyrî xelwet

Institut kurde de Paris

Zeyd kiriye qiyam şubhê mestan
Mektûbê deranî daye destan.

Mektûbê ku sitandî Leyla naçar
Ez Name hilanî bûyê dildar *

Weqtê ku li Name wê nezer kir
Ahan di dil û cîger eser kir

Hêstir bi mîsalê hebê mircan
Kêşan ji bîharê çeşmê durrcan

Gava ku dixwendî wê ´îbaret
Zanî hemî me´nî û îşaret

Der cergê wê kir ´itabê tesîr
Wê anî cewabê kirye tehrîr

Wê kir bi vî terzî xame carî
Go ewel: *Name namê Barî*

Mî´marê bînaê ´eqdê peywend
Wehhabê ´etaê mal û ferzend

Îzhara wucûdê ez ´edem kir
Îcada hudûsê ez qîdem kir

Ev Name ku ez minê xerîb e
Yanî ku ji Leylî dilkebîb e

Ersalî dibe ji boyî Mecnûn
Mecnûnê ku bû bi işqê meftûn;

---

* *Mana vê nîvmalikê weha ye: Ji nameyê bihna dildarê xwe Mecnûn hilanî.*

Institut kurde de Paris

Ey xakê bîsatt û xarê puster
Kamê dilê teng û dîdeyê ter

Her te´neyê ku bikî li cî me
Lewra ji te rûreş im, fedî me

Ez mu´terif im ku pir gunah im
Ber qapiyê lutfê ´uzrîxwah im

Ez cewher û xelqê bû xerîdar
Nîne bi min ixtiyarê bazar

Hebwa ku bi min re ixtiyarek
Qet nedbû ji xeyrî te nû yarek

Ger b` Ibnu Selam re dilfurûz im
Şem´ê şeb û afîtabê rûz im

Ew dûr be ji min, dibîne tabim
Nezdîk be, dikêşe ew ´ezabim

Fikrê meke, ez nişattîmend im
Der damê xumûmê payîbend im *

Geh-geh dikim ez fîxan û feryad
Walîde û walîd ez dikim yad

Geh wesla te ez dikim tefekur
Halê te ji bo xwe her tesewur

Çeşmî j´uyûnî dibin rewane
Xesla bedenê dikim behane **

---

* *Leylê bi Mecnûnî dide zanîn, ku hêj qîz e û Ibnu Selan neçûye livîna wê.*
** *Leylê tahfîlkirina xwe behane dike, ne ku heram dibe.*

Institut kurde de Paris

Tenha ku dibim dikim xwe ´uryan
Mûyê serê xwe dikim perîşan

Her dem ji wîsalê bê umîd im
Ba şûrê cefayê ez şehîd im

Ez bulbulê baxê firqet im, zar
Emma di qefes de bûm giriftar

Yek wehşî ji bo me bûye haval
Çi b`kim ku Xweda weh daye îqbal!

Daîm tu jî ba wuhûş î her dem
Hemrengî bûyim ji bo te ez hem

Ey ´aşiqê mustemendê mehcûr
Hasil bigire me îro me´zûr

Sebrê tu bike, dibe ku gerdûn
Van roja bike li me dîger gûn.

Name bi vî terzî kirye tekmîl
Da Zeydî, li wî dikirye te´cîl

Zeyd rabû meşî, bi Qeysî wasil
Dî durre bi ´eqîqê xwe muqabil

Ez Name hilanî kesbê meqsûd
Bê hed bû ji alî Leylê xweşnud.

Institut kurde de Paris

BENDA YAZDA
ÇÛNA BAVÊ MECNÛN CEM WÎ Û ŞÎRETKIRINA LI WÎ Û CEWABDANA MECNÛN

Tehrîrê kunanî ehlê înşa
Kêşa bi vî terzî xetê tuxra

Go: Qeysî ku kefte êş û derda
Babê wî nemabû hiş di ser da

Hindî ji xezîne û ji emwal
Pir bûn-i li nik wî, ma kerr û lal

Her wî ji xwe re dikir tefekur:
Çi b`kim bi vî malê xalib û pur

Nîne me weled ji xeyrî Mecnûn
Ew jî weh bi işqê bûye meftûn

Pîr im, dimirim, me ev yeqîn e
Bê sahib e hem mal û xezîne

Institut kurde de Paris

Zanim dimirim, dimîne ev mal
Exyarî bixwun vî malî her hal

Ya qenc ew e, ez herim bibînim
Belkî ku ewî digel xwe bînim.

Rabû û bi wî re çend heval çûn
Ew jî ku bi hatina wî şa bûn

Çendan geriyan li kûh û hamûn
Qet yek eserek nedîn ji Mecnûn

Nagahî ku dî wî yek zilamek
Çû pêş ve û lê kirî selamek

Go: *Xizr î ji min re hem tu rehber*
Ma nedye te Qeysê wehşî hemser?

Go: *Wa ye le ber derê muxarê*
Manendî durrî di nav xubarê.

Meşya û lezî heta gihiştê
Dî sengî li ber serî û puştê.

Mecnûnî ku dî ewî bi çava
Agir kete nêv dil û hinava

Rûniştî li ber serê birîndar
Hêstir rijiyan ji çehvî sed bar

Destê xwe gihande wî lualî
Ez toz û xubarê kirye xalî.

Çehvê xwe vekir: *Tu kê yî dîsa*
Bo min ku nuha dibûyî Îsa?

Institut kurde de Paris

"Bavê te me" go ku: *Ey cîgerxwûn*
Bes ke tu minê bêçar î mehzûn.

Weqtê wî tefekir û nezer kir
Agir di dil û cîger eser kir

Rabû xwe gihande singê bavê
Hêstir herikîn bi mislê avê

Bav û kurî herduwan bi hev ra
Giryan û kirin fîxan bi hev ra

Der gerdenî yekdîger dû zendan
Pêçane wekî xemê kemendan

Hey-hey giriyan û her dinalîn
Wek berx û miya li hev dikalî

Bûn herdu ku farix ez enînan
Ew mane çu bêkesan û dînan

Bav lê fekirî ku qet li ser can
Libsek tune xeyrî çermê heywan

Anî û heqîb li ber xwe danî
Wî libs û te´amî jê deranî

Derpê û kiras û sol, ´emame
Lê kirne wî yek bi yek temame

Nan danî û xwarin û xeberdan
Go: *Ey weledim, bes e ji derdan*

Ez hatime da tu bêyî malan
Bes tu bigerrî li pê xezalan

Institut kurde de Paris

Bes ke tu ji seyrî kûh û deştê
Ev xwûn te çi ye ji çehvê reş tê?

Weqtê ku cuwan bûyî hebwa bû
Dil te bi cuwaniyê teba bû

Tu bûyî di rahê işqê meşhûr
Tu bûyî di wî zemanî me´zûr

Her weqtî heye yek emrê xalib
Her ´esrê heye yek îş munasib

Hala ku te dî meqamê aqil
Tehsîlê kemal re bûyî qabil

Eyb in ji ji te-r nîda û ev keser
Nabin ji te re hewayê serser

Dîn bûyî, niha bibe tu aqil
Der çol û çiya meger tu xafil

Tu bûyî digel wuhûşî ehbab
Nahêlî li xwe tu libs û esbab

Nabînî tu her wuhûş û her teyr
Her yek bi refê xwe re dike seyr?

Rehmek tu bike li ser minê zar
Derxe me ji vê bela û efkar

´Umrê me ewa gihaye axir
Rûnê tu bi ´izz û hem tefaxir

Teslîm bikim bo te mal û emlak
Rûnê tu li cayê min ferehnak

Institut kurde de Paris

Ey butkedeê senemperistî
Ger rabe ji te hîcabî mestî

Bê bîrî te ev hewa û halet
Elbete digîje te xecalet

Aşiq tu ji bo cemalî dildar
Bûyî tu bi derdê wê wuha zar

Tu bûyî bi van bela giriftar
Ew bûye çirayî bezmî exyar

Tu şermê bike ji işqibazî
Faîde tune ji cankudazî

Qet nîne wefa ji boyî dewran
Her dem dide yek murovî dewran

Tu yar mebe bo zemanî, tehqîq
Yek rojê dikî ji wî tu tefrîq

Tu terk bike ji xeyrî Barî
Xeyrê wî meke ji kes re zarî

Weqt e ku bikim sefer ji dunya
Deynim qedem ez li rahî ´uqba

Bo malê xwe min diye gelek renc
Tu bermede destê xeyrî vê kenc *

Dewran bike başqe îş û halim
Tursim ne bimînim ez, ne malim

Institut kurde de Paris

---

* Bêjeya "*kenc*" lazimê xwe tê ku "genc" be. Ji ber kû "genc" navê xizne û defîne ye.

Tu her weh dimînî bê kes û zar
Êsîr û melûl dimînî naçar.

Çun we´zê xwe kir wuha temamî
Mecnûn fikirî di wî kelamî

Ew jî bû li pendê babî mail
Da terkê bike, bibîte aqil

Da terk bike arezûyî dildar
Êdî nebe ew bi işq giriftar

Çeşmê wî li terkê rahî işqê
Nageh ewî dî ku şahê işqê

Dîsa kire bendeyî di ferman
Qelb û dil û ten dihate lerzan

Qelbê wî kelî û dil bi coş hat
Nagah bi gazî û xuroş hat

Go: *Ey puderî min ê xiredmend*
Her çendî li min kirin te ev pend

Ev we´zê te bo me xeyr e, ne şer
Ger bo me be sehkirin muyeser

Herçî ku te kir ji bo me teqrîr
Cumle me bihîst û kirye ez bîr

Gazin tu meke, neku bidist im
Ez badeî camî işqê mest im

Işq girtiye derve û derûnim
Berbad kirî sebr û hem sukûnim

Institut kurde de Paris

Weqtê ku dibim li ´eqlî bai´
Sewdaserim dibîte mani´

Sen qanden û terkî işqî qanden
Işqî ezelî çikar mi canden? *

Der damî hewayê bûme ez bend
Derdê me dibe ziyade ba pend

Şûşa ku şikest bû pare, pare
Bo cebrî wê qet dibe tu çare?

Bo çi me dikî li malê teklîf
Lewra ku dike mirin me texfîf?

Ferz ke ku ji mal re bûme walî
Çûm, dîse dimîne malî xalî.

Wî ´uzrê xwe xwestî ba dused ah
Şerha xemê kir temamî nagah

Babê xwe dixiste nêv teheyur
Mecnûn go: *Meke tu qet tefekur*

Weqtê weku bûm bi işqê serxweş
Bûn yek ruh, û em di navê du leş

Mehsûb meke ew ew e, û men men
Yek can bûyî, canê zende du ten.

Babê wî ku bûye waqifê hal
Bêçare, nemane qîl û ne qal

* Ev malik bi tirkiya nû weha ye: "*Sen kandın ve ışkın terki kandın. Ezeli ışk çıkar mi candan?*"

Institut kurde de Paris

Wî zanî ku nabe neqşî batil
Ev işq bit û hîle nabe zail

Wî zanî ku pendê ber, hewa bûn
Kir wesyetê xwe ji boyî Mecnûn:

Ey riştéê gewherê muradim
Ayîneî husnî i´tîqadim

Carek tu bike li min terehum
Gotin ji te re bikim tekelum;

Saxî me nedî ji te tu rahet
Guh de ku ji bo te kim hikayet

Lakin were, ji te dikim ricayê
Weqtê bimirim biçim fenayê

Ser min bigirî tu şîn û me`tem
Pir bîne sirikk ji çeşmê purnem

Ber qebrî mi re bi rehbuwarî
Weqtê dimeşî bikî tu zarî

Ser adetê xwe bikêşî nale
Wî ecrî ji min re kî hewale

Feryad û fixan bikêşî ez dil
Weqtê bi qebir dibî muqabil

Da cumleeê dost û yar û dujmin
Fehm kin ku heyî tu warisê min.

Weqtê ku temam-i kir wesiyet
Ket cergê wî bêqiyasî hirqet

Institut kurde de Paris

Ez hesretî Qeysê dilperîşan
Bû zar û zelîl û çeşmîgiryan

Kir ah û fîxan ji qelbê purnar
Ax da, li ser xwe kirye hawar.

Mecnûn şewitî cîger bi babê
Ew jî gevizî li nav turabê

Hêstir kişiyan ji wan ´uyûnan
Teşbîhê bi kanî û ´uyûnan *

Bû şînî li nav çiya û sehra
Bo wan giriyane hûtê behra

Her carê ku ew didin fîxanan
Ateş digihîje asîmanan

Hindî ku kişandin ah û hesret
Bo wan hezinîn horê cennet

Her çendî ku ew dibûne giryan
Qudsî dibûne li ´Erşî buryan

Weqtê ku wîda´ê kir ji Mecnûn
Dîsa rijiyan sirişkê purxwûn

Axir nebû çare ba tu halî
Wî xwestî ji Qeysê xwe helalî

Naçar û feqîrî hate malan
Heta bi mirin bi ah û nalan

---

* Di rêza pêşî de "´uyûnan" çav in. Di rêza paşî de jî ew bêje, kanî ne.

Institut kurde de Paris

Derd û eleman dikirye rencûr
Der şem´ê heyatê wî nema nûr

Bo derdê xwe qet nedî tu derman
"Mecnûnî" digot û daye wî can.

Nabe bi cîhanê piştgirêdan
Xane li meriv dikîte wêran

Nabe ji tu kes re mulk û emlak
Îlla dide me du gav ez xak

Çendan tu bikêşî te´b û ezyet
Peyda bikî bo xwe mal û dewlet

Bo te qe tu nîne feydeê mulk
Ez xeyrî rizayê malîk-ul mulk

Tu terkî bike hewayê emwal
Peyda bike bo xwe xeyrê e´mal

Xweşxaneyê ´îş û noş e ´alem
Çi b`kim ku esasî nîne mehkem

Min hêvî heye ji te eya Reb
Xakî tu nekî bi mal mu´ezzeb

Tu razî bibî ji Xakiyê jar
Bo wî kî şefî´ hebîbê Muxtar.

Institut kurde de Paris

BENDA DUWAZDA
DI MIRINA BAVÊ MECNÛN DE
Û ZARÎKIRINA MECNÛN

Yek rojê rijand sirişkê purxwûn
Rûniştî li ser çiyayî Mecnûn

Rûniştibû ew muqabil Eylê
Wî bo xwe dikir xiyalê Leylê

Nageh fekirî ku yek ji seyad
Wasil bû bi Qeysî kirye feryad:

Ey bêkes û bêumîd û me`yûs
Nîne bi te re nîşanê namûs?

Saxî qe nekir peder te dilşad
Barî di mirin de wî bike yad

Can da ji mehebeta te babê
Ba ah û keser kete tûrabê

Institut kurde de Paris

Carek bi wî re nebûyî hemdem
Natirsî ji xaliqê xwe yek dem?

Weqtê ku wuha bihîstî Mecnûn
Bû zar û zebûn cîger tijî xwûn

Lê da serê xwe li erd û ehcar
Hêstir kişiyan bi mislê rûbar

Çû pursî li qebrê walidê zar
Ew babê ji boyî wî wefadar

Weqtê ku dî qebrê babê mehcûr
Kir dad û hewar ji qelbê rencûr

Rûniştî li ber serê mezarî
Rû daye li erd û kirye zarî

Wî kirne çiya û çol-i purab
Hêstir kişiyan bi şubhê seylab

Sedrê xwe bi mislê lewhê meqber
Ba naxunê essbu´an dikir ker

Hêj nû bi fixanê kirye me`tem
Wî bo xwe wuha digotî her dem:

Qet min ji te re nekir xulamî
Heta ku te ´umrî çû temamî

Heyfa me nekir tterîq ji bo xwe
Çend rojê nebûm refîq ji bo te

Bo min nebû feyzê te muyesser
Te xeyr dixwest, min dikir şer

Institut kurde de Paris

Min bo te kirin cefa û ezyet
Carek eme neda ji bo te rahet

Weqtê ku dibûm bi xem giriftar
Bo min tu bûyî enîs û xemxwar

Çawa bû gelo te kir 'ezîmet?
Ya ne te ji ber me kir hezîmet?

Zanim ku gelek gunahîkar im
Bê hed li ber te şermîsar im

Min tu di cîhan de pur kirî zar
Tu min meke der qiyamê naçar.

Bê hed kire ah û nale ser qebr
Rabû bi çiya ve çû û bêsebr.

***

Yek rojekê Qeysê dilşikiste
Dewran wî dikir xumar û xeste

Dî yek merivek li orteê rah
Wî çeşmî li destî ket ji nagah

Der destê wî kaxezek mu'etter
Leyla tevî Qeysî lê musewwer

Mecnûn fekirî li herdu sûret
Qenc-i lê fekirî bi çeşmê 'ibret

Kir ah û ji ahê wî kişî dûd
Wî sûterê Leylê mehwî kir zûd.

Institut Kurde de Paris

Wî merdî sualê kir ji Mecnûn:
Ey derdîkeşê bi işqê meftûn

Bo çi te xwe hişt û Leylê 'hek kir
Nanê xwe ji nû te bê nemek kir?

Mecnûn wuha bo wî cewab da
Gotin wî li sûretê sewab da:

Ez bo te bibêm, bibî tu ageh
Em herdu yek in ji du munezzeh

Nîne ji me ra nîşanê dûî
Dûî ji miyan hilat û çûî

Der mezhebê işq de çi laiq
Me´şûqê re her nîqab be aşiq

Aşiqê ten û hebîbê can e
Can her di miyanê ten nihan e

Me´şûqê gerek mudam be mestûr
Aşiq bibe nêv cîhan de meşhûr.

Gotin wehe kir beyan û ixbar
Fîl hal buhurî û bûye dewwar

Heta weku şemsê her rewan bû
Fî ´eynî ´hemîsutîn nehan bû

Weqtê ku xurûbi kirye agah
Fîl halî ji bo xwe kir wekîl mah

Hîna ku dibû li textê qa´id
Katib ji xwe re gerand ´Etarid

Institut kurde de Paris

Zehre perîşan dikirye kîsû
Xaib dibû wê di gêsuwan rû

Der çerxê sema Hemel ´eyan bû
Her yek bi meqamekê rewan bû

Ga wê li felek bû, ga wê ´enber
Pur kiribû cîhan ji ´enber terr

Cewza kemera xwe kir muresse´
Gerdûn bedena xwe kir mulemme´

Lê bûbû Esed ji rojê pur dûr
Yekcarî nema di şem´ê wî nûr

Dabû ji bo gîsû sunbule tab
Ser mişkê rijandî ´enberê nab

Mîzanê dikir felek terazû
Serraf ji zemîn kişandî lûlû

´Eqreb terikand kemendê purçem
Dêwê siyeh kirye qeydê mehkem

Qewsê xwe kişand supehrê la´ib
Davêtine tîr-i necmê saqib

Pur xaleê asîman rijand mû
Ser rûyê zemîn kirî siyehrû

Delw û qul kirî afetê di dewran
Sed qittre rijandî rûyê esman

Mehbûs kirî Hûtê Yûnisî roj
Berqa şefeqê bû asîman sûz

Institut kurde de Paris

Şertîn û bettîn sema ku iklîl
Nûr kirne ji asîman re tehwîl

Bo zînetê wan kirin muheyya
Ez le´lê xwe dane der Sureyya

Dabû rewişî supehrê ezfer
Tertîbê muqeddem û muexxer

Mecnûnî teheyyur û perîşan
Mabû di îşê felek de heyran

Fikrî li felek bi dîdeê ter
Ser rûyê zemîn tijî kir exter

Ewel li sema dibûye mail
Şerh kir bo ´Etaridê xemê dil;

Ey ehlê hisab re karîferman
Mustewfiyê eql û muşrifê rah *

Ey nasixê nusxeê me´anî
Fehristê rumûzê asîman î

Qessamê meqasid û mettalib
Ressamê menasib û meratib

Der dil me hene hîsabê bêhed
Xeyrê te nehin debîrî bo derd

Yek name ji derdê dil reqem ke
Bo şahê me erzî ke, kerem ke

---

* *Di malikê de newekhevîtiya qafiyeyan heye. Diyar e ku di nivîsa bi tîpên erebî de şaşî çêbûye.*

Institut kurde de Paris

Belkî bike feyzê xame tesîr
Ev halê cunûn bibîte texyîr.

Dî goşî nekir 'Etaridê raz
Bo xwe wuhe kir terennum axaz

Wî rû guherand ji wê kirî zaz
Bê hed wî niyazê kirne axaz.

Rû daye Merîxê Nehs ê xeddar
Wî kirye wuha ji wê re guftar:

Kay waliyê mesnedê şeca'et
Bo şûrê te alem ehlê ta'et

Ez 'aciz im û qewî me exyar
Ez bê kes û xess im bo tene yar

Bo 'acizî lutfê ke, meded ke
Bo bê kesî tu belayê red ke

Şûr derxe, bike tu def'ê dujmin
Da dostî bi min re hemnişîn bin.

Ez şûr û qelem dibûye newmîd
Wî girt rehê barîgahê tewhîd

Ber dergehê Rebê xwe niyaz kir
Bo Xaliqê xwe wî 'erzî raz kir;

Ey ji tîx re mu'în, ji kilk re rehber
Behramê xulam û tîxê çaker

Ey ferqê emel kulahê dûzî
Sahib reqemê beratê rûzî

Institut kurde de Paris

Rehmê bike ber me bênewayî
Derdê dilê min bike dewayî

Leylê te kir, ey Xweda, perîweş
Husna wê ku canî daye ateş

Leylê te kirî belayê alem
Wê ez kirime şikisteê xem

Te daye wê husnê alemefrûz
Wê daye min ateşê cîhansûz

Te ez kirime bi derdê pur zar
Mecnûn li kû Leylêyî cefakar?

Mecnûn te bi derdê mubtela kir
Ba yek nezerek te pur bela kir

Ya Reb bi kerem bike ´ilacim
Ez xeyrê bibirr tu ihtiyacim

Ya Reb te kirim bi derd giriftar
Xeyrê te kî ye ji min re xemxwar?

Pur bo hukema me gotiye hal
Bo çareê derdî mane ew lal

Min zanî hekîmê ferdî tu yî
Danayê cemî´ê derdê tu yî

Ger derd û we ger dewa ji bo te
Hakim tu yî bo riza ji bo te

Ya Reb bigihîn kemalê zewqim
Roj rojê bike ziyade şewqim

Institut kurde de Paris

Leylayê bikî ji min re zahir
Qet xalî nekî xiyal ji xatir.

Wî bo xwe wuha dikir munacat
Bo mihnetê xwe dixwest mukafat

Bişkuftî gulê hedîqeyê rûz
Xurşîdê ku da cemalê feyrûz

Murxê demê subh kişandî awaz
Zaxê şebî kir ji nû ve perwaz

Hem sefheê alem bû rewşen
Hem hebê sitêrê bûne xermen

Subhê ji sufa û sidqê zadem
Xweş bûye ji nû nişatê alem

Tesîrê sefayê camî xurşîd
Kir baxê sema bi bezm Cimşîd.

Derkeftibû ser çiyayî Mecnûn
Wî l` reh dinerî bi çeşmê purxwûn

Nageh dî ku hat nedîmê kamil
Hemrazê qedîmî Zeydê fazil

Wî dêm ji nişad tijî bû ez nûr
Zêde bi fereh, bi keyf û mesrûr

Xayet bi sefa û nîne mehzûn
Ev hal xerîbî hat bi Mecnûn

Pursî, go: *Çira bi înbîsat î*
Îro tu ziyade ba nişat î?

Institut kurde de Paris

Aya tu bûyî bi dostê wasil
Ev çendî ttereb ji bo te hasil

Îro bi çi qedrê serbilind î
Ewqasî tu pir nişattimend î?

Zeyd bo wî vekir xezaneê raz
Key turfehumayî ew çi î´zaz:

Do çûme tewafî kûyê Leyla
Da ez bibînim ewê bi tenha

El qise, bi wê re bûme hemdem
Ez bûm di herem ji ehlê mehrem

Min dî mehî dêmê bê ddiya bû
Ayîneê tel´e bê cîla bû

Ne d`le´lê leban de qitreyek ab
Ne d`mahê ruxan de zereyek nab

Ez dîtim û kirye nale û zar
Wê gotî ji min re: "Ey wefadar

Aya eceba bi rehguzarî
Qet çûyî tu nik wî dilfikarî?

Mecnûnê me ger te dîtî bîllah
Tu min bigerrîn bi halî agah

Aya wî çi hal e der meh û sal?
Kî ye wî refîq, çewa ye ehwal?

Bîllah tu here bibîne Mecnûn
Rehmê tu bike li Leylî mehzûn

Institut kurde de Paris

Bo wî ji me şerhê zu'fî hal ke
Halê wî ji ber me ve sual ke

Bêje, tu çewa yî nêvê xemder
Der îş û meşiqet û elemder?

Weqtê ku me m`tema te seh kir
Min jî kire şîn, lîbasê ker kir

Ew serwê ku derketî ji çîmen
Ne ji kîsê te çûye, belkî ez men

Pur dî ji me re vê çerxê xeddar
Der cumleê alemî de yek yar

Ev zulm e li ser me, aşîkar e
Nayê me ji dest, tu nîne çare

Em mane di nêv derdê qaim
Çare çi ye, sebrî bo me lazim

Çi b`kim ku muqeyedê hesar im
Mehbûsê hîcabê tengîtar im

Nîne ji me re mecalê mektûb
Wasil bikim ez ji boyî mehbûb

Wek xunçe me her eza perîşan
Ağizim dolu, ah, içim dolu kan! *

Lê tu şehê kîşwerê riza yî
Çawa tu bibêjî aşunayî?

---

* Mana vê nîvmalika bi zimanê tirkî weha ye: *Devê min dagirtî ye, ax! hinavê min jî tije xwîn e.*

Institut kurde de Paris

Bo çi eceba dikî tu îhmal?
Halê dilê xwe tu nakî îrsal?

Yek name ji min re nakî tehrîr
Naşînî, wuha dikî tu teqsîr

Nînim ji te ez bi êşê razî
Îhsan bikî tu xîlafê mazî

Her dem bike tu beyanê ehwal
Şerha ruxê zerd û eşkê xwey al

Îrsal tu bike ji bo mina zar
Ez halê te da bibim xeberdar."

Mecnûn ku bihîst peyam û mijde
Îqbal ê li bextî bûye ´ewde

Îqbal e êdî wî î´tîqad kir
Bê hed wî bi Lelê î´tîmad kir

Dewran bû bi wî re yar û hemdem
Gulzarê ddemîrî bûye xurrem

Wî gotî ji Zeyd re: *Yarê sadiq*
Bo min tu yî hemdem û muwafiq

Anî te ji min re mujdeê yar
Mesrûrî kirim bi sozê dildar

Ez min jî bigîne wê senayan
Erz ke tu durûd û hem du´ayan

Bighîne tu xakê der niyaz im
Bo Leylê bike tu erzî razim;

Institut kurde de Paris

"Ey tu yî ji derdê min re derman
Keyfa dilê min, çirayê çeşman

Elhemd li wahîb-ul ´ettiyye
Mujde te ji min re kir hediye

Ez ´ehdê te mi wefa dî axir
Ez şehdê te min şîfa dî axir

Min zanî ji bîr nekir me ew mah
Hîna ku dibûm bi mijde agah

Karê xweşikan hemî cefa ne
Herçî ji te tên hemî wefa ne

Hindî hene nazenîn û nazik
Qurbanê te bin hemî bi carik

Ez naqis im ey emîra ´adil
Lêkin tu di rahê işqê kamil

Tehsîn tu yekaneê zeman î
Canim ji te re fîda ku canî

Bo her xweşika hebûna ev tewr
Nedbûyî tu her yekane dewr

Ev hal bibûna ji wan re meqdûr
Nedbûyî tu der cîhanê meşhûr

Her dem tu wuha bike me dilşad
Geh, geh tu bi rehmê min bike yad

Ey serwî sîmenberî gulendam
Taracê meta´ê sebr û aram

Institut kurde de Paris

Ey Xusrewî kîşwerî melahet
Mehtabê şebî nişatt û rahet

Çunkî ku te kir li ser me rehmet
Îzharê te kir ji bo me himet

Îcar ku rehê mihrê bigir tu
Wek weqtê ewil terîqê megir tu

Hesretzede da neçite canim
Rehmê ke bi nale û fixanim

Meyla minê bêmefer bike tu
Carna ku li min guzer bike tu

Her weqtî tu yî di mesnedê raz
Ez jî wehe her bi derdê demsaz

Der mezhebê işqê ev rewa ye
Ev rah û rewş gelo wefa ye?

Qet Ibnu Selam meke tu mani´
Seda rehê wessl meke tu waqi´."

Razê dilê xwe ku kirye îxbar
Zeyd rabû û kirye ´ezmê dildar

Perwane xeber giha çirayê
Gul mebhesê bulbul gihayê

Leyla ku wuha melûl û mehzûn
Bûye bi peyamê ziyade memnûn.

Institut kurde de Paris

BENDA SÊZDA DI MIRINA IBNU SELAM DE Û GIHAŞTINA LEYL Û MECNÛN BI HEV

Xem me´temê xwe dikirye bunyad
Newahe wuha dikirye feryad

Ba Ibnu Selam çi kirye gerdûn
Amançê xedengê ah ê Mecnûn

Wî nûresê natuwan demadem
Her dem dikişandî mihnet û xem

Der di xem û hesretê nihanî
Serwîqedê kirye xîzeranî

Her rojê dibû xerabtirê hal
Rûyê xwe ji wî gerrandî îqbal

Bo derdî dewa nebûye peyda
Naxwoş ku şîfa nebûye peyda

Institut kurde de Paris

Endîşeê ´umrî bûye battil
Can da û bi heqê bûye wassil

Weqtê ku Binu selamî da can
Leylê dikişandî ah û efxan

Leylê ku fîxan dikir ´eyan e
Ev waqî´e wê dikir behane!

Ket me`tem û şînê ew giriftar
Her dem dike ah, ew dilefkar

Gêsûyê xwe wê dikirne berbad
Wê her digihande çerxê feryad.

Ewha ye di nêv Ereb de ´adet
Ger mêr bimire bimîne ´ewret

Yek sal û du sal dikine me`tem
Feryad û fîxan dikin demadem.

Xweş hatî bi Leylê ´adetê wan
Peyda kirî çare boyî efxan!

Me`tem wê dikir di nîvê e´wam
Der şîn buhurandî subh û hem şam

Çend rojê giriya li wê derê zar
Heta ku çû malê babî naçar

Feryad dikirin di gah û bîgah
Der qelbê xwe de digotî ew mah:

Ser Ibnu Selam be rehmetê Heq
Wî daye ji işqê min re rewneq

Institut kurde de Paris

Wî rakirî perdeê medara
Punhan xemê min kir aşîkara!

Gava bû bi qisetê xeberdar
Wî girt rehî deştê Zeydê xemxwar

Wî dî ku şikiste halê Mecnûn
Rûniştî di nêv xeman de mehzûn

Çû daye selam û kirye î'lam:
Ba Ibnu Selma çi kirye eyam!

Dehrê Ibnu Selam kirye pamal
Leylê çûye malê babî fîl hal.

Mecnûn kire ahî, kişandî efxan
Hêstir kişiyan ji herdu çeşman

Pur maye heyirî wî Zeydê xafil
Ev halî ji wî re hatî muşkil

Tehqîqî ji wî beyanê hal kir
Ev behs-i ji Qeysî wî sual kir

Go: *Ger bimire reqîbê aşiq*
Ken lazim e, ev girî çi lahiq?

Mecnûnî digo: *Ey wefadar*
Qet nabe cîhan ji bo kesek yar

Neku bû bi yarê min re duşmen
Hem ew bûbû aşiqê wî, hem mem

Wî canê xwe daye, bûye wasil
Ew bû di meratiban de kamil

Institut kurde de Paris

Ez hê negihiştime kemalê
Tu qet meke eyb li min vî halî.

Weqtê ku çû malê babî Leylê
Wê kir li fixan û nale meylê

Wê girte terîqê ehlê me`tem
Tecdîdî xeza dikir demadem

Wê zanibû yek li kê derê zar
Bûye bi mûsîbetê giriftar

Dianîn û dibûne encumensaz
Cumle dikirin bi newhe axaz

Ger Ibnu Selamî bû behane
Mecnûn dibû ba´isê fixan e

Ger çendî hebû di dev de yek zikr
Ema wê di dil de başqe bî fikr

Daîm bi vê fikrê ew perîzad
Her dem dikişandî ah û feryad

Naniye bi sûzî dil ewê tab
Yek şev ku belavî bûne ehbab

Ew mabû digel çirayê hemdem
Ew jî vemirand bi ahê purxem

Tenha dikişandî naleê zar
Derdê xwe kirin ji ´icza îzhar:

Ey derd û xemê zemane bîllah
Nabe tu bibî bi min re hemrah

Institut kurde de Paris

Tenhayî ji bo xwe min kirî xwû
Te dayiye hindekî dinê rû.

Wê dî tu nebû ji xem nîhayet
Wê kir ji şebî siyeh şîkayet:

Ey şubhetê bextê min siyehpûş
Aşufte bike vî eqlê medhûş

Ewel tu nebû te qet qerarek
Her dem te li cîkî rûzîgarek

Hala ku çi re qerar dikî tu
Terkî rewşî ixtiyar dikî tu?

Te menzilekî dî kirye peyda
Ya d`zulmetê re te kirye wunda

Bo tîrî felek dibûm nîşan e
Ttahûneyê çerx re bûme dane

Me`temkede ye ku îşev alem
Mema ez û bextê reş di me`tem

Nemayiye sebrê min ne aram
Çi d`ke bi min ez nizam serencam

Îşev ku temam bûn kewakib
Seyrê dikin ew di nêv meratib

Ayîneê subhî girtiye reng
Nayê ji seher seda û hem deng

Ey subhê çewa bûye te ehwal?
Lê nadî tu dem, te nîne macal?

Institut kurde de Paris

Ger dil te xweş bike tebesum
Wer mihrî heye bike terehum

Hemdem tu bike bi min xurûsî
Tev dengî meke sedayê kûsî.

Bêhed giriya û kirye wê zar
Derdê dilê xwe dikirne tekrar

Ne subhê, ne şeb nedane feyde
Derd nabine kêm, muqîmî zêde

Ber daye ewê ku feyzê wî ´am e
Wî kirye îdare subh û şam e

Razê dilê zarî kirye axaz:
Key waqifê hal û hemdemê raz

Nîne ji xemê me re nîhayet
Ez xem ji kî ez bikim şîkayet?

Xem bê hed û ez gelek zeîf im
Ne taqetê min heye ne cîfim

Ya tu bide qasî mihnet taqet
Yaxud bi qiyasê taqe mihnet

Ger cameî sebrê ez bikim çak
Der hukmê te de dibim xeternak

Ger ez bidime dil îstîmalet
Zêde ne ji min xem û melalet

Namûsî ku jê bikim cudayî
Gel Qeysî bikim ez aşunayî

Institut kurde de Paris

Tirsim bibe ´ismetê me pamal
Ez bo wî bikem muwafiqê hal

Ger ku wehe bike hifzê namûs
Me´mûreê weslê min be mehrûs

Tirsim bike dûdê ahê Mecnûn
Halê minê zar bike dîgergûn

Ya Reb muteheyir im eza zar
Ez bûme bi mîhnetan giriftar

Sermenzilê emnê rah nizanim
Ez xeyrî te qet penah nizanim

Min her weh bihîstiye ku Mecnûn
Bû ....nefîrê nefîrê meftûn *

Lakin eza bêmecal çi laiq
Bo husnî me kes bibîte aşiq

Yek dez-e (xakê) xakîsar im
Girdê rehê xakê rehguzar im

Gencîneê husnê re emîn im
Tu bûyî sebeb ku nazenîn im

Îmdadê bike ku ev emanet
Mehfûzî bibe heta qiyamet

Heta ku biçime meqberê tar
Rûyê me sipî, nebim fedîkar.

---

* Bêjeyek ji nîvmalikê di fotokopî de nehat xwendin.

Institut kurde de Paris

Ba ´iczê du´a dikirye ew mah
Îzharê niyaz dikir ku nagah

Kêşaye ceres rehîlê awaz
Resmê huday kirye sarîbansaz

Bo ku çû kirin tedareka kar
Leyl rabûye pê xumar û bîmar

Efxanî dikir, ceres dibû pest
Camê meyî işqê naqe kir mest

Wê dî bi cemel re neşeyê hal
Bo naqe kirî beyanê ehwal:

Kay xaliye mûyê ´enberîn bû
Gulçehreê xwûyê hûrî xweşxwû

Sewdazede teşne der dîmaxê
Pêxwas û feqîrî dilbidaxê

Ez kî te diye vê zulmî bîdad
Her lehze dikî fixan û feryad?

Mînî tu di ´işq xwedanterîq î
Ger aşiqê min bûyî refîq î

Axir bi te re bû îtifaqim
Rehmê ke bibîne îştiyaqim

Lutfê ke bînayê kar ê xeyrê
Der meskenê Qeysî ke tu seyrê.

Wê her weh digotî, bûye medhûş
Qet fikir nema, xwe kir feramûş

Institut kurde de Paris

Bê hiş bû kete li erdê ew nûr
Maye ji heval û hemrahan dûr

Wer bûbû siyahiyê şebî tar
Yekcar nebû sarîban xeberdar

Hiş hate serî û ew perîweş
Maye di vê êşê de muşeweş

Çeşmê xwe vekir nedî ewê kes
Qet naête guh seda û ne hes

Bê hed kire cehd ewê nig û pû *
Wê rahî nedî, gerrî li her sû

Ne rahî ne rahîber ewê dî
Ne j`qafilê xwe eser ewê dî

Tenha gerriyaye ew sîmenber
Der tarî, mîsalê mahî enwer

Heta weku roj-i derketî ferd
Wek Leylê dikir cîhanê ruxzerd

Leylê digerre bi cergê pirxwûn
(Wê rahî kete) diyarê Mecnûn

Her weh li terîqê gerriye ew mah
Yek merdê hezînî dîtî efagah

Bo pirsê ´elametê menazil
Bûye li wî merdî gelkî mail.

---

* PÛ: pî, nig. Nivîskar ji bû lihevanîna qafiyê wisa nivîsiye.

Institut kurde de Paris

Ba lutfê kirî tekellum axaz:
Kitî tu gihande goşî awaz?

Çeşmê xwe vekir esîrê Mecnûn
Wî daye cewab feqîrê mehzûn.

Leylê weh ji wî re gotî me´zûr:
Haşa bike behsê ejdihamûr

Haşa bibî zaxî, bulbul im ez
Ba lafî bibêje, xargul im ez.

Mecnûn weh go: *Ey durrî yekane*
Mecnûn re tu zanî qet nîşan e?

Leylê weh go: *Ew perî lîqa ye*
Ruxsar û qedî wê dilruba ye

Tu şîfiteê esîrî me`tem
Ruxsarî şikiste qametet xem

Tu xwarî û ew ´ezîzê alem
Tu bê ser û pa yî, ew mu´ezzem.

Mecnûn weh go: *Ehlê işq dibe xuwar*
Bo ehlê husnê sefa sezawar.

Leylê weh go: *Ey behane perdaz*
Qeydî dilê zarî re fusûnkar *

Mecnûn dibêjin ehlê îdrak
Eş´arî letîf û lehce wî pak

** Di malikê de newekhevîtiya qafiyê heye, diyar e ku şaş e. Diviya ku "fusûnkar" fusûnsaz" bûya.*

Institut kurde de Paris

Kanê bi te re sedayê dilsûz
Eş´ar û hîkayetê dilefrûz?

Mecnûn weh go: *Ehlê hal dibe lal*
Bo min bese, eşkî şahidê hal

Tertîb û ´îbaret û fesahet
´Uşşaq re dibe delîlê rahet

Ey şubhetê min ji rahetê dûr
Samit bibe ew dibîte me´zûr.

Leylê weh go: *Ey ze´îfê naçar*
Mecnûnî bike tu halî îzhar

Leylê dihebîn bike tu bunyad
Yek şi´rê mazî tu bike yad.

Mecnûnê hezîn bihîstî sewgend
Zanî ku li şi´r e arezûmend

Tefsîlê xemê xwe kirne îcmal
Bo wê kire ´erzî sîret î hal:

Ey sebzeî derdî re didî ab
Serrişteî raz re fatihê bab

Ez bo te xemê hebîbî bibêm ah
Yan bidme xeber ji te´nê bedxwah

Kêşame çiqas cefayê mekteb
Her roj di meşeqetê heta şeb

Axir ku bû zehfî te´nê exyar
Ez dûrî kirim ji yar û dildar

Institut kurde de Paris

Faş bûye di alemê de ev behs
Babê me bêçare kirye hawes

Geh dexdexeê tebîbî min dî
Geh daye me zû li beytê cindî

Geh Newfelî re me kir tederru´
Ez feyzê wî min nedî teweqqu´

Geh ji Ibnu Selam re yarî bû yar
Pur daye minê feqîr î azar

Geh min bi peyamê Zeyd înan kir
Her we´de ku da min rasti fehm kir

Ba hêvî me ´umrî bûye zayi´
Heta me li ten bû zi´fî tali´

Hasil me wucûdî bûye berbad
Yek lehze nebûm ji dest felek şad.

Mecnûn ku qenc dizanî Leylê
Hêstir rijiyan bi şubhê seylê

Bê hed giriyabû, bûye nalan *
Go: *Ey ji mi re çirayê çeşman*

Ê ku me digo, tu ew hebîb î
Ez derdê dilê me re tebîb î

Tu yî me muqîm di dil de zikrim
Der qelbê mi de xiyal û fikrim

---

* *Leylê hêj nû dinase ku ewê li erdê dirêjkirî Mecnûn e.*

Institut kurde de Paris

Çendan me tu nas nekir rewa ye
Mest im, heçî mestê êşê xeta ye

Her çi kesê ku ji xwe be xafil
Xelqê bike nas, ê nabe qabil.

Weqtê ku gihişte dîmaxê bûyet
Çeşman dî şu´a´ê mahê rûyet

Can bê xeber û bû eqlî şeyda
Ten kirye sed îzddîrabê peyda

Der behrî teheyyur dibûme xerq
Min tu nekirî ji xeyrê te ferq

Me´zûr bigire, ey senem vî halim
Te´nan meke û mede înfi´alim

Bê te bîwîbûm şikiste xatir
Sed şukir gihîştime te axir

Gulzarê umîdî bûye têrab
Ya Reb, eceb, ev xiyal e, yan xwab?

Der îş ttereb çira xuya bû
Bextê me meger ji xew şiyar bû

Ey dil tu muqîm bi ah û nal bû
Her dem te temennî wîsal bû

Ey dîde birrêj sirişkê gulgûn
Her weqt te digo ku kanê? Mecnûn

Menzûrê te bûye ew sîmenber
Meqdemreh bike nîsarê gewher

Institut kurde de Paris

Ey can ku mudam te întîzar bû
Daîm te rica wîsalê yar bû

Axir te dî derkeve tu ez ten
War yar e kes îxtîlatê benden.

Mecnûn go: *Wuha dibêjî tu raz*
Ba lutfê bike tu min serefraz

Kê yî tu bike vî resmî zahir
Te çi ye murad li çolê sair?

Can taze dibe ji fesahetê te
Ev lehceê pur melahetê te

Te xulqxweş û lutfî canfiza î
Awha dixuyê ku aşuna î

Bîllahî tu tê ji çi diyar î?
Tu tê ji çi rah û rehguzar î?

Ger lale î, tu ji kîje bax î?
Wer sosin î tu, ji kîje rax î?

Bê hed te heye şêrîn tekelum
Bo halê dilim dikî terehum

Aqil bibûna bi min re hemrah
Elbette dibûm bi halî agah

Ger xem nekira dilê me bîtab
Perde nebûna ji çeşm re xwûnab

Ez derdiketim ji navî xeflet
Kî bûyî tu min dizanî elbet.

Institut kurde de Paris

Leylê weh go: *Ey qerîneê rûh*
Kamê dilî mubtelayê mecrûh

Mujde ji te re zemanî da kam
Bo te meyê ´işret kete cam

Mujde, te muradî bûye hasil
Tu bûyî bi meqseda xwe wasil

Leylê ez im, arezuwê canet
Kamê dilê zar î natuwanet

Muştaqê cemalê bûy hemîşe
Muhtacê wisalê bûy hemîşe

Dîdar bûye boyî te muyeser
Teqsîr û te´ellulê mede ber

Ez dewletê weslê bîn xenîmet
Wer ba min û fewt meke tu furset

Dil nezrî wîsal ê qametê te
Min can jî heye emanetê te

Çûn bûye mecal, medê tu qet bîn
Wer nezr û emanetê xwe bistîn

Ger naxwoş î tu, ez im tebîbet
Wer aşiq î tu, ez im hebîbet

Bo bezmê wîsal bibe tu mehrem
Yek lehze bibe bi min re hemdem

Bo nerkis û lale re tu rewneq
Zîbê tu bide rihan û zenbeq

Institut kurde de Paris

Feyrûzî bike qerînê yaqût
Bo tûtî bike ji qendê nab qût

Peywende ke bo gul erxewanî
Bighîn Xizrî abî zendeganî

Wer aşiqê mubtelane î tu
Mecrûhê xem û belane î tu

Tu eqlî bike ji bo xwe peyda
Tu min bike der cîhan de riswa

Ey gul nehin ev ji bo mi re teng
Ba halê mi re nebî tu hemreng

Min erzî kir afitabê ruxsar
(Tu çê kî) heraretê xwe îzhar

Îzharê cemalê xwe bike gul
Bulbul bibîne bike texaful.

Mecnûn weh gotî: *Ey perîweş*
Tu bermede vî dilê min î ateş

Zînhar tu meyîne, ey sîmenber
Ayîneê ´arizî beraber

Ewel ku hebû di çeşmî de nûr
Daîm tu hebû li qarşî, ey hûr

Hala ku nezare bûne muşkil
Bo çi tu dibî bi min muqabil?

Işq kirye bînaê weslê mehkem
Me´nîde kirim ji bo te hemdem

Institut kurde de Paris

Lezet ji ruxê hebîbî dildar
Can e ku ji can dibîne, ey yar

Min can ku çûye gelek zeman e
Ev can ku di cism e, başqe can e

Hala tu yî can di cismê Mecnûn
Der çeşmî de nûr û der cîger xwûn

Herçî ku hebe bi min re, tu yî
Ez qet tune me, muqîmî tu yî

Ger ez ez im û tu tu yî, ey yar
Wer ku tu tu yî, ez im ezê zar

Ewel ku ev îş bûye bunyad
Yek tuflî bûm ez zemanê ustad

Ger bû dilê min bi te meqeyed
Goya ku dida me dersê "Ebced"

Hala ku me kir kemalê hasil
"Ebced" qe dixwûne merdê kamil?

Çun ketye kemalê serxetê eşq
Serxet bibînim li ber bikim meşq

Ez bûme wuha cunûn û berbad
Tu hem meke vê sulûkê bunyad

Tu bigre di ´issmetê de aram
Riswa ez û tu bibe nîkunam

"Mecnûn" ji min re dibêjin alem
Îlla ji me re cunûn musellem

Institut kurde de Paris

Tu mebye fisaneê xelaiq
Îşê me ji bo te re çi laiq?

Tu qet meke haiê xwe dîgergûn
Leylê çi rewa bibîte Mecnûn?

Tu pernişîn î be hemîşe
Daîm tu bike hîcabê pîşe

Rehmê bike ey butê wefadar
Da kes neke ser me te´nê, zînhar!

Weqtê weku işqê eqlê min bir
Namûsê ji bin emin jibîr kir

Tu eqlî bike ji bo xwe bunyad
Namûsê meke wekî eme berbad.

Leylê weh go: *Ey wucûdê kamil*
Bo qurbê Xuda bi ´issme mail

"Ehsente" ku zatê pakî tu yî
(Panîr e) wucûdê xakî tu yî

Işqî te em in, riya guman kir
Ettwarê te min me îmtîhan kir

"El minetu lîllah" bûye me´lûm
Weslet bû di mezhebê te mezmûm

Xemnakî bûm ez te kirme purşad
Ez qeydê te´eluq bûme azad

Yek xafil xudperestî bûm ez
Ba cehlê mudamî mestî bûm ez

Institut kurde de Paris

Arayişê zulf û xal dikir min
Peyweste wuha xiyal dikir min

Me d`go, telebê wussal dikî tu
Nezzareê zulf û xal dikî tu.

Rewşen bû ji bo me hala halet
Mî'racê heqîqet ê kemalet

Ev xalê siyah û zulf û kîsû
Ev çeşmê di reş kemanê ebrû

Bo min nehin ev hemî şeb û rûz
Nezra nezzera te dilefrûz

Me go, tu li van bikî nezar
Teskîn tu bidî dilê neçar

Hem tu bibî ba muradê wasil
Hem bo me bibe sewabî hasil

Nîne te li wan qe meylî carek
Çi b`kim bi vê xwûbiyî mûbarek?

Der durcê ten im, durrê rewan im
.... *

(Me d`go, bibne serf rehguzaret)
Bo meqdemî ez bikim nisaret

Min bo xwe wuha dikirye îdrak
J`endîşeê hîcrê ez bibim pak

---

* Ev nîvmalik di nivîsa bi tîpên erebî de nehatibû nivîsandin.

Institut kurde de Paris

Hal ku nebû muyesser ew kam
Bo çi xwe bikim melûl û bednam?

Nesxê xettê î´tîbarê kir min
Rahê ´edem î´tîbarê kir min

Heta ku bide xubarê sûret
J`ayîneê zatî re kedûret

Weqt bûye bibe me ruhnî mi`rat
Mustexnî bibe sîfatê ez zat

Ba xwûnê xeman tijî bû min dil
Teşbîhê bi xunçeê gul û mil

Ferz bûye ku ttey bikim bîsattê
Êdî bikim qett´ê îxtîlattê

Mestûr bibim nêv feta hîcabê
Bigrim ruxê xwe ´edem nîqabê

Ta husnê ruxem nexwaz dikir yar
Da nebye nessîbê çeşmê exyar

Zîra ku nişatê husnê qabil
Aşiq bibitin ji bo wî kamil

Hîna ku nebû qebûlê aşiq
Hinde xwe feqîr bikim çi laiq?

Hê xetim nekir kelamê ew mah
Yek naqe nişînî dî ji nagah

Der rahê weh têtin ew subukxîz
Leylê dî ku tê wekî nesîmê tîz

Institut kurde de Paris

Zanî bit gulruxê sîmenbûy
Bo wê ewê tê qenc-i xweşxwûy

Teşbîhê bi hîvê bûye xaib
Rabû meşiya çû pêşî talib

Hêja ku ji bax xelas nebû xar
Gul kirye wîda´ê sehnê gulzar

Waqif qe nebû ji halê wan xeyr
Ajotî cemazeê subuk seyr

Tewfîqê muradê bûye hasil
Rabû meşî kirye ´ezmê muqbil

Mecnûn dîse maye zar û mehcûr
Hem suhbetê mar û hemdemeş mûr

Bo sekin nebû wî qet qerarek
Nejgerreh di dest de ixtiyarek.

Institut kurde de Paris

BENDA ÇARADA
DI BEYANA EHWALÊ KEMALA
MECNÛN DE

Şahînşehê mulk ê mihnet û derd
Yanî weku Qeysê derdîperwerd

Yek pakî bû der vê ´irseê xak
Teşbîhê bi wî nedîbû eflak

Çûn nefretê şerr ê îbnîadem
Wî kirye bi wehşiyan musellem

Zahir wî refîqê wuhûş û hem teyr
(Batin bû bi reh furuşte) hemseyr

Nekeşand wî di cîhaned wî durê ferd
Endîşeê germ û xusseê serd

Wî girtibû rahê ehlê tewhîd
Ket rahê kemalê bi terkê tecrîd

Wî bûbû wucûdî pak î purnûr
Ji ayişê ekl û şurbê bû dûr

Tehsîlê dikir sefayê sîret
Dîbû ji mecaziyê heqîqet

Institut kurde de Paris

Mewzûn bû wî tteb´ û nukte danî
Her nukte re waqifê me´anî

Esrarê dilî bi şubhê emwac
Bîtin bi telattim û bi efwac

Dil bû wekî behrê Hind û ´Umman
Enwarî diçûn heta bi esman

Ew qabil û cism û şikl û sûret
Yekser bûye ruh û ketye heyet

Dikşandî ji ateşê dil awaz
Ji teyran wî digirtî rah perwaz

Geh, geh xezel û gehî qesîde
Înşa dikirî sitim resîde

Ba sûzî dixwendî gah û bîgah
Çend heb ji heval bi wî re hemrah

Dinvîsîn wan ji şi´rê nadir
Her dem dibirin li nav ´eşair

Der alemê ev xerîbê mehcûr
(Bîllahî ... ev wa) bûye meşhûr

Wî dengû û zihn û hem cemal bû
Lewra ku gelek xwedankemal bû

Herçî ku bibe ji van re qabil
Îlla ku dibe wî zatê kamil

Her dem wî dikir kemalê îzhar
Ebyat û şi´ir dikirne tekrar.

Institut kurde de Paris

BENDA PAZDA
DI MIRINA LEYLÊ DE

Tarîx niwîsî halê eyyam
Ev qeddye wuha wî daye îtmam

Weqtê ku nebû ji wessl û tesellî
Mecnûn qe nedî wîsalê Leylê

Leylê dibirrî te´elluq ez can
Qett´a nezerê dikir ji canan

Me`temkede bû bo ´irsseê bax
Me`temde surûdê nale ê zax

Teşbîhê bi Leylê lale mestûr
Wek Qeysî bû şaxê erxewan ´ûr

Rencê wereqan dikir be eşcar
Lerzan û zeîf û zerdî ruxsar

Bo gul vemirandî bayê Sserşser
Her laleçirax nemabû eser

Institut kurde de Paris

Yek roj di vî weqtî Leylî zar
Bo def´ê xeman diçû ber gulzar

Wê dî di gulan tu nîne eser
Da new´ê şecer ne belg û ne ber

Der sehnê çîmen sefa nema ye
Nuqsanê sefa kemalê daye

Nemaye di sebzê ten de qet tab
Ne d`bergê ruxan de qitreyek ab

Me`temkede dî wê bûsitanî
Narê riqetê digirte canî

Ez sûzî cîger dibûye sûzan
Şerh kir xemê xwe ji bo gulîstan;

Ey baxî, çi ye vî ahê serdest?
Teşbîhê bi min xuya be derdet

Ez jî bi şebîhê te nejar im
Ruxzerd û zeîf û purneçar im

Gerçî bi xezan tu bû giriftar
Hêvî te heye ji feslê buhar

Umîdî wîsalê bi min re nîne
Teqdîrî wusa ye, çare nîne

Xem bûne ziyade talî ez derd.
Ber da girî, da sema ruxê zerd

Me´bûdê xwe re ´urûzî kir raz
Ez xaliqî kir rica û niyaz;

Institut kurde de Paris

Ey hakimê ´irseê qiyamet
Sultanê serîr ê istidamet

Der ateşê bêumîdî bûm nar
Bîllah ji wucûdê bûme bêzar

Çu j`canebê dostì naqebûl im
Ba· .... melûl im

Ez şem´î şebî fîraq î yar im
Sûza bû sîyahî rûzîgar im

Me d`go ku, bibe wucûdî baqî
Şayed bibe weslê îttîfaqî

Hîna ku nebû wîsalê yarim
Min zanî wucûdî bû sitarim

Ya Reb bi beqa bike me mulheq
Çun rahê beqa ye ev rehê heq.

Pak bû dil û kir du´ayê tesîr
Fîl halî mîzahê bûye texyîr

Tesîrê hewayî namunasib
Zu`fek li beden dibûye xalib

Hindî ku diçû ziyade bû derd
Te b`lezhe kişandî naleê serd

Mehw bû ji xeman ew perîweş
Teşbîhê bi şem´ê girtî ateş

Zu´fa tenê wê ji ber birîna
Ket rutbeyekê nehate bîna

Institut kurde de Paris

Nav cîdehe teleb dikir nişaneş
Ne d`dît wucûdê natuwaneş

Rabûne nîşaneê selamet
Bo mergî xuya bû sed ´elamet

Niyet dikir ew bibe musafir
Rehlet esereş ku bûye zahir

Rabûye hîcabê ihtîrazeş
Faş kirye ji bo diya xwe razeş:

Ey ummî ku bo dilem dewa î
Şem´a emelim re her ddiya î

Ba razî xeman da, canî da der
Ta mumkinî bû nedaye min der

Hala ku çûyîn bûye muqerrer
Ferz bûye ku vê sirrê bidim der

Bo te bikim ez vê helîmişkil;
Ez derdê hewa hîlakî bû dil

Der cismê me de nehin tu tabek
Îlla xemê işqê îzddîrabek

Ez aşiqê zarî bê newa yim
Yek mahê lîqa re mubtela yim

Sewda ye, wuha ye, zeîf û zar im
Çûye bi hewayê rûzîgar im

Pir arezû kirye min cemaleş
Yek rojê nedî me qet wîsaleş

Institut kurde de Paris

Hala derim, nar di dil de, Mader
Çi b`kim wuhe bû qeder, muqedder

Îlla ne tenê ez im perîşan
Ez mîhnetî yarî zar û giryan

Ew hem bi me zarî mubtela ye
Sergeşteê wadiyê bela ye

Ez men bûye wî cunûnî efzûn
Qeys bû ewî, navî bûye "Mecnûn"

Daîm di xemim dibore (elsam)
(Hubî cîhan nebwe) wî hasil kam

Riswayê zemane bûye bo min
Afaq re nîşane bûye bo min

Axir derim ez cîhanê xeddar
Meqsed ew e jê nebim fedîkar.

Ey mûnisî rûzîgar î Mader
Xemxware û xemkusar î Mader

Bo rahê beqa ku ´ezim kir min
Dunyayê denî wîda´ê kir min

Ew dê bikişîne ah û efxan
Belkî demekê ji dewr û ezman

Te rah bikeve li wî diyarî
Erz ke xemê me wî dilfikarî.

Zînhar! ku tu bû bi wî re wasil
Xweşmerd e ji wî nebî xafil

Institut kurde de Paris

Pabûsî bibe, riza bixwaze
Bo min tu ji wî du´a bixwaze

Erz ke, ji wî re bibêje: "Dildar
Can daye ji bo te Leylî naçar

Işqî te de çend didane lafek
De´wa de ewê nebû xîlafek

Söyle, beni zari mubteladen
Kay ışqi de laf iden wefaden *

Xelwetgehê insî bo me mehrem
Azade û şadî bo me xurem

Hem tu jî were meke te´elul
Ez muntezir im meke texaful

Ger sadiq î tu di işqê de hem
Sebrê meke bigre terkê alem

Tu wer bibin em bi kamê dil yar
Der cayekî qet tu nîne exyar

Daîm bibin em di cîkî hemraz
Dernakeve jê tu deng û awaz

Xweşmenzil e girtiye me ev rah
Bê te´neê xelq û dost û nedxwah!

Min lazim e te bikim xeberdar
Bîsmîllah eger îradetin war."

---

* Ev malika bi zimanê tirkî weha ye: ***Bêje ji minê jar ê bi bela re, çewa ji evînê wefayek diaxive.***

Institut kurde de Paris

Çun kirye wesiyeta xwe axir
Ezimrehî kirye bo musafir

Yad kirye wê yarî mihrîbaneş
Ba hêviyî weslî daye caneş.

Ki ye di cîhan de nabe fanî
Peyda bike ´umr û zendeganî?

Dunya çi ye, heftser ejdiha ye
Endîşeê ulfeteş xeta ye

Ki ye ku girê de puşt bi dewran?
Her hatin û çûn karî ezman

Dunyayê meke ji bo xwe meqsûd
Peyda ke rizayê Heq ê me´bûd

Qet nabe kesek ji bo kesek dost
Ha ku te dî maye hestî û post.

Ya Reb tu nekî vî Xakiyê jar
.... her giriftar. *

Leylê gulî gulşen î lettafet
Ez badî xezan ku dîtî afet

Pamalî xezan bû buhareş
B`axir ku resîdê rûzîgareş

Bêçare diya wê kirye zarî
Serqot û sirişkê xwûn dibarî

* Nîvê nîvmalik di fotokopî de nehate xwendin.

Institut kurde de Paris

Hêstir rijiyan ji herdu çeşman
Ba sûzî dil ew dihate efxan

Hasil kete ew lîbasê me`tem
Bo waqi´e cem´î bûne alem

Van cumle dikirne ah û efxan
Dunya dibûye şebîhê tofan

Efxan digihane çerxê ettles
Dar û ber û teyrî sîne bûn çak *

Hasil vekirin ji wê re meqber
Teşbîhê bi rewdeyek munewwer

Teşbîhê bi gencekî tijî durr
Ez nûr û ddiyayê işqê bû purr

Ten bûye muqîmî ´irsseê xak
Ruhê wê gihişte ewcê eflak

Qurbiyetî Heq dikirye hasil
Hêj ew bû bi meqseda xwe wasil.

---

* Di malikê de newekhevîtiya qafiyeyan heye, diyar e ku şaşiyek ketiye nivîsa bi tîpên erebî.

Institut kurde de Paris

BENDA ŞAZDA
BIHÎŞTINA MECNÛN MIRINA LEYLÊ Û MIRINA WÎ LI SER QEBRA LEYLÊ

Sarrafê nuqûdî nukte danî
Heddadê selasil me´anî (anî)

Zencîrê wuha kirî muselsel
Qisse bi vê terzê kir mufessel

Go: Leylê ku bû fena ji fanî
Ruh çûye serayê asîmanî

Bû xerqî di ni´meta mudamî
Bo wê hezinîn xewas û ´amî

Heta weku Zeyd ê dilkul û zar
Ew bûye bi waqi´ê xeberdar

Fîl halî wî kir ´ezîmetê rah
Mecnûnê hezînî kirye agah:

Institut kurde de Paris

Kay şîfîteê şikiste tali´
Heyfa ku te se´yî bûye ddayi´

Tesîrê tilismê bûye battil
Êdî ji vê meşxelê çi hasil?

Leylê çû û da te zendeganî
Tu sax bî ku Leylê bûye fanî

Bû sedqe ji bo te ew perîweş
Wê ´umrê xwe da te, ey belakeş

´Ezmê rehê cennetê kir ew hûr
Fîrdews de meqamî kirye me´mûr.

Mecnûn ku bi qissetê bû agah
Ez sûzî cîger kişandî yek ah

Ez naleê wî di wê zemanê
Leylê dibihîst di wê cîhanê

Lê zehfî nema ji nale û zar
Leylê ji xewa ecel be bîdar

Her lehze dihate nale û coş
Ket erd û nemane eql û hoş

Hîna bi xwe hat, dikirye efxan
Cûbarê di xwûn kişîn ji çeşman

Ev sozî kirin ji Zeyd re bunyad:
Kay saqiyê bezmî bîdad?

Îro çi re qesdî canê min kir?
Qesda dilê natuwanê min kir?

Institut kurde de Paris

Ev camî te da me, zehr bû ew cam
Mizgînî mirin te kirye î´lam

Tesîrê sitem tu îctînab ke
Ber vî gunehî ve tu sewab ke

Tu min bighîne wî diyarî
Tu min bike şem´ li ser mezarê.

Ket rah û meşî bi Zeyd re hemrah
Ba halekî wer, ne´ûzu bîllah!

Çeşmê wî ku ket bi meqberî yar
Ket, kirye hemêz mezarî dildar

Sîne wî bi şubhê lehdê kir çak
Wek qebrê li ser serê xwe kir xak

Ser qebrê rijand sirişkê purxwûn
Çol bûye herî ji eşkê Mecnûn

Bûn eşkê di xwûn digel hewarê
Der qebrê nîsar ji boyî yarê

Ew bûye bi eşkî re muxateb:
Key tîz e şevê fizaqê kewkeb

Derkeftin bo te bûye wacib
Çun bûye ew afîtabî xaib

Yek burcê meqamî kirne ew mah
Reh nîne, neşim bibîte hemrah

Derkev ku heye eger te murwet
Her qebrê bike ji wî re xizmet.

Institut kurde de Paris

Kanê li kû ye durrê yekane?
Ba wê çi kir afetê zemane?

Pabûsî bike, bike niyazim
Tu erzî bike ji bo wê raz im

Kay şem'î çi ye ev îctinabet?
J'ev bextê reşî çi ye hîcabet?

Camî mey xemgerrê di 'alem
Ew camî te xwar û min jî xwar hem

Tu mestigîr î meger ku bade
Bezmî de meger nema ziyade

Bo min tu bû şem'ekî şebefrûz
Peyda bû ji te vê işqê dilsûz

Nanî te bi aşiqê xwe qet tab
Çeşmê te yî reş bû mailê xwab

Hemrahî me bûy di reh de, ey mah
Hemreh dihêle diçîte hemrah

Li eflakê bike tefaxur, ey xak
Bo te bû refîqê dirrekî pak

Ba zulfî mebe mufaridd ey mar
Çun tê de muqîm e her dilê jar

Ba xalî mebe mu'aridd ey mûr
Her dem ku li wê be canê mehcûr

Ey 'umrî were xelas be tu hem
Reş bûye li ber çeşmî alem

Institut kurde de Paris

Alem çi bû xweş ku tê de dildar
Dîlber ku tune, zelîl im û zar

Ey can tu were ji min wîda' ke
Ba min nexweşî tu bes nîza' ke

Muştaq im û ey ecel kerem ke
Def'ê elem û tu def'ê xem ke

Texlîsî me j'îddttîrabê xem ke
Ba mujde wucûdê min 'edem ke

Ayîneê min ji zengê ke pak
Min perde bike bi perdeê xak

Rake ji me vê hîcabê hail
Tu min bike ba nîgarê wasil

Teklîf dike weslê bo me re yar
Der xelweteke ku nîne exyar

Çûyîn ji me ere qewî xeta ye
Bo min ji te yek meded rewa ye

Bîllah di meded meke tu îhmal
Rû daye ji bextê min re îqbal

Bo min dehî cism û can-i nabe
Bê yar ji me re cîhan-i bane

Mîn be'dî, zelîl û xwar meke min
Sergeşteê rûzîgar meke min.

Çun razê dilê xwe kirye tefrîr
Waqif bû bi rayê wî re teqdîr

Institut kurde de Paris

Îmdadî dikir ´înayetê Heq
Ew kirye bi meqseda wî mulheq

Gul ma di hedîqeê emel da
Mey xwar di kaseê ecel da

Wî kirye hemêz mezarê yarê
Can kir sedeqe ji bo mezarê

"Leylê" go û daye canê şirîn
Wî aşiqê bêqerar ê miskîn.

Înaf e? wuha dibe mehebbet?
Ev daîre ye meqamê heyret

Goya ku di destê wî de bû can
Canê xwe kire nisarê canan

Hindî ku hebû ewî nîgarek
Alem de dikir ewî qerarek

Çun kirye nîgarê terkî alem
Wî jî kire terkê alemê hem.

Weqtê ku dî halî Zeydê xemnak
Sîne bi şebîhê gul kire çak

Ba ahê wî newhe kirye bunyad
Kêşaye felek wî dengê feryad

Kir ah, û fîxa kirî di ew dem
Ez dad û hewar civîne alem

Alem civiyan kirin nezare
Mecnûnê esîr xwe da mezar e

Institut kurde de Paris

Mecmû´ civiyan nerîne xeylê
Can kirye nisarê payê Leylê

Wan dil şewitîn û kirne zarî
Hêstir ku ji çeşmê wan dibarî

Teşbîhê meter ji ewrê qudret
Rabû li ewan qiyamê sa´et

Bo wî giriyan hemî seraser
Axir bi defin kirin muqerer

Ew xeslî kirin şehîdê bîmar
Ew qebrî vekirne tê de dildar

Ew jî kirne di wê mezarê
Xemnakî gihişte xemgusarê

Ruh bûne di cennetê de hemraz
Ten bûye bi ten di erdê demsaz

Rabûne ji wan hîcab û hail
Qasid bû bi meqseda xwe wassil

Yek bezmî du şehre bûye mehfil
Yek burcî du mîhre bûye menzil

Danîne li ser mezarê nîşan
Yanî ku "Ev şehîdê hîcran."

Zaîrî dibin miradê hasil
Mexlûq li ziyareta wî mail

Hindî ku diçû dibûn mukerrem
Hacetgehî bûn ji boyî alem

Institut kurde de Paris

Hem bo esera muhebbeta pak
Xweş mertebe ne bikî tu îdrak.

*

Ya Rebî bi heqê Leyl û Mecnûn
Ya Reb bi sirişkê wan ê purxwûn

Ya Rebî bi Leyl û vê cemalê
Ya Rebî bi Qeys û vê kemalê

Ya Rebî bi abî çeşmê Leylê
Ya Reb bi sirişkê şubhê seylê

Ya Rebî bi eşkê Leylê purxwûn
Ya Rebî bi naleê di Mecnûn

Ya Rebî bi Leyl û çeşmê şehla
Ya Rebî bi Qeys û wayêweyla!

Ya Rebî bi Leyl û eqlê mestî
Ya Rebî bi Qeysê serguzeştî

Ya Rebî bi Leylî pur tehemmul
Ya Rebî bi Qeys û wî dilê kul

Ya Rebî bi Leylî şubhê horî
Ya Rebî bi Qeysê narê dûrî

Ra Rebî bi Leyl û îştiyaqê
Ya Rebî bi Qeys û îftîraqê

Ya Rebî bi Leyl û ´ismeta pak
Ya Rebî bi qelbê Qeysê xemnak

Institut kurde de Paris

Ya Rebî bi Leyl û zulf û xalan
Ya Rebî bi Qeys û ah û nalan

Ya Rebî bi Leyl û dêmê xerra
Ya Rebî bi Qeys û geştê ssehra

Ya Rebî bi Leyl û qelbê purxem
Ya Rebî bi Qeysê derdîhemdem

Ya Rebî bi Leyl û dilfikarî
Ya Rebî bi Qeys û derdidarî

Ya Rebî bi Leyl û ah û hesret
Ya Rebî bi Qeys û narê firqet

Ya Rebî bi Leyl û çeşmê bîmar
Ya Rebî bi Qeys û wî dilê zar

Ya Rebî bi Leyl û dilê biderdî
Ya Rebî bi Qeys û dilnuwerdî

Ya Rebî bi Leyl û cismê naxweş
Ya Rebî bi Qeysê dilmuşeweş

Ya Rebî bi Leyl û derdê hîcran
Ya Rebî bi Qeys û dad û efxan

Ya Rebî bi işqê herdu şahan
Ya Rebî bi ddiyayê herdu mahan

Ya Rebî bi heqê navê Ehmed
Rehma xwe bikî li Can Muhemed

Vî rûreşê nakes û gunehkar
Daxil nekî wî di ateş û nar

Institut kurde de Paris

Defter tijî kir ji zenb û ´issyan
Reş kirye bi şubhê qîr û qitran

Ger ´efû nekî vî muznibê pîs
Tehqîqî dibe hevalê Iblîs

Min hêvî ye ey xwedanê îhsan
Xakî nekî daxilê di nîran

Ey padîşehê li kursî yê heq
(Der karê kerem nekî tu muxleq) *

Min zenbî pir in wekî çiya ne
Barê gunehan li min giran e

Ez xeyrê guneh, emel me nîne
Ez heybetê te dilem birîn e

Ez barê guneh biwim xwedanxem
Bo min kî şefî´ Resûlê ekrem

Karê me li ser guneh dewam e
Ey xaliqê heq te rehmî ´am e

Ya Reb tu bi heqê Ehlê Beytê
Min mucrimî dûr bikî ji pêtê

Hassil tu min û cemî´ê îslam
Mehrûm me nekî ji Fexrê Enam.

* Ev nîvmalik di fotokopiya erebî de gelekî reş derketibû. Bi gumana çewa ku me di nav kevanekan de nivîsiye dihate xwendin.

Institut kurde de Paris

BENDA HIVDA
DÎNA ZEYD LEYL Û MECNÛN DI XEW DA

Ey xame were bike terennum
Hem qissetê xwe bike tekellum

Rawî wuhe gote min bi ixbar
Ew neqlî ssehîhî bû bi asar:

Ew herdu ku bûn xerîqê rehmet
Ma Zeydê feqîr di narê hirqet

Ew bûye li meqberî mucawur
Wî kirye ssedaqeta xwe zahir

Wî ....
.... *

* Ev malik di teksta erebî de nehate xwendin.

Institut kurde de Paris

Her dem ji heraretê dil û ten
Qendîlê mezarê kirye rewşen

Her lehze dikir wî taze me`temn
Nedkir wî fixan û nale qet kem

Wî munîsê mişfiq û muwafiq
Yek şevê di qerîbê fecrî ssadiq

Êdî wî nema ye taqet û tab
Pal daye mezarê, çûye der xwab

Der xwabî de dîtî wî neçare;
Der gulşenekî du mahî pare

Ruxsarî ewan ji zewqê purnûr
Ew bûne ji xem û xusseyan dûr

Xweş herdu nişadimend û dilşad
Ez te´neê xeyrî bûne azad

Ba her yekî sed furuştesûret
B`ixlasî dikin ji wan re xizmet

Wî pursî ku: *Herdu ev çi mah in?*
Kîjan rutbê de padîşah in?

Ev rewde çi rewdeê berîn e?
Ev qewm çi qewmê nazenîn e?

Bo wî wehe da cewabê Ridwan:
Ev qewmî xeciste hûr û xilman

Ev herdu mehê xicisteruxsar
Mecnûn e û Leylêyî wefadar

Institut kurde de Paris

Çun ketne newalî işqê ew pak
.... ew cak *

Menzil bûye wan di baxê ridwan
Xuddamê ewa ne hûr û xilman.

Çun bende riza bidin qeddayê
Ssebir bikin ew li ber belayê

Hîna ku çûn ez cîhanê fanî
Texlîssî bûn ez xemê cîhanî.

Zeyd weqtê ku bû ji xwabê bîdar
Ev nukte kirî ji xelq re îzzhar

Bo xelqê bû i´tîqadê efzûn
Bo qebrê ziyade bûye qanûn.

Herçî ku vê qisetê bibînin
Nazim bi du´a di bîr xwe bînin.

Institut kurde de Paris

* Ev nîvmalik di fotokopî de nehate xwendin.

SAQÎ, NAME Û XETMÊ KÎTAB*

Saqî bide min şerab û bade
Da pê bikim ez ddemîrî sade

Îhsan ke, bide me çendî saxer
Bûye ji xeman me dil mukeder

Saqî bide min bi reqs û govend
Da bêne xiyalê min şekerxend

Saqî bide min ji abî engûr
Îmdad ke, bike bi şurbê mexmûr

Bint-ul ´inebî di camê zerîn **
Bo min bide, şa ke qelbê xemgîn

---

* *Saqî*: Meygêrr. *Xetmê Kîtab*: Kutakirina Pirtûkê.
** *Bînt-ul ´ineb*: Keça tirî. Amac jê, bade ye.

Institut kurde de Paris

Saqî tu were birrêne carek
Bo min bide (bi şertek mubarek)

Lewra ji fîraqê dilkul im ez
Der rûz û şeban bi xulxul im ez

Dûr keftime ji yar û dildar
Yarî bi mîsalê hûrî nazdar

Umîdî wîssalê çû ji fikrê
Ma hêviya weslê rojî heşrê

Qet nîne di fikrê min xiyalek
Îlla ku hebîbik û şepalek

Zanim ku nebî tu destegîrim
Bin barê bela qewî esîr im

Saqî bide abî şubhê ateş
Zeyta dilê min tu pê bike geş

Min seh kirî ez tebîbê haziq:
Weqta ku nebit zeman muwafiq

Xeyrê qedeh û şerabê taze
Nadet ruxê dil nuqûş û xaze.

Saqî were, lê xerab e halim
Min dil kul e, ez ji ber dinalim

Derman ke bi abî ateşînî
Derda birevîn ji vî hezînî

Saqî were ba mitrib û ba saz
Da bête dilê me keyf û perwaz

Institut kurde de Paris

Saqî bi reqsê mitrib bibêje
Lewra ji xeman me eqil gêj e

Saqî qedehê tu deyne ser kef
................nay û hem def

Serxweş me bikin bi bade û ´ûd
Da ez devê min bikşitin dûd

Hûn def´ê bikin ji min melalê
Da ba felekê bikim cîdalê

Dewra felek a muqîm û seyar
Qet nabe ji bo kesî re ew yar

Tu bes bike ey felek qelaşî
Hifza xwe bike, meger tu şaş î

Daîm tu yî ey husûdê dujmin
Ba qismê beşer ji mêr eger jin

Nabî tu ji bo kesek re haval
Em cumle ji destê te xerabmal

Qet nabî tu ba kesek muwafiq
Îlla bi ´uşaqî re munafiq

Natirsî ji ahê aşiq ê zar?
Yek ahî bike te cemreyek nar

Ey sahibê hîle û xiyanet
Hifza xwe bike ji wan, emanet!

Herçî ku bibîne ew hebîbek
Îlla ku digel wî tu reqîbek

Institut kurde de Paris

Xesma ku digel vî Xakiyê zar
Neyar û reqîb û zêde xedar

Sîne te li vî feqîrî kir çak
Xakî te kirî bi derdî xemnak

Xakî bese ....
Bispêre Xweda û ...... eflak

Ev çendî dikî tu le´bibazî
.... ´uzrê xwe bixwazî

´Uzrê xwe ji Rebê erd û esman
Daxwaz ke bo xeta û ´isyan

Lewra weku Xaliqê hemî xelq
Her ew bi tenê ye hakimê heq

Hukmê ew dide walî û wezîran
Rutbe dide hakim û emîran

Fa´il ew e der umûrê muxtar
Ew xaliq e bo buhuşt û bo nar

Ger min bixî tu di narê nîran
Heqê min e, pur kirin me ´issyan

Wer min bikî daxilê buhuştê
Rehma te pir e, bi min çi xweş tê!

Ey xame bese e, bibirr xîttabê
Êdî were xetim ke Kîtabê

Çendan tu bikî kelamê tettwîl
Axir ew e dê bikî tu tekmîl

Institut kurde de Paris

Qett´ ke tu ji min nebînî tewbîx
Deyne tu ji bo Kîtabê tarîx.

Xame lerizî li ser serî çû
Gotî ku: Hezar û sêsed û du.

Yanî buhurîn ji weqtê Hîcret
Çêbû di wî weqtî ev hîkayet.

Tekmîlî bû ev kelamê mewzûn
.... bûyî Leyl û Mecnûn

Hem bo ruhê katibê Kîtabê
Da ew pê xelas bibe ji ´ezabê.

TEMMET

"Temam bû bi himetê te´ala ev nusxa kîtaba Leyl û Mecnûn, li ser destê Muhemed Eskeriyê kurê Şeyx Ebdurehman binu Şeyx Hesenê Nûranî, li gundê Aqtepê. Wesselam. Temûz 1934."

Institut kurde de Paris

FERHENGOK

Abad (f): Çêkirin û şênkirina xweş ji bo rûniştinê
Afîtab, aftab (f): roj
Ahû (f): xezal
Aram (f): hêsa
Ateş (f): agir
Ayiş, ayişe (f): torr, perîşan, têkelbûyî
Aşufte (f): sewda
Aşunayî, aşina (f): dost, nêz, nas
´Arî (e): tazî

Badî (e): çol, sehra
Bad (f): ba
Be´îd (e): dûr
Bednam (f): navxirab
Bedr (e): hîva dagirtî
Behaîm (e): heywan .

Institut kurde de Paris

Bende: kole, bindest, xulam
Best : girêdan
Bezl : rijandin, lêçûya zêde
Bezm (f): civat, kêfxweşî, mehfel
Bîdar (f): bêdar, hişyar, nerazayî
Bidist, bedmest (f): serxweşiya zêde ku ber bi şer diçe.
Bîmar (f): nexweş
Bîrûn (f): derve
Bîsatt (e): Tiştê raxistinê
Bisota: bişewitanda
Brûdet (e): serma
Bulend (f): bilind
Butkede : bitxane, Perestingeha seneman
Bû, bo (f): bihn,
Cankudaz, cangudaz (f): Tiştê ku rihê mirov bêzar dike.
Cemaz (f): deve, zûajotin
Cemel (e): huştur - deve
Cennet (e): bihişt, bostan
Ceres (e): zengil
Cerhan (e): birînan
Cewarî (e): qerwaş
Cewz (f): paqijî, bitînbûn
Ceylan (t): xezal
Cîbal-an (e): piraniya "cebel" e, çiya
Cîfe (f): laş, gewde, terrm
Cimalan (e): piraniya "cemel" e, deve

Çaker : evd, suxrevan
Çak (f): qelş, şeqkirin
Çapik, çapuk (f): zû
Çeşm (f): çav
Çirax (f): çira
Çun (f):weke, (bo zeman jî tê gotin))

Institut kurde de Paris

Dad : hawar, beramberî (edalet), feryad
Dah (f): Hawar, kinêzk
Darib (e): xwediyê lêxistinê
Ddayi´ (e): wendakirin
Ddiya (e): ruhnî
Debîr : tedbîrkar
Dehen (f): dev
Dehr (e): dem, sedsal, mûsîbet
Derûn (f): hinav, hindur
Dexdex (f): şewişandin, kederkişandin
Deyyan (e): qazî, dadmend, kesê hesab dipirse, (xeysetekî Xwedê)
Dîger (f): başqe, wekî din
Dîgergûn (f): rengcuda, rengekî din
Dilaram (f): dilnazik
Dilara (f): qencmehbûb
Dilefrûz (f): dilxweşkirin
Dilruba : dilkêş, evîndar, mehbûb
Dirîxx, derixxa! (f): (derîxa) esef, hesret, haydar, emanet!
Dûd (f): dû
Dufûf (e) : piraniya "def" e, dahol
Durb, dirb : rê, kuçe, kolan
Durûd (f): silav, xwestin
Duxter (f): dot, keç-qîz
Dûz (f): terzî, dirûtin, birrîn, qurmiçandin
Duşnam (f): peyva bêrê, xeber

Ebyat (e): piraniya "beyt" e, dudêr, (setir) ji helbestekê.
Ecr (e): xêr
Ed´îyye (e): xwestin (du´a)
Efrûz (f): zêde
Efwac : fewc, qefle, qor
Efzûn (f): efsûn, efsane

Institut kurde de Paris

Ehcar (e): piraniya "hecer" e, kevir
Ejdiya : ejderha, ziya, marê pir mezin
Elbîse (e): (lîbas) cil, kinc
Elf (e): hezar (1000)
Elqisse (e): bikurtî, werhasil
Emwac (e): piraniya "mewc" e, pêl
Emwal (e): piraniya "mal" e, heyî
Engebîn (f): hingiv
Enîn (e): ax, nalîn
Eqwam (e): piraniya "qewm" e, ehalî, eşîr
Erxewan (f): kulîlka hinarê
Esma (e): ji "îsm" e, nav
Esmar (e): piraniya "semer" e, fêkî
Essbû´ (e): neynûk
Eşcar (e): piraniya "şecer" e, dar
Eşk (f): hêsir, stêrkên çavan
Etek (t): dawa kurt, quntar
Etrak (e): piraniya "Turk" e, Tirk
Evreng : wisa, wilo, halko
Exter (f): stêr
Eyam-an (e): piraniya "eyam", roj
Eyl : êl
Ez (f): ji
Ez men (f): ji min
E´wam (e): ´amî, xelk
E´yan (e): xuyanî, kesê navdar

´Edd (e): jimartin
´Ehd (e): peyman, soz
´Emame (e): şaş-şaşik
´Erş : Emirdana ji bo çûna bi pêş ve, text, textê padîşayî.
´Ewnet (e): alîkarî
´Eyn (e): çav, kanî

Institut kurde de Paris

Faliq (e): derxistina ruhniyê
Faş (f): diyar, ppenî, eşkera
Femm (e): dev
Feramûş (f): jibîrkirin
Ferda : ruhnî (sibe)
Feres (e): hesp
Ferzend(f): zarûk, lawik
Fewarekun (f): cihê derketina ava boş a herikî
Feyrûz (f): serkeftin, fatih
Fezahet (e): fetihkirin û derketina ji binê kêmasiyên nihênî
Fisane (f): (fesan, fesane) xurafe, hîkaye, serpêhatî
Furuşte, firişte (f): horî, perî

Gerdûn (f): Gera li dora xwe wek ya dolabê. Dinya/felek
Gird (f): nijde, qiteyeke leşkerî, mufreze
Giriftar, guruftar (f): girtin, girêdan
Gîsû (f): (kîsû) kezî, gulî, bisk
Goyende, gûyende: axaftin,kesê diaxve.
Guzer (f): çûn û hatin, gerr

Hamûn (f): newal, çol
Heba : telefbûn
Heme : hemû
Hemîşe : tim û daîm
Hemser (f): heval
Heraret (e): germî
Hergiz (f): hîç, qet.
Hewa (e): evîn

´Hek (e): kesax, qewartin
´Hemîset-în (e): qelandin, tawa qelandinê

Institut Kurde de Paris

´Herq (e): şewat
´Hirqet (e): şewitandin
´Huday (e): (´heda) gotina helbestan

Kaş (f): hêvî, hesret, xwezî
Kebk : kew
Kebûdî (f): renghêşîn
Kebûter : kotir (cûreyek kevok)
Kemend (f): Şirîta serxilpoq a ji bo girtina heywanên revoke (kovî)
Kenz (e): defîne, xizne, gencîne
Kewkeb (e): stêr
Kewn (e): dinya
Keywan (f): guhaztina tiştekî ji şûna wî, dûrxistin
Kêbir: keyber, sertîr
Kilk (f): xame, qelem
Kitî (f): (kit) çawa
Kîsû, gîsû (f): kezî, bisk, gulî
Kîyaset (e): Piraniya "kase" ye, biaqil, tîjîfehm.
Kusan : çawa? çima? wisa
Kûh (f): ko, çiya
Kûsî (f): (kûsan) cûreyek nikla dengbêjiyê
Labud(e): muheqeq
Lem´e (e): tîrêj
Lewn (e): reng. (K) dek
Lual (e): mirarî

Ma (f): em, ez
Mader (f): da, dê
Manend (f): wek, mîna, nola
Me`temkede(f): (matemkede) avahiya pir bi şîn û ponijandin, şînî
Me`yûs (e): hêvînemayî

Institut kurde de Paris

Mecnûn (e): dîn
Medar : mesafe
Medrûb (e): derblêketî
Mehdd (e): Girêdana evîneke xalis bi yekî ve
Mehrûq (e): tiştê hatiye şewitandin
Mehrûs (e): (heres) parastin
Meknûn (e): tiştê veşartî, rêkirin
Meksûr (e): şkestî
Melalet : aciziya ji gîyanê, guvaştin
Meqbûz (e): tiştê hatiye girtin
Meqhûr (e): xezeblêhatî
Meqtel (e): şergeh
Merd (f): zilam, mêr
Mesrûr (e): kêfxweş
Mestûr (e): perdekirî, veşartî
Meter (e): baran
Mexxmûm (e): xemgînî
Mexmûr (e): serxweş
Mihman (f): mêvan
Mihr (f): evîn
Mîrwah (e): baweşînik
Miskîn (e): Feqîrê ne zahf perîşan
Miyan : (meyan) orte, merkez, nîvek
Muhnet,mihnet (e): ezyet, cefa
Mujde (f): mizgîn
Multeqa (e): devera hevdîtinê
Mul (f): badeya ji xurmê çêdibe
Mumtaz (f): pir baş, helbidartî
Munşî (e): avakirox
Murdar (f): mirî, mirrarr
Murrcan : xwîntahl
Murxx (f): teyr
Muxxare : şkeft
Muşîr : şîretkar

Institut kurde de Paris

Nab (f): (nabî) safî, xalis
Nadî (e): gazîkir, civîn, civat
Nakam : bêmiraz
Naqe (e): deve, wiştir (a mê)
Naqis : kêm, nuqsan
Nar (e): agir
Natuwan (f): qels, jar
Naxum (f): neynûk
Nedîm : hevalî, civîn, axaftin
Nemek (f): xwê
Nerx : nirx, biha
Newahe, newhe (e): qêrîn, feryad, şîngêr, jina ku li ser miriyan digirî.
Newa (e): hêvî
Newbawe : taze, babet, nûjen
Newmîd (f): birrîna umîdê ji tiştekî, bêhêvî
Nezzîr (e): piştek, alîkar
Nîgar : wêne-resim, nexş, delalî
Nîk (f): rind, delal, baş
Nîsar (e): dawet, mehrbirrîn
Nisyan (e): (nesy) jibîrkirin
Nişat (e): kêfxweşî, neşe
Nişatîmend : dilxweş, kêfxweş
Nişînî : rûniştin
Nucûm (e): piraniya "necm" e, stêr
Nûres (f): xortê cuwan

Obe : komekon, koç, devera kon lê têne vegirtin

Pamal : peymal, perîşan
Pend (f): şîret
Perdaz (f): (perdazden) şîretkar, girtin, jêbihîztin
Perdeder : bêperde

Institut kurde de Paris

Pest (f): bin, jêr, nizm
Peyam (f): peyam, nûçe, (mesaj)
Peyrew : lidûçûyî, mutabe´et
Peyweste (f): tim û daîm, rêzkirin
Pinhan-Penhan (f): ppenî, veşarî
Purçem, perçem (f): kakul, tenborîk
Puser-et (f): zarûk, lawik
Puster (f): tiştên raxistinê

Qa´id (e): rûniştin
Qapî (t): (kapı) der, derî
Qatil (e): kujok
Qebîl : qebîle, eşîr
Qed : bejn
Qefr (e): çol
Qelender : gerokeyê zana, egît
Qemer (e): hîv
Qerîne (e): nêzîk
Qesawet (e): dilhişk
Qetîl (e): kuştî
Qudsî (e): milyaket, (pîroz)

Rax (f): çîmen, mêrg
Raz (f): nihênî
Resîde (f): (resîden) gihaştin, gihandin, ketin, pêşkeftin
Rewiş (f): rewş
Riha : felat, azadkirin, xelasbûn
Rîqab (e): çavnêr, kontrol
Rişte (f): girêdan, dirûtin, şax, liq
Rûbar : çem

Sabiq (e): bihurî
Sahibehzan (e): xwedîponijandin, xembar
Sahib (e): xwedî

Institut Kurde de Paris

Sair (e): (seyr) çûn û hatin
Salik (e): (silk) lirêçûn
Samî (f): lewazimê seferê
Sanî (e): duyem
Sebîl (e): rê
Seda (f): deng
Sedr (e): sing
Semîn, semen (e): biha
Sena (e): pesn
Senemperistî : bitperestî
Seng : kevir
Serbaxîte (f): qurbanî, fidakirox
Serencam : dawî di dawiyê de, netîce
Serîban (f): seyis
Serîbansaz (f): xwendina bi nikl
Serrişte (f): pêşeng
Serserîn : serserî, nezanî, ehmeqî, bêheyatî
Serw-ek : serwiyek (cûreyek dar)
Sexxîr (e): biçûk
Seyd (e): nêçîr
Seyl (e): lehî
Seylab (e): "seyl" lehî. Di farisî de "ab"
av. Lehî
Sezawar : laiq, musteheq
Sirişk (f): hêsirê çavan
Sotin : şewitandin
Sseba (e): ba
Supar, sipar (f): teslîmkirin
Supehr (f): (sipihr) asîman, xet, çixêz
Surûd (f): mar, deng, helbest, binikl
Surx (f): sor
Sû (f): teref
Sûz (f): şewat

Institut kurde de Paris

Şam (e): êvar
Şebab (e): cuwanî, xortanî
Şem´ (e): çira, ruhnî
Şems (e): roj
Şet : çemê boş
Şewket : mezinatî, bihêz
Şeyda : aşiq, muhib
Şeyn (e): kêmasî, eyb
Şeyx (e): rîspî, pîr
Şîkar (f): nêçîr
Şîr : şûr

Tarac (f): xenîmet, bac, talan
Teba : digel, tevde, êkra
Teng : teng, kêmber
Tereb (e): kêfxweş
Terennum (e): xweşdengiya nizm, xwendina helbestan
Ters (f): (tersa) kafir
Tewabi´ (e): peyrew
Tewbîx (f): herreşe
Textîrewan : texterewan, cîgeha padîşehan, zerzenîq, textê Silêman pêxember.
Tezerw, tezerû (f): kew, teyrekî biçûk
Teşne (f): tihnbûna zêde
Tifl (e): zarûk
Tîx (f): şûr, şifre
Tîz (f): têz, zû, tûj
Ttahûn (e): aş
Tteriq (e): rê
Turab (e): ax, xwelî

Umm (e): mak, dê
Uştur (f): deve, hiştir

Institut kurde de Paris

´Ulya (e): (´alî) bilind
´Unuq (e): qewrî, qirik, stû
´Uryan (e): tazî
´Uyûn (e): piraniya " ´eyn" e, çav, kanî

Wadî (e): newal
Walid (e): bav
Walîde (e): dê, da
Wasil (e): gihandin
Wehşîhemser : havalê koviyan
Werd (e): gul
Wereq (e): pel, belg
Wuhûş (e): piraniya "wehş" e, kovî

Xamûş (f): bêdeng
Xar : dirrî, strî
Xasiq (e): daxistina tarîtiyê
Xawî (e): vala
Xebîr (e): zana
Xecalet (e): (xecl) şermkirin
Xecist (f): pîroz
Xedeng (f): sertîr
Xem (f): xwehrî, tewandin
Xemnak (f): derdmend, xemxur
Xende (f): ken
Xermen (f): bêder, bênder
Xess (e): mehrûm û muhtac
Xeste (f): nexweş, birîndar
Xes (f): qirşuqal
Xewadim (e): (xadim) xizmetkar
Xeyla (e): izet û şeref
Xeym-an : kon-an
Xezan (f): payîz
Xezîr (f): çavên bihêstir
Xidam, xuddam (e): xizmetkar

Institut kurde de Paris

Xxilman (e): zarûkên li ber kamebûnê, xizmetkarên piçûk
Xîme : kon, çadir
Xiredmend (f): aqilmend
Xizr : Xocê Xizir
Xubar : toz û tebar
Xûb (f): cuwan, genc
Xumar : sergêjiya piştî vexwarina badeyê
Xxurab (e): qijik
Xuroş (f): keldayîn, fûrandin
Xurûs (f): dîk
Xurşîd (f): roj
Xxîme (e): ewr

Zar (f): jar
Zaxx (f): qijik, fitne
Zaz:torin. Di Erebî de *sezee* : hecinandin libat
Zeban (f): ziman
Zendegan, zendeganî (f): bijiyan, zindî
Zerd (f): zer
Zer : zêr
Zîba : delal, zînet, xişr, xweşik, ciwan
Zînhar : haydar!
Zûd (f): zû
Zzil (e): sih

Institut Kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Pirtûkên Çapbûyî:

1) Işkencede 178 Gün, 2) Xwençw I, 3) Cwençe II, 4) Xwençe III, 5) Xwençe IV, 6) Xwençe V, 7) Nimûne Ji Gencîneya Çanda Qedexekirî.

Pirtûkên klasîk ên wergera ji tîpên erebî bi latênî û çapbûyî:

1) Dîwana Melayê Cizîrî, 2) Nûbihara Ehmedê Xanî, 3) Mewlûda Kurmancî ya Melê Bateyî, 4) Şerha Eqîdeya Ehmedê Xanî ya Mele Ehmedê Qoxî, 5) Sirmehşera Feqe Reşîdê Hekarî, 6) Nehc-ul Enama Mele Xelîlê Sêrtî, 7) Dîwana Pertew Begê Hekarî, 8) Rewdneîma Şêx Evdirehmanê Axtepî, 9) Dîwana Şêx Evdirehmanê Axtepî, 10) Mîrsad-ul Etfala Şêx Mihemed Kerbela, 11) Iqdê Durfama Şêx Eskerî, 12) Herdubat, Mewlûda Mele Zahidê Diyarbekrî.

Institut kurde de Paris

[illegible]

[illegible]

تماشو بکه بیعلی افندی کر [illegible]

لەسو محفوظ لبردکی محمد عسکری

گرکا شیخ عبدالرحمن ی شیخ حسن

لو رانی لشکر یا [illegible]

والسلام

[illegible] ١٩٣٤

محمود

Institut kurde de Paris

حالی بسته ژ ... [illegible] بپیره ... [illegible]

ای چند بدی لو لعب یا ذی ... [illegible] عذر خوه بخوازی

عذر خوه ژ رب ارض و آسمان — بخوازه بو خطا و عصیان

لورا وکو خالق همی خلق . — هر او بتنیه حاکم حق .

حکم او دده والی و وزیران — رتبه دده حاکم و امیران

فاعل اوه در امور مختار — او خالقه بو بهشت و بو نار

گر من بکی تو دیار نیران — حق منه بو گرن مه عصیان

وه ژمن بکی داخل بهشتی — رحمانه بره بمن چه خوشتی

ای خامه بسه ببر خطا لی — ایدی وره ختمکه کتابی

چندان تو بکی کلام تطویل — آخر اوه دی بکی تو تکمیل

قطعکه تو ژمن نبینی توبیخ — دینه تو ژبو کتاب تاریخ

خامه لرزی لسر سری چو — گوتی گو هزار و سیصد و دو

یعنی بهزین ژ وقت هجرت — چیبو دوی وقتی اف حکایت

تکمیل بو اف کلام موزون

مبنالي [illegible] كف   [illegible] سويله كه توهم دف

نسرحوتين مه بگن [illegible]   دا الرا دلي مي بكيشتن دواده

هون دقوا بگن ژ كا ملالي   دا با فلگي بكم بجا لحيه

دوارا فلكا مقيم سيار   قط نابه ژ بو كسيره او يار

نوبس بكه اي فلك تلاشي   حفظا خوه بكه مگر توشاشي

دايم توي اي جود دژمن   با قسم بتن ژ مين اگر ژن

نابي تو ژ بو كسكه هافال   ام جمله ژ دست ته خراب مال

قط نابي تو باكسك موافق   الا بنفاقه منافق :

نابرسي ژ آه عاشق نار   بك آه بكه ته جمره يك نار

اي صاحب حيله توخيانت   حفظا خوه بكه ژ وان امانت

هرچي كو ببينه او جيباك   الا كو دكل وي تو دفسيك

خصما كو دكل في خاكي زار   نيا دو رقيب و ديده غدار

سينه ته لقي فقير كره چاك   خاكي ته كري بدر دغمناك

Institut Kurde de Paris

ساقی تو ژبو الله دمه بینه قدحان   بو من بده بینه بخار بیانه مبارک

لورا ژ دفتری ابد ازل کلیم اللّه   دیم ژ رنگ و بیبان بلغلم از

دور کفنه از ژ باده دلی   بار ژ همتال خون تا ژ دا ژ

امید وصالا جوانی فکری   تا هیقی وصل روژ حشری

قط نینه د فکری من خیالک   الا کو حبیبکو شیالک

ژ ایم کو نبی تو دستگیرم   بن بار بلا قوی اسیرم

ساقی بده آب شبه آتش   نه بیتا دل من تو لی بگه گش

من سحکری از طبیب حاذق   وقتا کو نبت زمان موافق

غیر قدحو شراب تازه   نادت ژ راح دل نقوشو غازه

ساقی وره لی خرابه حالم   من دل گله از ژ برژ دنالم

ده ما نگه بآب آتشینی   ده ر دا بر قین ژ قی حزینی

ساقی وره با مطربو باساز   دا بینه دل مه کبعو بر واز

ساقی بقص مطرب بیژه   لورا ژ غمان مه عقل گریژه

ساقی قدحی تو دبینه سرلف

Institut Kurde de Paris

چونكو كشتە ئالوالى عشقى خو پاكى — [illegible] لمعجانى

منزل بو وى بوالى بادى غم بضوانى — خدمه وله [illegible] تجلى كه

چون بنادم رضا بدى لخصالى — صبر نكن لاو علاج [illegible]

حينا كو چون از جهالا قالى — تخليص بون از غم جهانى

نهى وقت كو بو خواب بيدار — اف نكته كرى ز خلقه اظهار

بو خلق بو اعتقاد افرون — بو قبر بوبه ژيا ده قانون

هرچى كو فى قصتى ببينن . — ناظم بدعا دبير خوه ببانن

ساقى نامه بو ختم كتاب

ساقى بده من شرابو باده — دا لى بكم از ضمير ساده

احسانكه بده مه چند ساغر — بوبه ز غمان مه دل مكدر

ساقى بده من بر قصو كو قند — دا بينه خيال من شكر خند

ساقى بده من ز آب انكور — امدادكه بكه بشرب مخمور

بنت العنب دجام زرين . — بو من بده تا كه قلب غمكين

همدم لی حالتی نابلی توف — تعبیر ژ منامه دیگرانه روشن

هر لحظه بگریه وی نازه نما لم — لذ گزی وی فغانو نازه قطکم

وی مونس مشفق و موافق — یک شبت د فرهب فجر صادق

ایدی وی نمایه طاقتو تاب — پالدایه منار جوبه درخوب

در خوابده دیتی وی نجاره — در گلشنکی دو ماه پاره

رخسار اوان ژ ذوق پر نور — او بونه ژ غمو غصیان دور

خوش هر دو نیاطمندو دلشاد — از طفر غبر بونه آزاد :

باهر یکی صد فرشته صورت — با خلاص دکن ژ وانره خدمت

وی پرسی گو هردو اف چه ماهن — کیژان ژ نبیده پادشاهن

اف روضه چه روضه برینه — اف قوم چه قوم نازنینه

بو وی وهه دا جواب رضوان — اف قوم خجسته حور و غلمان

اف هر دو مه خجسته رخسار — مجنونه تو لیلی وفادار

جون کتنه نوال عشق او پاک

Institut kurde de Paris

[illegible]

من تعب برن بوگنا جيلانكا — باريكه هلدا لمن ليلى بردا

از غريبى كتنه غم و تنها — نازه هيبت كه دلم لبر بيدا

از ياركتنه بوم خذان غم — بومن كى شفيع رسول اكرم

كارمه لبسر كسرده وامه — اى خالق حق ته رحم عام

يارب تو بحق اهل بيتى — من مجرمى دور بكى ز بيتى

خاص تو منو جميع اسلام — محروم مه نكى ز فخر انام

بنا حقدا دينار زيد ليلو مجنون

د خودا

اى خامه وره بكه ترنم — هم قصتى خوه بكه تكلم

راوى وهه كوته من باخبار — او نقل صحيح بو بآثار

او هر دو كو بون غريق رحمت — مازيد فقير دينار حرقت

او بويه لمقبر مجاور — وى كريه صدا قنا خوه ظاهر

Institut kurde de Paris

یا رب بلیلو لیلیا بن عجم | یا رب بقیس نده دبی هجدم
یا رب بلیلو لفکا بدی | یا رب بقیسو اذبار دلبری
یا رب بلیلو آهو چشم رق | یا رب بقیسو نار فرقت
یا رب بلیلو چشم بیماره | یا رب بقیسو وی دل زار
یا رب بلیلو دل بدردی | یا رب بقیسو دل نوردی
یا رب بلیلو چشم ناخوش | یا رب بقیس دل مشوش
یا رب بلیلو دردِ هجران | یا رب بقیسو دادوا فغان
یا رب بحق هر دو شاهان | یا رب بضیای هردو ماهان
یا رب بحق نافِ احمد | رحما خوه بکی لجان محمد
فی روزش ناکسو گنهکار | داخل نکی وی دا تنور نار
دفتر ترکر ژ ذنبو عصیان | رش گرِیه بشبه قیرو قطران
گر عفو نکی فی مذنب بین | تخمین دبه هفال ابلیس
من هیفیه ای خدا احسان | خالی نکی داخل دنیران

ایا دشه لکرسی حق

Institut kurde de Paris

نم ندو المزنه محبتا یار کلی   خوش المزنه بکلی نوا دیر الله

یارب بحق لیلو مجنون   یارب بجمد لطیفن پر جون

یارب بلیلو فی جمالی   یارب بقیس فی کمالی

یارب بابحشم لیلی   یارب بشرینک شبه لیلی

یارب باشک لیلی پر خون   یارب بناله دی مجنون

یارب بلیلو چشم شهلا   یارب بقیسو وای ویلا

یارب بلیلو عقل مستی   یارب بقیس سرگذشتی

یارب بلیل پر تحمل   یارب بقیسو وی دل گل

یارب بلیلی شبه جوری   یارب بقیسو یار دوری

یارب بلیلو اشتیاقی   یارب بقیسو افتراقی

یارب بلیلو عصمتا پاک   یارب بقلب قیس غمناک

یارب بلیلو لفو خالان   یارب بقیسو آهو نالان

یارب بلیلو دیم غرا   یارب بقیسو گشت صحرا

Institut kurde de Paris

عالم جهلیمن گرتبه بخطا نجیمه   مجنون اسیره خوه موا مزاره

کمتر محی د حقیقیمن نزینه بجهالی   جانه گرینه بتالا یاری لیلی

وان دل شوتو گرتنه برا بری   هیته اگو ز جسم وان دباری

تشبیه مطرا زعوز قدرت   رابو لاوان قیام ساعت

بو وی گریان جهل سبر   آخر بدفن گرتن مقرر

او غسل گرن شهید بیمان   او قبر فگرتنه بنیده دلدار

او زی گرنه دوی مزاری   غمناک کهتنه غمکاری

روح بونه د جنتیده همراز   تن بویه بتن دعهد دمساز

رابونه ز وان حجابو حائل   قاصد بو بمقصد خوه وصل

یک بزم دو شهره بویه محفل   یک برج دو مهره بویه منزل

دانینه لسر مزار نیشان   یعنی گو اقه شهید هجران

زائر دبن مراد حاصل   مخلوق لزیارتا وی مائل

هندی گو دجو دبون مکرم   حاجتکه بون ز بوی عالم

صم بوا ثرا مجنا پاک

Institut kurde de Paris

مِن لِعقده دلپدو خوار بمکه من   بهرشته ابرو واز کار بمکه من ا

چون زانه دل خوه گرته تقریر   والقصة لیلای لونیره تفا ...

امداد دکر عنایت حق .   او گرته بمقصدا وی ملحق

کل ما د حدیقه ا مالدا   می خوار دکاسه ا جلدا

وی گرته حمیز مزار یاری   جان کر صدقه ژ بو مزاری

لیلی گو بو دایه جان شیرین   وی عاشق لی قرار مسکین :

انصافه وها دبه محبت   اف دایره یه مقام حیرت

گویا گو ددست ویده بو جان   جان خوه کره نثار جانان

هندی گو هبوا اوی نگارک   عالمده دکر اوی قرارک

چون گرته نگار ترک عالم   ویژی کره ترک عالمی هم

وقت گو دی حال زید غمناک   سینه بشبیه کل کره چاک

با آه وی نوحه گرته بنیاد   کیشایه فلک وی دنگ فریاد

گن آه و فغان گری داودم   از دادو هوار جقینه عالم

Institut kurde de Paris

یا ربّ لطف نمیە ایشا مرض اجی شایار | چون بسته منه همتی صد پیر زار

یا خالقی نسیمی معا ... | هستیم گو لوی یه جان مرا بجو

ای غمزه وره خلاص بیه تو اقسم | ترش بوبه لیره فی جسم عالم

عالم چه بو خوش گو بنده ذلیلا | دلبر گو تو نه ذلیلمو یار

ای جان نو وره نزمن و راغمگه | یا من تخوشی تو بس نزا غمگه

مشتاقمو ای اجل کرمگه | دفع المو تو دفع غمگه

تخلیص مه ز اضطراب غمگه | یا من ده وجود من عدمگه

آیینه من ز زنگ که پاک | من پرده بگه بپر ده خاک

زانگه ز مه فی حجاب حائل | تو من بگه یا نگار واصل

تکلیف دگه وصل بو مه ره یار | در خلوتگی گو نبینه اغیار

چونن زمره قوی خطایه | بومن ز ته بلک مدد روایه

بالله دمدد مگه تو اهمال | رو دایه ز بخت منره اقبال

بومن دهی جسم و جان نابه | بی یار زمره جهان نابه

مر بعد ذلیلو خوار مکه تو

او بویه با شکره مخاطب   کی نوره بسیار فوق کوکب

در کفتن بوته بویه لو جب   جون بویه او آفتاب غایب

یک برج مقام گرتنه او ماه   بابینه نهیم بیته همراه

در کف کو هینه اگر ترم وت   هر قبر بکه ز وبره خدمت

کالی لکوته دوربیگانه   باوی چه کر آفت بزمانه

پابوس بکه بکه نیازم   تو عرض بکه ز بووی رازم

کای شمع چیه اف اجتنابت   زاف بخت رشی چیه حجابت

جام می غم گری دعالم   او جام ته خوار و منتری خورم

تو مست گری مکر گو باده   بر میده مکر نمانا باده

بو من تو بو شمعکی شب فروز   بیدا بو ژ ته فتیق دلسوز

نالی ته بماتی خوه قط ناب   چشم ته ری رش بو مایل خواب

همراه مه بوی در هده ای ماه   همرم دهیله ذ جیته همراه

لافلاک بکه تفاخر ای خاک   بونه بو رفیق دری پاک

Institut kurde de Paris

١٢٣٥

لی رخ فی تمامی ناله توه زاری | لیلی ز خوا اجل به بیجدا زاری

مه لحظه دلقانه آ ناله تو مجنون | کت عمر دو ها نما نه عقلو نه هوش

حیفا لخوه هکات دگریه افغان | جوبار دخون کشینی ژ چشمان

اف سوز گرانی ژ ئیذره بنیاد | ای ساقی برم ظلم بیداد

ایرو جره قصه جانی من گر | قصدا دل ناتوانی من کر

اف جام نه دامه زهر بوادجام | مزاهی مرن نه گریه اعلام

تا ئیر ستم نو اجتنا بکه | ئیرو کنهیفه نو ثوابکه

تومن بکهینه وی دیاری | تو من بکه شمع لسر مزاری

کت راهو منی بزیذ ره همراه | با حالکی وه نعوذو بالله

چشم وی کو کت بمقبر یار | کت گریه حمیز مزار دلدار

سینه وی بشبه لحد گر چاک | وک قبر لسر سری خوه گر خاک

سر قبر ژ الله لسر شک برخون | جول بوبه جری ژ اسک مجنون

بون اشک دخون دگل هواری | در قبر نتا ژ بوی یاری

ادبویه باشکره مخاطب

Institut kurde de Paris

١٢

صرالی نقودی نکته دانی | خلاقی الشاهین معانی
نخبیر و ها گرتی مسلسل | قصه ی فقی طرزی گر مفصل
کو لیلی گو بو فنار فانی | روح لجویه سرای آطلمانی
بو غرق د نعمتا مدامی | بو وی خزین خواص و عامی
حتی وه گو رابه دل کلو زار | او بویه بواقع خبردار
فی الحال وی گو عزیمت راه | مجنون حزین گریه آگاه
کای شیفته ی شکسته طالع | حیفا گو ته سعی بویه ضایع
تأثیر طلسم بویه باطل | ایدی ژ تی مشغله چه حاصل
لیلی چو بو دانه زندگانی | تو ضایعی گو لیلی بویه فانی
بو صدقه ژ بو ته او بهی وش | وی عمر خوه دانه ای بلاکش
عزم ره جنت گر او حور | فردوس د ده مقام گریه معمور
مجنون گو بقصتی بو آگاه | آتر سوز جگر کشاندیا آه
آر ناله وی دوی نهالی | لیلی دبهشت دوی جهانی

Institut kurde de Paris

بارهیه بو یگی فی خاکی ثار — ... جیدا هم گرفتار

لیلی گل گلشن لطافت — ایه باد خزان گو دینی آفت

بالمال خزان بو بهار رش — باخر گو رشید روزکارش

بیچاره دیاوی گریه زاری — سرقو بو سرشک خون دباری

هیشتر ژ زیان زهر دو جمان — باسوز دل او دهانه افغان

حاصل کته او لباس ماتم — بو واقعه جمع بونه عالم

قان جمله دگرینه آهو افغان — دنیا دبویه شبیه طوفان

افغان دگهانه چرخ اطلس — دار و بر و طیر سینه بون چاک

حاصل فکرن زویره مقبر — تشبیه بر و ضیک منور

تشبیه بگنجکی ترژی دُر — از نور و ضیای عشق بو پر

تن بویه مقیم عرصه خاک — روح وی گهشته اوج افلاک

قوبتی حق دگرینه حاصل — هیژ او بو بمقصدا خوه واصل

بنداشا زدا بهیستنا مجنون مرنا لیلی
و مرناوی لسر قبرا لیلی

هم تو آلاوی جه وقته ... — ئەز منتظرم بمکه ... وفا قن
گر صابر بی تو د عشقی دا بکم ا — صبر ممکن بکه تا ترک عالم
تو ور بپی ام بکام دل یار — دستی جا یکی قط تو بینه عیار
دالم نبی ام دجیکی هم راز — دس ناکفه زی تو دنکو آواز
خوش منزله کرتیه مه اف راه — لی طعنه خلقو دوشتو بد خواه
من لازمه ته بکم خبر دار — بسم الله اکر ارادتی وار
چون کرتیه وصیتا خو آخر — عزم ره کرتیه بو مسافر
یاد کریه وی یار مهربانش — تا هیفی وصل دایه جانش
کیه د جهانده نابه فانی — بپیدا بکه عمرو زندکانی
دنیا چیه هفت سرا ژدها یه — اندیشه الفتش خطا یه
کیه گو گریده پشت بدوران — هر ها تنوجونه کا را ز مان
دنیای مکه ژبو خوه مقصود — بپیداکه رضای حق معبود
قط نابه کسک ژبو کسک دوست — ها گو ته دی مایه هندیو پوست

Institut kurde de Paris

دائمن دغمم دیبونوم الشام او   احبیب جرا ابیوی وی حالی نکام

ریّای دنیا نه بوی بیه نومی مه   اقافره قباته بوبه بومن

آخر دبیام آنه جهان غدار   مقصید افره ژی نیم فدی کار

ای مونن بدوری کار ماده   غموار ه بو غمکار ماده

بو باه بقا گو عزم گرمن   دنیای دلی وداع گرمن

اودی بکتینه اهو افغان   بلکی دمکی ژدو دوازمان

نه راه بکفه لوی دیاری   عرضگه غم مه وی دلفکاری

ژنهان گو تو بو بوبه وصل   خوش مرده ژوی بنی تو غافل

یابو بکس ببه رضا بخوازه   بومن تو ژوی دعا بخوازه

عرضگه ژویره ببیژه دلدار   جان دابه ژبوته لیلی ناچار

عشق نه ده چند دیانه لافک   دعواده اوی ببو خلافک

شوگیر بن زار مبتلادن   کای عقده لافا بدن وفادن

خلوتگه انسی بومه محرم: آزاده بو شاد بومه خرم

حم تو ژی وره مکه تعلل

Institut kurde de Paris

دابو بلا جلابه تجلی لمعانا — محبتا گرهمی نه بو ده پاخوه رازیش
ای ام گوتو بدلم دوانی — شهما الملمه ابهر صیلانی
باران غمان وجابان دادن — تا ممکن بو ندایه من درن
حالا گو چون بویه مقرر — فرض بویه گوتی ستری بدم درن
بونه بکم از فی حلی مشکل — از درد هوا هلال بودل
در جسم مه ده نهین توانا بک — الا غم عشق اضطرابک
از عاشق زار لی نوایم — بک ماه لقا ره مبتلایم
سودایه وهایه ضعیف و زارم — جویه بهوای درد زکارم
بر آر زوگریه من جمالش — یک دور ندی مه فقط وصالش
حالا دریم نار دلده مادر — چه بکم وه بو قدر مقدر
الا نه تنی ازم پریشان — از محنت یار زار و گریان
اوهم بمه زاری مبتلایه — سرگشته وادی بلایه
ازمن بویه وی جنونی افزون — قیس بو اوی ناف بویه مجنون

Institut kurde de Paris

جوانه حاجب دوزبتی نا قبوالم … با [illegible] حملبوسم

ار بشمع نسب فراهی یا الم … مسو ابوه سیاه ئه دوزکارم

مذکو گو بجه و جوانی باقی … شاید بته وصل اتفاقی

حیفا گو نبو وصال یارم … من زالی وجودی بو سیارم

یارب بقا بکه مه ملحق … جون راه بقایه اق بەرحق

پاك بو دلو گری دعائی تانر … فی الحال مزاج بویه تغییر

تاثیر هوای نامناسب … ضعفك لبدن دبویه غالب

هندی گو دجو زیاده بو درد … تنز مگاندی نالهٔ سرد

مجو بو زغانی او پر بو شش … تشبیه بشمع گری آتش

ضعفانی وی زبر برینا … کت دسته بگی نهایه بینا

ناق جنده طلب دگرتناکن … تنز دیت وجودی ناتوانن

رابونه نیانه سلامت … بو مرگی خویا بو صد علامت

نیت ذکر او ببه مسافره … رحلت اثرش گو بویه ظاهر

رابویه حجاب احترازش

Institut kurde de Paris

وی دی [illegible] اد وا بنوع بشیرە نە بلکو نە بو
دەر صحن چمن طلفا تماشا تقصار صفا کمال دایە
نە مایە دسبز نندە قطع آب نە د برگ رنگا ندە قطرەیک آب
ما تمکدە دی وی بوستانی نار ز رقت دکرن جانی
از سوز جگر دبویە سوزان شرح کر غم خوە ز بوکلستان
ای باغ چیە فی آە سردت تشبیهمن خوبایە دەردت
از ژی بشبیە نە نزارم شاخ نرە دو ضعیف بر بجارم
گرچە بخزان تو بو گرفتار هیفی نە هیە ز فصل بهار
امید وصال بمنرە نیسنە تقدیر وصالیە چارە نینە
غم بونە زیادە نالی از دردە بر دا گری د اسما رخ زەردە
معبود خورە عروض کر زار از خالق کر رجا تو نیاز
ای حاکم عرصە قیامت سلطان سریر استدامت
دەر آتش لی امیدی بوم نار بالله ز وجود بومە بی زار

Institut kurde de Paris

دبر عالم اف عمر بحت ذ مه نجور | يا الله بحب اقوام بو به بنهور

وبي نه نكو و لهو هم احمالبو | لولا نكو اكالك وخدان كمالبو

هرچي گو بنه تدفانه قابل : | الا گو ذبه وى ذات كامل

هردم وي دگر كمال اظهار | ابابو بنيع دگرنه تكرار

بندا بازدادمزا ليلى ده

تاريخ نويس حال ايام | اف قصه وها وى ذيه اتمام

وقت گو نبو زوصل تسلى | مجنون قه ندى وصال ليلى

ليلى دبري تعلق از جان | قطعا نظر دگر ژ جانان

تا تمكده بو بو قصر باغ | ما تمده سود ناله زاغ

تشبيه بليلى لاله مستور | ول قيس بو شاخ ارغوان عور

رنگ و ريحان دگر بو اشجار | لرزانو ضعيفو زرد رخسار

[illegible] ند باي صرصر | هم لاله چراغ تما بو اثر

يك روز دقي وقت ليلى زار | بو دفع غمان دچو بوگلزار .

وي دي دگلان تو نينه اثر

ظاهر هبن وی بتوفیق حق شغلی کر — باطن ب لبو راه ذوقا شهم سیر

نه کتانه ژ بتی بجهانده وی درفرد — آنده نشه گرمو عصبه سرد

وی کر تبو راه اهل توحیده — کت راه کمالی بترک تجرید

وی بو بو وجود پال بر نور — ژ آیتین اکلو شرب بو دور

تحصیل دکر صفای سیرت — دینو ژ مجازی حقیقت

موزون بو وی طبع تلسر دلی — هر نکته ره وقف معانی

اشار دلی بشبه امو ۲ — بیتن بنلا طمو بافو ۲

دل بو وکی بحر هند و عمان — انوار دجون هتا باسمان

او قالبو جسمو شکلو صورت — یکسر بو به روحو کتیه هیئت

دکتاندی ژ آتش دل آواز — ژ طیعان وی دکرنی راه پرواز

گه گه غزلو گهی قصیده — انشا دکری بسیم برسیده

با سوز خوندی کا هو بکاه — چند حب ژ هفان بو ره همراه

دنقیبن وان ژ شعر نادر — هر دم دبرن لناف عشایر

Institut kurde de Paris

[illegible] بحوصفێ لو [illegible] — [illegible] گوللێ [illegible] نسيم تبريز

زالجى بتن كار خه‌يمه‌ت بونى — [illegible] بو وى [illegible] قنج خوش خوى

تشبيه بهيف بو به غايب — رابو تنيا چو بيش لطالب

هيژا گوزر باغ خلاص بو خار — كل گريه و داع صحن گلزار

واقف ته نبو ژ حالى وان غير — آزولى جمازه سبك سير

توفيق مراد بويه حاصل — رابو منتهى گريه عزم مقبل

مجنون دبه مايه زار و مهجور — هم صحبت مار و همدمێ مور

بوسكن نبو وى قط قرار — ترك گريه دكشنده اختيار

بندا چار دادبيانا احوال
كمالا مجنونده ::

شاهنشهى ملك الحنو دارد — يعنى وه گو قيسى دهد پرورد

يك باك بو درفى عرصه خاك — تشبيه بوى بندى بوا افلاك

چون نفرت شرا ابن آدم — وى گريه بوحشيان مسلم

ظاهر دوى رفيق وحشو هم طير

Institut kurde de Paris

٦١٢٤

مه‌ر گو بیه [illegible] بو مقدم ای بگم نثارت

من بو خوه وها دگه‌ریام ابهت — ز انبیا هجران بیم باك

حالا گو نبو میسر او كام — بو چه خوه بگم بما و لو بد نام

نسخ خطا اعتبار گرمن — زاه عدم اعتبار گرمن

حتی گو بده غبار صورت — ز آیینه دایره كدورت

وقت بو یه بیه مه رو هجران — مستغنی بیه صفات از ذات

باخون غمان تری بو من دلا — تشبیه بغنچه گلو مل

فرض بو یه گو طی بگم بباطل — ایدی بگم قطع اختلاطی

مستور بیم نیف فنا حجابی — بگرم ره خوه عدم تقابلی

تا حسن رخم نخواز دگری یار — دا نبیه نصیب جسم اغیار

زیرا گو نشاط حسن قابل — باشوق ببتن ز بو وی كامل

حبا گو نبو قبول عاشق — هنده خوه فقیر بگم جرائق

همخنم نگره كلام او ماه — بك نا قرینی دی ژ نا كاه

اتحت لکو ذات یائن ذو بیت یا بترانه و بصوبن تحاملی لوحی

عشق ابه امن بدیا گمان ناکر اطوال دینه من فه امتحان گر

المنة لله بوته معلوم وصلت بو دمذهب ته مذموم

غمناك بوم از ته گرهه بن شاد از قید تعلق بو مه آزاد

یك غافل خود بن ستا بوم از با جهل مدام مست بوم از

آرایش زلفو خال دکرمن ببوسته و ها خیال دکرمن

مه دکو طلب وصال دگی تو نظاره زلفو خال دگی تو

روشن بو ژ بو مه حالا حالت معراج حقیقة کمالت

اف خال سیاهو زلفو کیو اف چشم د رش کمان ابرو

بو من نهن اف حمن شبو روز ندرا نظرا لته دل افروز

مه دکو تو لقان بگی نظاره تشکین تو بدی دل نجاره

هم تو بیی با مراد واصل هم بو مه ببه ثواب حاصل

نبنه ته لوان فه میل جارك جبگم بفی خوبی مبارك

دردرج تنم درر روانم

Institut kurde de Paris

گر بو تولا [illegible] گوا لگو دم امه ده مرس ابجن

حالا کو مرکی کمال حاصل   اجبه قه دجو نه مرد کامل

چون کتبه کمال شرط عشق   شرط بیتم لبر بکم مشق

از بوم وها جونو برباد   تو هم مگه فی سلوکی بنیاد

تو بکره دعصمیده آرام   رهنوا ازو بو ببه نکو نام

مجنون زمره دبیژه عالم   الا زمره جنون مسلم

تو مبته قبانه خلایق   این مه ز بو تره چه لایق

تو قط مگه حال خوه دگرگون   لیلی چه روا ببته مجنون

تو بر نشی به کهیشه   دائم تو بکه حجاب پیشه

رحمی بکه ای بت وفادار   دانس نکه شرمه طعن زنهار

وقتی وگو عشق عقل من بر   ناموس زنی امن ز بیر گر

تو عقل بکه ز بو خوه بنیاد   ناموس مگه وکی مه برباد

لیلی وه گوای وجود کامل   بو قرب خدا بعصمه مایل

Institut kurde de Paris

من عرض کره آفتاب رخسار — تشبیه کرا ژ بت چو ما نمهار

اظهار جمال خوه بکه کل — بلبل ببینه بکه تغافل

مجنون وهه کو لتا اچه ژ بوش — تو بر مده فی دل من آتش

زنهار تو منه ای سمنبر — آیینه عارض برابر

اول کو هبو دچمده نور — دالم بو هبو لقا نشی ای حور

حالا کو نظار بونه مشکل — بو چه تو دلی بهین مقابل

عشق کریه بناء وصل محکم — معنیده کرم ژ بونه همدم

لذت ژ رخ حبیب دلدار — جانه کو ژ جان دبینه ای یار

من جان کو چو یه کلک زمانه — اف جان کو دجسم بلقه جانه

حالا تو لی جان دجسم مجنون — در چشمه نور و در جگر خون

هرچی کو هبه بمیزه تو لی — از قط تو نه نه مقیم تو لی

گر از ازمو تو تو لی ای یار — ور کو تو تو لی ازم ازی زار

اول کو لق ایژ بویه بنیاد . — یک طفل بوم از زمان استاد

گر بو دل من بته مفید

Institut kurde de Paris

مثالی جمالی تو … همیشه | محتاج و اطبال بوی همیشه
دیدار بونابه بوی ته بنیسه | تقصیر و تعلل ما ده بنی
از دولت وصل بی بین غنیمت | ور با منو فوت مکه تو فرصت
دل نذر وصالی قامت ته | من جان ژی هینه امانت ته
چون بونیه مجال ملکی تو قطعین | ور نذر و امانت خوه بستین
گر ناخوشی تو ازم طبیب | ور عاشقی تو ازم حبیبت
بو بزمی وصال ببه تو محرم | یک لحظ ببه بمنره همدم
بو نرکسو لاله ره تو دولق | زیب تو بده رخا نو زنبق
فیروز بکه قرین یا قوت | بو طوطی بکه ژ قندی نابقوت
بیوندگه بو گل ارغوانی | بکهین خضر آبی زندگانی
ور عاشقی مبتلا نه لو | مجروح عمو باد نه تو
تو عقل بکه ژ بو خوه پیدا | تو من بکه دی جهانده رسوا
ای گل نهی اقره بو مره تنک | با حالی مره بنی تو هم رنک

Institut kurde de Paris

کنی تو بگه فی یوم طاهر لقه ...   ته حبیبه مراد طول البیان

جابێ تا هو و دبێ تو بصا جه‌غتر   افتد لعله ... میلا محبت بینه

ته خلق خوش و لطف جانفزا لی   آو ها د خوی گوا آشنایی

بالله تو لی ژ جه دیاری   تو لی ژ جه راهو وه گذاری

گرلاله تو ژ کیژه باغی   ور سوسنی تو ژ کیژه راغی

بی حد ته هنه شیرین کلام   بو حال دلم دگی ترحم

عاقل ببونا بمنزه همراه   البته دبوم بحال آگاه

گر غم نگرا دل مه بی تاب   پرده نبونا ژ چشمه خوناب

از درد دکیم ژ ناف غفلت   کی بوی تو من دزانی البت

لیلی وه کو ای قرینه روح   کام دل مبتلای مجروح

مژده ژ تره زمانی داکام   بو ته می عشرت کنه جام

مژده ته مرادی بویه حاصل   تو بولی بمقصد خوه واصل

لیلی ژ م آرزوی جانت .   کام دل زاری نا توانت

مشتاق جمال توی همیشه

Institut kurde de Paris

وقتا کو گهشتن د باغ بو تبتبا | چمانن دی شعاع ماه رویت
جان بی خبرو بو عقل اشیدا | تن گریه صبیا اضطراب بیدا
در بحر تحیر دبوم غرق | من تو بگری زغیر نه فرق
معذور بکی ای صنم تو حالم | طعنان مکه و مده انفعالم
بی ته بوی بوم شکسته خاطر | صد شکر گهشتمه ته آخر
گلزار امید بویه نیز آب | یارب عجب اف خیاله یان خواب
در عشق طرب چرا خوبا بو | بخت مه مگر زخو شیاد بو
ای دل تو مقیم با هو نالبو | هر گم ته تمنی وصالبو
ای دیده بریژ سرشک گلگون | هر وقت ته دکو گو کالی مجنون
منظور ته بویه او سمنبر | مقدم ره بکه نثار کو هر
ای جان کو مدام ته انتظار بو | دایم ته رجا و صال یار بو
آخر ته دی در کفه نوازش | وار باره کس اختلاط بدن
مجنون کو وها دبیژی تو راز | با لطف بکه تو من سرفراز

Institut kurde de Paris

حالش بو یکه دلبها لمینده ئو بخت   بابێ مه بچاره کر فی هاوتی

گه بدغه غر طبیب منی دی   که دایه مه ژ و لبیت خندی

که نو فلره مه گر تضرع .   از فیض وی من ندی توقع

که ژ ابن سلامه یار بو یار   بر دایه منی فقیر آزار .

که من بپیام زید ایفا نکره   هر وعده گو دامه استفهکره

با هیفی مه عمر بویه ضایع   حتی مه لتی بو ضعف طالع

حاصل مه وجود بویه برباد   یک لحظه نبوم ژ دست فلک شاد

مجنون گو قنج د زالی لیلی   هیستر ژ یاران بشبه سیلی

بی حد گریا بو بویه نالان   گو ای ژمره جرای چشمان

ای گو مه دگو نوا و حبیبی   از در د دل مه ره طبیبی

تویی مه مقیم د دلده ذکرم   د ژ قلب مده خیال و فکرم

چندان مه تو ناش نه گر روایه   مستم هجی مست ایش خطایه .

هر چی کس گو ژ خوبه غافل   خنگی بکه ناس نابه قابل

وقت گو کهشت دماغ بویت

Institut kurde de Paris

مجنونی و بیژن لقو دزانن — آغمای لطیفو لهیجو کربان
کالی ببتره صدای دنسون — اشفا ژو حکایت ژ لغم وان
مجنون وه گوا اهل حال دبرال — بوم به اینك شاهد حالی
ترتیب و عبارتو فصاحت — مثا قره دبه دلیل راحت
ای شبهت من ژ راحتی دور — صامت ببه او دبیته معذور
لیلی وه گو ای ضعیف ناچار — مجنونی بگه تو حال اظهار
لیلی د حبیبی بگه تو بنیاد — یك شعر ژ ماضی تو بگه یاد
مجنون حزین بهیستی سوگند — ژالی گو لشعره آرزومند
تفصیل غم خو گره اجمال — بو وی گره عرض صورت حال
ای سبزه د درد ره ددی آب — سر رشته رازره فاتح باب
از بوته غم حبیب بیم آه — یان بدمه خبر ژ طعن بدخواه
کیشامه چ قاس جفای مکتب — هر روژ د منقصتی شب
آخر گو بو ژحطعن اغیار — از دورکرم ژ یارو دلدار

ليلي ركهه بجر تيبن جومكي ا — فنيه مارو كناه ذلبار مجنون

هر وه لطريق كريه او ماه — يك حرف حزين ديتي افاكاه

بو برس علامت منازل — بويه لوي عرد كلگي مايل

بالطف گري تكلم آغاز — كيتي نو كهانده كوبتن آواز

چشم خو نگر اسير مجنون — وي دايه جواب فقير محزون

ليلي وه زوبره كولي معذور — حاشا بگه بحث از دها مور

حاشا بي زاغ بلبلم ازن — بالاف ببيژه خار گلم از

مجنون وه كو اي دريگانه — مجنونه بو زالي قط نشانه

ليلي وه كو او بري لقايه — رخسار و قدوي دلربايه

تو شيفته اسير ماتم — رخسار شكسته قامت خم

تو خوار بو او عزيز عالم — تولي سرو بالي او معظم

مجنون وه كو اهل عشق دبه خوار — بو اهل حسن صفا سزاوار

ليلي وه كو اي بهانه بردار — قيد دل زار ره فنون كار

مجنون دبيژن اهل ادراك

Institut Kurde de Paris

ان لی بته نیه فی ظلم الجبادیه　　هر لحظه توکی فنا بو قربانی

مینی تو دعشق خدان طریقی　　کو عاشقی نوی من رفیقی

آخر بتره بو اتفاقم　　رحمیکه ببینه اشتیاقم

لطفیکه بنای کار خیری　　در حکی قیس که تو سیری

وی هروه دکوت بویه مدهوش　　فط فکر نما خو کر فراموش

بیهش بو کته لمردا و نور　　مایه ز ههڤالو همران دور

وربو بو سیاهی شب تار　　بکجار نبو ساربان خبردار

بهش هاته سر تو او بری وش　　مایر دفی ایشده مشوش

چشم خوه فکر ندی اوی کس　　قدا نا بینه کوه صدا تو نه جرس

بی حد کره جهد اوی نکو بو　　وی راه ندی کری لهر سو

نه راه نه راهبر اوی دی　　نه ز قافل خو اثر اوی دی

تنها کریا یه او سمنبر　　در ظلماتی مثال ماه انور

حتی وکو روژ دژ کتی فرد　　وک لیلی دکر جهان رخ زرد

Institut kurde de Paris

مِن هەر وەکو بهیستی گوتنە مجنون — بو وی غالبا اُفتادە مفتون لی

لکی... ازا لجی بحال بجە لائق — بو خوم ام کس ببیتە عاشق

یک درە خال بخاک یارم — کر ذرە خال رهگذارم

گنجینە حسن قوامت بیتم — تو بولی سبب گو نازنینم

امداد بکە گو ای امانت — محفوظ ببە حتی قیامت

حتی گو بچیمە مقبر یار — روی مە سیبی بنم فدی کار

با عجز دعا دکریە او ماه — اظهار نیاز دکر گونا گاه

کیشایە جرس رحیل آواز — رسم حدی کریە ساربان ساز

بو کو جو گرین تدارکا کار — لیلی را بو یە بی خمار و بیمار

افغان دکر جرس دبو بت — جام می عشق ناقە کر مست

وی دی بجملە نشئەی حال — بو ناقە گری ببان احوال

کای غالیە موی عنبرین بو — گل چهرە خوی حور خوش خو

سودا زدە تشنە دردماغی — بی خو اسو فقیری دل بداغی

از کی تە دیە ئی ظلم بیداد

Institut kurde de Paris

بدلاية لوى گو فيض وى عام … وى گرية ئازارة صبح و شام

دا از دل زار گرية آغانه … کی واقف حال و همدم زارة

نینه ژ غم مره نهایت … از غم ژ کی از بکم شکایت

غم بی حده از گلك ضعیفم … نه طاقت من هیه نه حیفم

یا تو بده قاسی محنة طاقت … یا خود بقیاس لحاقه محنت

گر جامة صبر از بکم چاك … در حکم نه ده دبم خطرناك

گر از بدمه دلی اشتمالت … نابه ده نه ژ من غمو ملالت

ناموس گو ژى بکم جدالی … کل قبر بکم از آشنا لی

ترسم ببه عصمت مه پامال … از بو وی بکم موافق حال

گر گوهه بکم حفظ ناموس … مغموره وصل من به محروس

ترسم بکه دو داه مجنون … حال منی زار بکه دگرگون

یارب متحیرم آزا زار … از بو مه بمحنتان گرفتار

سر منزل امن راه نزانم … از غیر نه فط پناه نزانم

Institut kurde de Paris

اول تو بیو ته قط فرامرک — نه هه‌دم ته لجیکی ژ وندا کار

حالا گو جره قرار دگی لو — ترک ار روش اختیار دگی تو

ته منزلگی دی گریه بیدا — یا ژ ظلمت ره ته گریه وندا

بو تیر فلک ب بوم تنا نه — طا حون چرخه بو مه دا نه

ما نکده یه گو ایشف عالم — ماما ار و بخت رش دما لم

نه مایه صبر من نه آرام — چه دگه بمن از لزام سرانجام

ایشف گو تمام بون کواکب — ستیر دگن او دنیفه مراتب

آیینه صبح کرته زنگ — نای ژ سحر صدا نو هم دنگ

ای صبح چوا بویه ته احوال — لی نادی تو دم ته بینه ماجال

گر دل ته خوشه بکه تبسم — ور مهر هیه بکه ترحم

همدم تو بکه بمن خروسی — نف دنگ مکه صدای کوسی

بی حد کرباو گریه وی زار — در ددلخو دگریه تکرار

نه صبح نه شبه دابه فیده — در ژ دنا بنه کیم مقیم زایده

برداریه اوی گو فیض وی عام

١١٠

وی گرته طریق اهل ماتم — عجب یه عزا دگره ژ ما دائم

وی ژ ابنو یک لکیدر ناتر — بو یه بمصیبتی گره قتاله رزن

دانینو دبونه انجمن ساز — جمله دگرن بنوحه آغاز

گر ابن سلام بو بهانه — مجنون دبو باعث فغانه

گر چند هبو دقده یک ذکر — اما وی د دلده باتقه بو فکر

دائم بقی فکری او بربا د — هردم دکشاندی آهو فریاد

نانیه بسوز دل اوی تاب — یک تک گو بلا ف بونه احباب

او ما بو دگل چرای همدم — اوژی قمراند باه پر غم

تنها دکشاند ناله زاره — دردا دخوه گرن ژهجر اظهار

ای درد و غم زمانه باللّه — نابه تو بی بمنزه همراه

تنهالی ژ بو خوه من گری خو — نه دابیه هندگی دلی رو

وی دی تو نه بو ژ غم نهایت — وی گر ژ شب سیه شکایت

ای شبهت تحت من سیه پوش — آشفته بگه فی عقل مدهوش

Institut kurde de Paris

کلفاته بو بقصه یی لخبر داری ، فی کرالتی بو دم بکت زاید غموار

وی ذی گوشکته جالی مجنون ، ژ روشتی د ببیت غما بده محزون

جو دایه سلامو گریه اعلام ، با ابن سلام جه گریه ایام

دهر ابن سلام گریه بامال ، لیلی جویه مال باب فی الحال

مجنون گره آه کیشاندی فغان ، هیشتر کیشیان زهر دو چشمان

یرما حیری وی زیدی غافل ، افحال ژ وی ره هات مشکل

تحقیق ژ وی بیان حال گر ، اف بحث ژ قیس وی سوال کر

گوگر بمره رقیب عاشق ، کی لا ابرهه اف گری جه لایق

مجنون دگو لی ای وفادار ، قط نابه جهان ژ بو کی یار

نه گو بو بیا رمیزه دشمن ، هم او بو بو عاشق وی هم من

وی جان خوه دایه بو یه وصل ، او بو دمرتبا نده کامل

ان هی نگهتمه کمالی ، تو قط مگه عیب لین فی حالی

وقت گو جو مال باب لیلی ، وی گر لفغانو ناله میلی

وی گرته طریق اهل ماتم

Institut kurde de Paris

١٠٨

انا الله حكم بتوبه بباطن وقتا — مجابندا نو بحق توبه نو اصل

وقت بگو بن السلام داجان — لیلی دیکت اندی آه و افغان

لیلی گو فغان دگر عیانه — اف وا قعه وی دگر بهانه

کت ما تمو شین او گرفتار — هردم دگه آه او دل افکار

گیسوی خوه وی دگرنه برباد — وی هر دکهانده چرخ فریاد

او هایه دنیف عربه عادت — شکر میر بمره بمینه عورت

یک سالو دو سال دگینه ماتم — فریاد و فغان دگن دمادم

خوش هاتی بلیلی عادتی وان — بیدا گری چاره بو لیا فغان

ماتم وی دگر دنیف اعوام — در شین بهر اندی صبح و هم شام

چند روز گریا لو یدری زار — حتی گوچو مال باب ناچار

فریاد دگرن دکا هولی کاه — در قالب خوه ده دکولی او ماه

سرا ابن سلام به رحمت حق — وی دایه ز عشق منره رونق

وی را گری پرده مدارا — پنهان غم من گره آشکارا :.

Institut kurde de Paris

دریایه د عشقی اف نهاویه . اف رابهو روبش گلو وبجایه

قطع ابن سلام مگر بو مانع بسداره وصل مگه بو واقع

رازا دلی خوه گو گریه اخبار زید رابو وگریه عزم دلدار

پروانه خبر کها جرا لی گل مبحث بلبلی کها لی

لیلا گو وها ملولو محزون بویه بپایم زیاده ممنون

بنداسیز دا دمرنا ابن سلامده و
گهشتنا لیل و مجنون بهف .

غم ماتم خوه دگریه بنیاد . نواحه وها دگریه فریاد

با ابن سلام چه گریه که دون اما نه خدنك آه مجنون

وی نورسی ناتوان دمادم هر دم دکشاندی مجنو غم

دردی غمو حسرت نهانی سروی قدی گریه خیزرانی

هر روزی دبو خرابتر حال روی خوه زدی کر اندی اقبال

بو دردی دوا نبویه پیدا نا خوش گو شفا نبویه پیدا

اندیشهٔ عمر بویه باطل

Institut kurde de Paris

١٠٦

ای تو قصه‌ای لیلی جمالی	لیکن تو دراه عشق کاملی
تحسین تو یگانه‌ی زمانی	الحاکم تو دره فدا گوی جانی
بو هر خوشگا جهو ناق طوز	نه بوی تو هر یگانه دوره
اق حال بیو نازی واته مقدور	نه بوی تو دژ جهان مشهور
هردم لو وها بگه مردلشاد	گه گه تو برحم منی بگه یاد
ای سرو سیمبر گل اندام	تاراج متاع صبر و آرام
ای خسرو کشور ملاحت	مهتاب شب نیا طلو راحت
چونکی گو نه گره لسر مر رحمت	اظهار لکه زبومه همت
ایجار گو ره مهر بگر تو .	وک وقت اول طریق مکر تو
حسرتزده دا نجینه جانم	رحمیگه بناله تو فنا بم
میلا منی لی مفر بگه تو	جارنا گو لمن گذر بگه تو
هر وقت توی دمسند راز	ارزی وه هر بدر دماز
تو محفل عیش کامکاری	از گوشه درد و دلفکاری

Institut Kurde de Paris

مجنونی گو بهشت بیا مو مزاده ... اقبال بلبخت بویه عوده

اقبال ایدی وی اعتقاد کر ... لی حد وی بلیل ا عتماد کر

دوران بو بوره یار و همدم ... گلزار صنمی بویه خرم

وی گونی ژ زیده یار صادق ... بو من توی همدمو موافق

الی ته ژ منره مژده یار ... مستور و گیرم بسوز دلدار

از من ژی بکینه وی ثنایان ... عرضکه تو درودو هم دعایان

بکهینه تو خاک در نیازم ... بولبل بکه تو عرض رازم

ای تولی ژ درد منره درمان ... کیفا دل من جرا بی چشمان

الحمد لواهب لعطیه ... مژده ته ژ منره گره هدیه

از عهد ته من وفادی آخر ... از شهد ته من نشفادی آخر

من زانی ژ بیر نگره مه او ماه ... حینا گو دبوم بمژده آگاه

کار خوشگان هم جفا نه ... هرچی ژ ته تین همی وفانه

هندی هنه نازنینو نازک ... قربان ته بن همی بجارک

از ناقص امیر عادل

Institut kurde de Paris

١٠٤

او شاه و گو دلکتی تو چیچمن   نه کو کیلی نه تو جوابه بلکه ان زمن

بر دی ژ منره فی صرح غداره   در حمله ها لمبده یک باره

اق ظلم لمه مه آشکاره   تای مه ژ دستا تو نیته چاره

ام مانه دنیف درد قالم   چاره چیه صبر بو مه لازم

چبکم گو مقیده حصارم   محبوس حجاب تنگ تارم

نیته ژ مره مجال مکتوب   وصل بکم از ژ بوی محبوب

وک غنچه مه هزارا پریشان   آغزم دولو آه ابحر دولوفانه

لی تو شهی کشور رضالی   چاوا تو بیژی آشنالی

بو چ عجبا دکی تو اهمال   حال دل خوه تو ناکی ارسال

یک نامه ژ منره ناکی تحریر   ناشبنی وها دکی تو تقصیر

نیم ژ ته از بایش راضی   احسان بکی تو خلاف ماضی

هر دم بکه تو بیان احوال   شرحا رخ زرد و اشک خوی آل

ارسال تو بکه ژ بو منا زار   از حال ته دا ببم خبردار

Institut kurde de Paris

زانيد بو وى فكره تحرا ته زار — كى طبى فنه هماى اوج اعزاز

دوه چومه طوافى كوى ليلا — دا اند ببينم اوى بتنها

القصه بوينه بومه همدم — از بوم دحرم ز اهل محرم

من دى منه دنيم لى ضيا بو — آيينه طلعه لى جلا بو

نه د لعل لبا نده قطره يك آب — نه د ماه رخا نده ذره يك تاب

اند ديتمو گريه ناله تو زار — وى گوتى ز مترة اى وفادار

آيا عجبا بره گذار بى — قط چو لى تو نك وى دلفكارى

مجنون مه گره نه دينى باللّه — تو من بكرن بحال آگاه

آيا وى چه حاله د مهوسال — كينه وى رفيق جوابه احوال

باللّه تو هره ببينه مجنون — برحم تو بكه لليلى محزون

بووى ز مه شرح ضعف حالكه — حال وى ز بهره قه سئوال كه

بيژه تو جوالى بيف غمده — دنا ايشو منقتو السمده

وقتى گو مه ما تمانه سحگر — من زى گره شين لبالى گرگر

اوسر و گو دركتى زجيم

وی ابو خوله و هاوگره مناجات — بو مجلس خوله د خوشتر مکانات

بشکفی گل حدیقه روژه — خورشید گو دا جمال فیروز

مرغ دم صبح کتا ندی آواز — زاغ شب کره زکوفه بن داز

لم صحفه عالم بو روشن — هم حب سنیر بو یه خرمن

صبح ژ صفا بو صدق دادم — خوشبو یه ژ بو نشاط عالم

تا تیر صفای جام خورشید — کرباغ سما ببزم جمشید

در کفتبو سرجیای مجنون — ویلره دلتری بچشم بر خون

تاکه دی گو هات ندیم کامل — همراز قدیم زید فاضل

وی دیم ژ نشاط تژی بو از نور — زیده بفرح بلیفو مسرور

عایت بصفا بو بینه محزون — اف حال غریب هات بجنون

پرسی گو چرا بانبساطی — ایرو تو زیاده با نشاطی

آیا تو بوی بدوست واصل — اف چند طرب ژبونه حاصل

ایرو بچه قدری سربلندی — او قاس تو پر نشاطمندی

Institut Kurde de Paris

ئەم تکەم بکن بۆ مە لی خلوەتا لی ... دیروا دا دلی مە بکن بهوای

لیلی تە کرە ای خدا بری وەش ... حسنا وی کو جان دا یە آتش

لیلی تە کرە بلای عالم ... وی از کرمە شکستە غم

تە دا یە وی حسن عالم افروز ... وی دایە من آتش جهان سوز

تە از کرمە بدرد بر زار ... مجنون لکو لیلی جفا کار

مجنون تە بدرد مبتلا کر ... بابلا نظرک تە بر بلا کر

یارب بکرم بکە علاجم ... از غیر بره تو احتیاجم

یارب تە کرم بدرد گرفتار ... غیر تە کیە ژمن رە غمخوار

پر بو حکما مە گوتیە حال ... بو چارە درد ما نەاو لال

من زانی حکیم فرد تو لی ... دانای جمیع درد تو لی

گر دردە و گر دوا ژبو تە ... حاکم توی بو رضا ژبو تە

یارب بکی کمال ذوقم ... روژ روژ بکە زیادە شوقم

لیلا بکی ژمن رە ظاهر ... قط خالی نکی خیال ژخاطر

وی بو خوه وها دکر مناجات

Institut kurde de Paris

یک سنامه ئزده ذ دل مرحم گه   بو شاه مه عرض که کرم اکه

تلگه بکه فیض خامه تا نیره   اف حال جنون ببینه تغییره

دی گوش نکره عطا زد رازه   بو خوه وهه گره ترنم آغازه

وی دو کهرا ند ژ دوی گری زازه   لی حذوی نیاز گرنه آغازه

رو دایه مرنخ نحس عدار   وگرنه وهاژ ویره کفتار

کای والی مسند شجاعت   بو شوریته عالم اهل طاعت

از عاجزمو قوی مه اغیار   از لی کو خصم بو تنه یار

بو عاجزی لطفکه مسدگه   بولی کسی تو بلای ردکه

شور درخه بکه تو دفع دژمن   دا دوستی عنبره همنشین بن

از شور و قلم د بویه نومید   وی کرت ره بارگاه توحید

بن دگه رب خوه نیاز کر   بو خالق خوه وی عرض راز کر

ای ژ تیغره معین ژ کلره رهبر   بهرام غلامو تیغ جاکر

ای فرق امل کلاه دوری   صاحب رقم برات روزی

Institut kurde de Paris

بو تماکی آسمانی دنیا بندامو ‖ بشر لاوکی فمبی کیمی انسینه زو

دلبو فلکری آفت دداورات ‖ صد قطره زیر اندی یمدی اشمان

مجبوش گری حوت یونس بروزه ‖ برقا بشفق بو آسمان تسوز

بشرطین و بطین سماکو اکلیل ‖ نور گرینه ز آسمانبره تحویل

بو زینت وان گرن مهیا ‖ از لعل خوه دانه دُر ثریا

دابو روش سپهر اصفر ‖ ترتیب مقدمو مؤخر

مجنون متحیرو پریشان ‖ مابو دایش فلکده حیران

فکری لفلک بدیده تر ‖ تشر وکی زمین تری گراختر

اول لسما دبوبه مایل ‖ شرح گربو عطارد غم دل

ای اهل حسابه کار فرما ‖ مستوفی عقلو مشرف راه

ای ناسخ نسخه معانی ‖ فهرست رموز آسمانی

قسام مقاصد و مطالب ‖ رسام مناسبو مراتب

در دل مه هنه حساب بی حد ‖ غیرنه نهن دبیر بو درد

یک نامه ز درد دل رقم که

گوتن وه‌کو اهل نجوما تو اخبار — فی الحال بهن یقین بو یه دووار

حتی وه‌کو شمس هر ره‌وان بو — فی عین حمئة نها بنبو

وقت کو غروب کر په آگاه — فی الحال ژ بو خوه کر وکیل ماه

حیاکو دبو لحت قاعد — کاتب ژ خوه ره کرن عطارد

زهره پریشان دکر گیسو — غایب دبو وی دگیسوان رو

درجرخ سما حمل عیان بو — هر یک بمقامکی ره‌وان بو

گاو لفلک بو گاو عنبر — برگر بو جهان ژ عنبر تر

جوزا کمرا خوه کر مرصع — کرژنک بدنا خوه کر ملمع

لی بو بو اسد ژ روژ ژ بردوژ — یاغمار ژنما دشمع وی نور

دا بو ژ بو گیسو سنبله تاب — سرمشک دراندی عنبر ناب

میزان دکر فلک ترازو — صراف ژ زهین کشاندی لولو

عقرب ترگاند کمند برجم — دیو سیه گر په قید محکم

قوس خوه پیکاند سبه ر لاعب — دافیتنه تیر نجم ثاقب

Institut kurde de Paris

یک لاویدکی قیس دلا شکسته — دو دان وی دگن خمار و خجسته

دی یک متک لدور ئاره — وی چشم لدشت کت زناکاه

دن دبنت وی کاغدک معطر — لیلا نفی قیس لی مصور

مجنون فکری لیهر دو صورت — قنج لی فکری بچشم عبرت

گر احوز اه وی گنی دود — وی صورت لیل محو کر زور

وی مر د سوال کر ز مجنون — ای در دگنی بعشق مفتون

بوچ ته خوه هشو لیل حلک کر — تا ب خوه ز لو ته بی نمک کر

مجنون وه بو وی جوابدا — گوتن وی لصورت صوابدا

از بوته ببیم بی نو آگاه — ام هر دو یکن ز دو مغوه

نینه ز مره نیان د ولی — دولی ز میان هلا توجولی

در مذهب عشق ده چه لائق — معشوقه هر نقاب به عاشق

عشاق تنو حبیب جانه — جان هر د میان تن نهانه

معشوق گرک مدامه مستور — عاشق ببه نیف جهانه مشهور

گوتن وهه کر بیا نو اخبار

Institut kurde de Paris

دوشتی لبر تنه مزاری   بو دایه لعه دو گریه زاری

دی گرینه جیا بو جو لبر آب   هیستر کتیان بنبه سیلاب

صدر خوه بمثل لوح مقبر   با ناخن اصبعان دکر کر

هیژ بو بفغان کریه ماتم   دی بو خوه و ها دکولی هردم

قط من ز تره نکر علامی   حتی گو ته عمر جو تمامی

حیفا مه نکر طریق ز بو خوه   چند روز نه بوم رفیق ز بوته

بومن نبو فیض ته میسر   ته خبر د خوش تو من دکر شر

من بوته کرن جفا و اذیت   جارک مه ندا ز بو ته راحت

وقت گو دبوم بغم گرفتار   بومن تو بو لی انیس و غمخوار

جاوا بو گلو ته کر عزیمت   یا نه نه ز بر مه کر هزیمت

زانم گو گلک گنا هکارم   بی حد لبر ته شرمسارم

من تو دجهانده بر گری زار   تو من مکه در قیام ناچار

بی حد گره آه و ناله سر قبر   رابو بجبا قه جو بو بی صبر

Institut kurde de Paris

٩٥

ژبعدا دوازدا د مرنا باب مجنون ده و
زاری کرنا مجنون

بگرو ژ زانه سرشك پرخون   روشتی لسر جبای مجنون
رو نشتو او مقابل ایلی   وی بو خوه دکر خیال لیلی
تاکه فکری گو یك ژ صبایی   واصل بو بقبس گریه فنا د
ای بی کو بی امید و مایوس   بینه بتره نشان ناموس
ساعی فرنگه یدر تر دلشاد   باری برمرینه وی بکه یاد
جاندا ژ محبتا نه بالی   با آهو کرکنه تر الی
جارك بویره نبو بی همدم   تا ترسی ژ خالق خوه یك دم
وقت گو وها بهستی مجنون   بوزارو ژ بون جگر بری خون
لیلا سه خوه لعرد و اجار   هیستر کنیان بمثل روبار
چو برسی لقبرا والد زار   او باب ژبوی وی وفادار
وقت گو دی قبرا باب مهجور   گر دادو هوار ژقلب رنجور

روشتی لبر سر مزاری

Institut kurde de Paris

وقتێ کو وداع کر تە مجنون / دیسا ژ زبانێ سرشکێ پرخون
آخر بتو چارە با تو خالی / وی خوست ژ قیێ خوه خلالی
ناچار و فقیر هاتە مالان / حتی بمرن بآهو نالان
دردو الماً دگریە دکور / در شمع حیاتێ وی نما نور
بو دردێ خوه قط ندی تو درما / مجنون دکو تو دایە وی جان
نابە بجهانێ پتت کریدان / خانە لمرقێ دگیتە ویران
نابە ژ تو کرە ملکو املان / الا دو دمە دو کاز ان خالێ
چندان تو بکیشی نعو اذیت / پیدا بکی بو خوه مالو دولت
بو تە قە تو نینە فیدە ملک / از غیر رضای مالک الملک
تو ترک بکە هوای اموال / پیدا بکە بو خوه خیر اعمال
خوش خانە عبثو تو نشە عالم / جیگم گو اساس نینە محکم
من هیقی هیە ژ تە ایا رب / خالی تو نکی بمال معذب
تو راضی بی ژ خالی زار / بو وی بکی شفیع حبیب مختار

Institut kurde de Paris

نه قلم مره نره بواتدی — وقت دنشی بگی بو رادری

سعادت خوه بکیشی ناله — وی اجری ژ منزه گی جواله

فریاد و فغان بکیشی از دل — وقت بقبر دلی مقابل

دا جمله دو گو یار و دژمن — نهم کن گو هبی تو وارث من

وقت گو تمام کر وصیت — کت جرک وی لی قیلس حرقت

از حسرت قیس دل برشان — بو زار و ذلیلو جسم کریان

نکر آهو فغان ژ قلب بر نار — آخ دلبر خوه کربه هاوار

مجنون شوتی جگر برابی — اوزی کفری لناف ترابی

هیستر کشیان ژ وان عیونان — تشبه بگا بنو عیونان

بو شبی لناف چیا و صحرا — بو وان گریانه حوت بحرا

هرجاری گو او دون فغانان — آتش دکهیته آسمانان

هندی گو کتاندن آه و حسرت — بو وان حزینه حور جنت

هر چندی گو او دبونه گریان — قدوسی دبون لعرش بریان

وقت کو وداع کرز مجنون

وقتی کە گو تمالرە بومە والی . چوم پرسە د مینە امالِ حالی .

وى عمە د رخوە خوشنى بادە میدا . پشقا نم اگر تمام بنا بکارە .

باب خوە دختە نیف تحسین . مجنون گو مگە تو قط نفکر .

وقتى و گو بوم بپشوى سر خوشى . بوم یك د حو ام دناف دوشى

محبوب گە او اوە لو مى من . یك جان بوى جانِ زندە دوتن

ماب وى گو بویە واقفِ حال . بیچارە نما نە قیلو نە قال .

وى زانى گو نابە نقشِ باطل . اف عشق بتو حیلە نابە زائل

وى زانى گو بند بر هوا بون . گر وصفت خوە ز بوى مجنون

اى رشتە گوهر مرادم . آیینە حسن المصفا دم .

جارك تو بگە بلمن ترحم . گوتن ز ترە بکم تکلم .

ساعى مە ندى ژ تە نو راحت . گو هدە گو ژ بوتە کم حکایت

لکى وە ژ تە دکم رجا جى . وقت بمرم بجم فنا بى

سرین بکرى تو شبو ماتم . بر ببنە سرشك ژ چشم بر نم

چیٚم وی لِترکی یاه عشقی . . . تا گرا لوی دی کو تیاه عشقی

دبا گره بندة دِ فرما ن . . . تاو دلو تن دهاته لرزان

قلبی وی کلی لو دلِ بجوشهان . . . تا گاه بکارِ بو خروشهان

کواگ بیدرِ منی خرامنسد . . . حتی چند لمن گرن نه اقبند

اف وعظِ نه بومه خیره نشن . . . گ بومه به نهیکرن میتر

هرچی گوته گنه ژبومه نفرین . . . جمله مه بهشنو گهیه از بیلو

گازن لو مگه نه گو بدیم . . . از باده بجام عشق مستیم

عشق کریه درفه لو دروینم . . . بر بادکری صبر و هم سکونم

وقتِ گو دبم لعقلِ بالغ . . . سودا بسر من دبیته مانع

نس قاندنو ترک عشق قاندن . . . عشق ازلی جفا دمی جاندن

در دامِ هوای لومر ازبند . . . دل دی هر دبه زیاده پابند

شوشا گو شکست بو پاره پاره . . . بو جبر وی قط دبه لو چاره

بو چه مردگی لمال تکلیف . . . لو را گو دگه مرینه مه تخویف

و ضحکه کو ژماره بو مه والی

عاشق تو ژ بو جمالِ دلدار — بولی تو بدر ژ روی وها زار
تو بولی بقان بلا گرفتار — او بونه جرای بزم اغیار
تو شیم بکه ژ عشق بازی — فاییده نونه ژ جان گدازی
قط نینه وفا ژ بوی دوران — هر دم دده یک هروقی دوران
تو یار مبه بو زمان تحقیق — یک ژو ژ دلی ژ وی تو تفریق
تو ترک بکه ژ غیر یاری — غیر وی مگه ژ کره زاری
وقته گو بکم سفر ژ دنیا — دانیم قدم از لراه عقبا
بو مال خوه من دیه گلک رنج — تو بر هدده دست غیر تی گنج
دوران بکه باشقه ایشو حالم — ترسم نه بمینم از نه مالم
تو هروه دمینی بی کسو زار — ایسیرو ملول دمینی ناچار
چون وعظ خوه کر وها تمامی — مجنون فکری دوی کلامی
اوژه بو لبنعد باب مائل — دا ترک بکه ببینه عاقل
دا ترک بکه آرزوی دلدار — ایدی نبه او بعشق گرفتار

Institut kurde de Paris

وقتى كو جوانبويى هبوا بوى — دل بته ابجوانى تبا دبوى

تو بويى دراه عشق مشهور — تو بولى ادوى ژمانى معذور

هر وقت هيه يك امر غالب — هر عصر هيه يك اپتى مناسب

حالا كو نه دى مقام عاقل — تحصيل كمالره بولى قابل

عيبى ژتره بداتو اف گرل — ژابن ژتره هواى بر سر

دينبولى لڤا بته تو غافل — درجولو جبا مگر تو غافل

تو بولى دكل وحوش احباب — ناهيلى لحوره تو لبسو اسباب

تابيني توهن وحوش وهرطير — هريك برقى خوره دگه سير

رحمك تو بگه لسرمنى زار — دررخه مه ژ فى بلاتو افكار

عمرى مه اوا گهايه آخر — روني تو بمنو هم تفاخر

تسليم بكم بوته مالو املاك — روني تو لجاى من فرحناك

اى بتكده صنم برسنى — گه ژابه ژته حجاب مسنى

بى بيرنه اف هوا تو حالك — البته دكيژه نه خجالك

عاشق تو ژبو جمال دلدار

باقە ئەمە گو گو ای بجکە خون   بسرکە بومنی نجار مجزون

وقتی وی تفکرو نظر کر   • اگر ددلو خوکر اثر کر

رابو خوه کماندە سینک باقی   هیستر هرکن بمنزل آقی

باقو گری هردوان بهقرا   کریا نو کریا فغان بهقرا

درکردن یکدیکر دوزلدان   بیچارە وکی خم کمندان

همهی کریا نو هر دنالین   وک برخو میا لهف دکالین

بون هردو گو فارغ از انسان   اومانە جولی کانو دبنان

باقی لی فکری گو فطلسر جان   لبسک نولە غیر جرم حیوان

آنینو حقیب لبر خوه دانی   وی لبس وطعام زی درانی

دربی نو کراسو صول عمامە   لی کرنە وی باک بیاک تمامە

نان دانبو خوارینو خبردان   کوای ولدیم بسزی دردان

از هاتم دانو جی لبی مالان   بس تو بکری لبی غزالان

بس گەنو زسیزکو هودشتی   اف خون تەجیە زجهف دشتی

Institut kurde de Paris

بيريم ترمريم مراق يقينه   بي صاحبه مالويم خرينه

نالن دمرمر دمينه اف مال   اغيار بخوون في مالي هر حال

يا قنج اوه از هريم بيينم   بلكي گو اوي دكل خوه بيينم

نابو تو بويره جند هفالجون   اوزي گو بهانيا وي سنا بون

جندان گريان لكوهو هامون   قط يك ازك ندين زمجنون

ناگاه گودي وي يك زلامك   جو بيشقه تو لي گري سلامك

گو خضري زميزه هم تو رهبر   ما لايه نه فيني وخي همسر

گو وايه لبر در مغاري   ماشند دري دناف غباري

مشيا تو لزي هتي كهشتي   دي سنگ لبر سري تو پشتي

مجنون گودي اوي بجا فا   الركته نيف دلو هنا ف

روشتي لبر سر برينداز   هيشتر رزيان زجهف صدباز

دستي خوه كهانده وي لوالي   از تو زو غبار گريه خالي

جهف خوه فكر توكي ديا   بومن گو نها دبوي عيا

باڤ تمه گو گواى جگرخون

Institut kurde de Paris

ای عالِمێ مُتَتَبِّع مهجور ... خاصل بکره ما ایرو معذور
صبر تو بکه دبه گو کر دون قان روژ بکه مله دکر گون
نامه بقی طرز گهر تکمیل دا زید لوی ذکر هر تعجیل د
زید دالو مشی لیری ز وابو حتی گو لقیس او عیا نبو
نامه گو دبو بقیس واصل دی درر بعقیق خوه مقابل
از نامه هیلالی کسب مقصود بی حد بو زالی لیلی خوشنود

بندا یازدا چونا بانی مجنون جم وی
وشیرت گرنالوی وجوابدانا مجنون

تحریر کنان اهل انشا کیشا بقی طرزی خط طغرا
کو قیس گو گفته ایشو دردا باب وی نمابو هنی دسردا
هندی زخزینه تو زاموال بر بون لنک وی ما گرو لال
هروی زخوره ذکر تفکر چنگم بقی مال غالبو بر
نبنه مه ولد زغیر مجنون اوزی وه بعشق بو به مفتون

Institut kurde de Paris

یا نه جوهری خلق بو خریدار — نینه یمن اختیار بازار

هبوا کو بمیره ز اختیار — قط نه بو تو غیر ته نو یار

گر بابن سلامه دلفروزم — شمع شبو آفتاب روزم

او دو ربه ز من د بینه تا بم — نه دیکبه وکیته او عذابم

فکر مکه از نشاط منندم — در دام غموم پای بندم

گر که دکم از فغا نو فریاد — والیده نو والد از دکم یاد

گه وصل ته از دکم تفکر — خالی ته ز بو خوه هر تصور

چشم ز عیون دبن روانه — غملا بدن دکم بهانه

تنها کو دبم دکم خوه عریان — موی سر خوه دکم پریشان

هر دم ز وصال بی امیدم — با شو ز جفای از شهیدم

از بلبل باغ فرقتم زار — اما د قفس ده بوم گرفتار

یک وختی ز بو مه بو یه هافال — چنگم کو خدا وه دایه اقبال

دائم تو ز ی با وخوشی همدم — هرنک بوبم ز بوته ازهم

ای عاشق مستمند مهجور

Institut kurde de Paris

مکتوب کو سپاند لیلی ناچار — از نامه هالی بوی دلدار
وقت کو لناما وی نظر کر — آهان و دلو جگر آتش کر
هیستر بمثال حب مرجان — کیشان ژ بحار چشم درجان
کافا کو دخوندی وی عبارت — زانی همه معنیو اشارت
در جزئی وی کر حسابه ناتیر — وی آنی جواب کر یه تحریر
وی کر بنامی کلمه زی خاصه جاری — کو اول نامه نام باری
معمار بناء عقد بیوند — وهاب عطاء مالو فرزند
اظهار وجود از عدم کر — ایجاد حدوث از قدم کر
اف نامه کو از منی غریبه — یعنی کو ژلیل دلی کئیبه
ارسال دبه ژ بوی مجنون — مجنون کو بو بعشق مفتون
ای خاک بساط و خاری ستر — کام دلی تنکو دیده تر
هر طعنه کو بکی لجی مه — لورا ژ ته دورشم فدیمه
از معترفم کو بره گناهم — بر قالی لطف عذر خواهم

یك لحظه ز چشم تن نهی دور — چاوا ته وصل بنیره مقصود
قط نه دبو ته عقد بگرل ازمال — بابك خبرك مه ناگی خوه حال
وقت گو تمام بو سعی خانه — تسلیم کری بوی زید نامه
زید رابو مسیو بو سبك بو — گت راهو فری وکی کبوتر
حتی گو گهشته ایلو ایوان — چاوا بکهیمه صدر دیوان
وی گوتی بعلم سحرو افسون — زانم وه زحد زیاده افزون
تا ابن سلام خبر هلالی — نابوبو شیانده زید آلی
وی گریه گلك لزید میلی — گوتی نه بهیفتی دردلیلی
گو زانی مه درد لیلی محبوب — ادعیه هنه بمنزه مکتوب
وان آنی بکونی وی اخلاص — زید جیته بنف خلو تاخاص
وقت گو بو زید بلیل واصل — زانی دبه قصدا وی حاصل
رونشتو گلك گرینه صحبت — دی مجلس وان زغیر خلوت
زید گریه قیام نشبه مستان — مکتوب دزانی دایه دستان

مکتوب لو تنزیل نا چار

عهدا ته مه هر تمام دزانی — عهد ته نبوته مه قط زانی

هر وقت ته بمنره سوزه دائم — نه دل گهه بغیره قائم

ظاهر تو بمنره دوستو همیار — باطن نه ژبو خوه گرتی دلدار

از بوم بتره تقم بد نام — جارك مه ندی ژ دلره قط کام

ای یار ژبوی چشم من جان — قوت ژ من ضیاء چشمان

تو مهر منیرو رخ بنوری — نابن بشبیه ته تو حوری

از هنده ضعیفو بی کسم از — دی جاره مه مسکنو خسم از

تو بو خوه وها دبیژی صحبت — ما این منو ته نینه نسبت

از ژی ژتره ببم موافق — از بوته تو بومه نابی لایق

از هر بخیال دبیمه قانع — عمر خوه وها مه بر بضایع

تو بو خوه دخوازی لائق خوه — قط نابه تو انسی مانع ته

بو ته وکی من برن جگرخون — تو لکی بنری دبیته مجنون

ای چشمه آب زنده کانی — هر دم ددل میده نهانی

Institut kurde de Paris

ضایع ژ تره فغان و آف آه — سوزِ لشو آه ژ سینه گاه

مجنون گو بو او بقصد آگاه — اسمان شولی ژ شعله آه

نالین کنه بو وی مار و موران — کالین کنه و حتو هم طیوران

لب کاغذ و گر زبان خامه — بو یار نفیسانه عتاب نامه

سر نامه نام نام خالق — غفار و خدا و حیو رازق

جیگر یه جهان باصل و بنیاد — عالم همی از عدم کرا ایجاد

پاش حمد و تحیه صلاتان — یارب بکی حل مشکلاتان

اف نامه ژ پی جفاکشی زار — سرگشته و مبتلا و ناچار

بگهی اوی دلبرا گو لی عهد — گو دایه جفا محب بر جهد

ای نیه وفا و عهد ته یار — بو غیر مه گل ژ بو مه بو خار

دل نا شوتی بحال زارم — اف جنده اینو آهو زارم

آیا چیه اف چه بی وفائی — با غیر مه گری ته آشنائی

ته گرتیه بو خوه یار کی نو — ای گفتن ته ژی کراند به رو

عهدا ته مه هر تمام دزانی

Institut kurde de Paris

مشهور بو بفضلو هم کمالی　　معروف بو بحسنو هم جمالی

بردبتو وی جفای محبت　　کیشا بو بلا بو نقمت هجرت

او عاشق مبتلای محزون　　هردم صبو میل وی لجنون

وقت بو بقصت خبردار　　لیلی بو یه بوک زید گرکار

بیبر بو ژهیشر دخون آل　　گر قصد لغیش خو یه فی الحال

حینا گو جواو گهشته مجنون　　مجنون گودی زید زاره محزون

پرسی ژوی ای ندیم و یارم　　در قافل عمده غمگسارم

قط نینه نه ابرو اختلاطک　　نه کیفو نه صحبتو نشاطک

چلو وا بو ژ نه تو هنده بو زار　　بی صبرو سکون بو لی ناچار

در گفت ژ دهان زید آتش　　وی گوتی ژ غیره ای بلاکش

بو د ژمنی ته ژ لوفه دوران　　دا گریه ژ بو سری نه دوران

دورا فلکا فضولو بی عار　　او بو یه ژ بو بن السلام یار

لیلی بو یه یار ژ بوی غیران　　هیژا دکری ملولو حیران

Institut kurde de Paris

آف و زید بو بلاف هر کز   والیده بو باب یمانه عاجز
حالا بمره بویه معقل [illegible]   ناکه دگه بو ته ببیه فاتن
من هیفی اوه بکی تحمل   تو هر بدی سه خدا توکل
درمان تو طلب بکی ژ بومن   بلگی بکی چاره گی ژ بومن.
بهنی بکه از مروف فاضل   بلگه ببه مقصدا ته حاصل
لیلی وهه بو وی گه نبا لی   جنیه اوی صحیح دزانی
بو ابن سلام ملو لو نالان   وصلت رقیبا تو کت مطالان
ایدی وی نمابیالقه میلی   قط وی نظرك ندا للیلی
هرما بو ژ بو علاج قایم   وی برس دگر لچاره دایم

بندا دها جونا زید نك مجنون وبرنا
مكتوبا وى وجواب آنين ژليلاى

صاحب خبر فسانه برداز   وی گره بقی طرزی قصه آغاز
گوتی هبو یك ندیم نادر   زید بو اوی ناف بعهد قادر
مشهور بو بفضلو هم کمالی

Institut kurde de Paris

٧٨

او تاشى تهبر دبينى گوتن . — بى جركى ابن سلام دصوتن

ليلى گوگرن ژ وى بره دشتا م . — بووى وه گوتى ابن سلام

گو بوته بيم فدا و قربان — بو جه نه گرم و ها پشيمان

وقت گو وى گره و ها تكلم — ليلى وه بوبره گره تبسم

گوا سهو سرو قبايل — زانم قه بهن وگى ته كامل

اوصاف ته ژو گرتن مه ژ گوش — عالم همه جملة ژته خوش

تو لطفه گوه بديرم كرن : — بيترم ژ ترا همى لبر من :

وقت گو كتم دناف مكتب : — هندى گو مه دى ازيتو تعب

يك مردكى بر بخو ديدار — ناكه خوه لمن اوى گر اظهار

من زانى گو او ژ جن زاده — ميلا اوى بو لمن زياده .

تو زانبى اف خبر بتحقيق — يك لحظه ژ من قه نابه تفريق

تو دور به ژ من اگر دزانى — فى الحال ته دكه بقرب فانى

قط نابه ژ منره چاره كار — حتى بدر مه بو به بيزار

Institut kurde de Paris

لیلی گو بو سرسرین طالع بـ | تیرین لجهابن کرینه شایع
لمعه گو کتین زوجه لیلی | کرابن تسلام بیالقه مبلی
هرچی گو هبون زخاص حضرت | وان دی گو ابن سلام دحرفت
چون کرنه حرام زخلق خالی | ما لیلی لسر سرین عالی
زاقا چو طواف بیت معمور | بیتا وکو در حجاب مستور
وقت گو صلات زوجه برقع | ازوجه جو لمعه یک مشعشع
زاقا گو نری لقد و دیدار | وی عقل جو کت بنبه مردار
وقت گو بن سلام کت عرد | هابن جقیان جوار بو عبد
آبنو کلاب لی رشاندن | مر واح لوجه وی وشاندن
باالف صلاکه بویه عاقل | دبا لجمال لیلی مایل
حاصل گو نما لعقل دهشت | چو باالفه و کر امید وصلت
لیلی دی گو گر بباالفه نقدیم | آتش دژبا زخم جون میم
لیلا غیبدی بوجه تغییر | لی حد کریه زولره تعذیر

او قاس خبر دبیس کوشن

قط ناگه ژوان وه التفاتك / وى نينه د چشمه حياتك
آنين ژ دو ئيقو هم جواهر / مجموع كرن لليلى نادر
اوكه نه محافيك مصنّع / بالجمله بجوهران مرصّع
هندك ژجوارى دنادر / مجموع بليله ه تباكرن
كت راهو مشين بمجمرو نارى / ليدان لدفوفو طبلو سازى
منكين چو ژبوى ابن سلام / دائم ده چيان زياده انعام
ليلى كو نزول كر لخانه / ولك بدر لناف آسمانه
آنين ژطباق بر جواهر / بالجمله لسر سرى بلاكرن
هندى كو لسر سرى رژيون / مسكين قبيله تيك غنيون
من بعد لسر سبيل عاده / دانينه طعام ژحد زياده
خورشيد كو فراق مشرق كر / جوسبر لباغ مغرب كر
وقت كو لراه غرب عازم / ليلى د مقام ويده قائم
در گلشن غرب روژ بو غرق / ليلى ژنو كر طلوع ازشرق

فاتحه لسر فی عقد خوندن ... فتح مهر و نکاح وان دبندن
اوکتنه تدارکا جهازان ... لیلی گو بهیتی دنگ سازان
برسی جه حوله اف جه دنگه ... جی نابو صدا و اف جه جنگه
کوتینه زویره ای بیگو نام ... باب ته تو دایه ابن سلام
لیلی گو بو او بیخت آگاه ... کت بحر فراق گر ز دل آه
کوفی بدر منی جفا کار ... اقبال مه خته دوس ادبار
از دامه افی مروفی ناپاک ... دور کفتمه از زقیس غمناک
هیته درزینه هر دمادم ... هی نو کته او لباس ماتم
هر لحظه دگر وی آه و فریاد ... از دست فلک اوی دگر داد
حاصل اوی حال هر وها بو ... قطع طاقتو صبر وی نما بو
بو داوتو بو صفا و بو جوش ... بو سازو صدا و جنبو دوش
قطمیل توته لدنگ سازان ... نه میل نوای رقص بازان
هاتن زنو فیز وی قبیلی ... تبریک دکن ز بوی لیلی

قطناکه زوازه التفانک

Institut kurde de Paris

آنینە هزار کوکە هندی   هم مثلِ اوان ژ جارشی حرند
یک الفِ ناقە وان دارائین   با ژ جملە نبا بو قندی ذائین
آنینە هزار طبلە مشک   صد بارِ ژ جوهرِ تر و خشک
بالجملە اوی گرن مهیا   هندک ژ عیانی دملیا
او گفتە راهِ شب بازان   با نایو نوا بو طبلو سازان
حتی گو گهشتنە قبیلە   چون بر دری گونِ بابِ لیلی
رونشتنە او بکیفو صحبت   حتی گو ژ راه بونە راحت
فان جملە اکابرِ سرافراز   وان گرنە بقصا خوە آغاز
وان گولی ژ ویرە ای دل آرا   وعدا گو نە دابو بوی مارا
ام هاتنە هم بامرِ غفار   با قولِ رسولِ حق جبار
لیلی لابنِ سلام نکاح کن   هر دو ملکان بهف مباح کن
وقتِ گو تمام کرنە تقریر   خالق ژی وه کربو امر و تقدیر
اف هردو گرن لهف اوان عقد   مهرا وی لسر هزار زرِ نقد

Institut kurde de Paris

سخنکو مه ژ براوی خبردار ‌ اف لفظ ثمین جو در شهوار

گو لیلی گو داین شهرت عام ‌ حسناوی بشبه بدر نگ تام

هرکس ژ وصال باغ دلدار ‌ مشتاقه بشبه بلبل زار

تشبیه چراغ کی شفا نار ‌ دیبی تو لیک نوال بردار

پروانه چقاس لدور چرای ‌ تین خوه دخن آتش هوالی

او چند للیلی مشتری بون ‌ لورا گو مثال کس ندبون

ازچار طرف بشبه سیلی ‌ مال عرض ژ بوی باب لیلی

ابن السلام اف خبر بهیستی ‌ اگر کنه هروجو جانو هستی

دبنو بو عقل نمابو نه هوش ‌ گو خوستنی لیلی وی گره گوش

گوگر دهه از سکون بمینم ‌ لیلی دی ژ دست خوه دربنم

هرچی گو بری قلن برابون ‌ وی جمله ندارکی خوه دبون

از جمله اسپ یک هزار بون ‌ بالجمله بزین نعل دار بون

اسپ دکحیل رخش تازی ‌ مصریو عراقیو حجازی

آئینه هزار کوله هند.

Institut kurde de Paris

بجا ذلی پیل دا کنا ره — زنجیر خوه کر وی پاره پاره

وی را بست به خوه دا جیالی — کالو گودی حال لی توالی

گوتی گو تو خوف ناکی ازرب — او چند مه دی اذیتو تعب

زنجیر مه چیکری چه فیدا — حق وی نکر مه بو خوه پیدا

اف هنده اذیتی گومن خوار — آخر ته کرم ملولو ناچار

وی هر وهه کر لقیس گازی — قیس کفته چیا بتبر بازی

لیلی فکری لحال مجنون — کر اه هو رژا سرشلی پرخون

لیلی وه زگالره خبر دا — کو قوتا مکفه تو انو دردا

اف عاشقه نابه ضبط زنجیر — روح وی بوبه بعشق تخمیر

لیلای هنک بره درانین — آهنو لیبش گال دانین

کوهازره بجای زنجیر — لیلی قه نگه زوبره تقصیر

بو لیلی اوی گلک دعا گر — درگفتو ز لیلی خوشتی خاطر

بندا نها دبیانا دعونا
لیلی وابو سلام دا

Institut kurde de Paris

بعنوان قلبى ليكو تالان وى خوندى ورق دعرضحالان
كوا ئى نشه نازنينو دلدار بس ظلمكه بر فقيرلى بيوار
جارك نظرك بكه برحمت چند ساله ته كرمه نارحمت
زلفين ته كرن عنق جوزنجير سودا دكرم ملولوا ايسير
ائ دل وهه لاله وك بداغه بن وانه يه وجه نه چراغه
دشت بته ئامر يا دشاهم كرچند گو زبده بركنا هم
لكى مددا مه كيسوى يار بزمن ببتن دمك رجادار
ترسيم گو د وقت قوغه لو شره نوفل گوكت الله ده سروه عنكره
ته دل شكيابه ازمنى زار . از هانمه بر درى دلدار
گرفتل بگى منى جگر خون مسرور دلم زياده ممنون
بر بومه دبه سعادة اعلا بر قاپى خوه بگى مه قربان
بى حد وى رجاى آتشى گر از حسرت يادنا زنين گر
وى دل كليا وهانه جوشى گر آهو فغانو دا خروشى
بحرا دلى بين داكنارو

Institut kurde de Paris

از مستحقم ژ بوى زنجير | عشق كرهه بدر ژ دا اسير

بر دوار گرم ژ خاك دركاه | دورم ژ حضور يار چون ماه

هندى دگرى لناف عشيرى | بيژه گو قى بر دبه اسيرى

يك حالكى گو ظلم صنعت | ايسير گو به بفير قنجت

آفتيه ناف جنو بدان | او حبس گو اسم و به هجران

چند ساله وها مقيم محبوس | دائم وها از وصال مأيوس

بر دبتيه وى جفا و زحمت | فكاك لوى جرم گرهه منت

جرها وى بره تونه وى طاقت | او هر دگره لينك عيانت

هرچى گو بدن ژ بوى بارى | در حين وى ژ دست وى ظلم كارى

هندى گو برف بكى تو باره | بالجمله ژ بو ته من سباره

گالو گو وها بهيتى ندبير | فى الحال كره استو وى زنجير

چند روژ وسا گرين لايلا | ناگه بو لقاء ايل ليلى

ليلى گو لهيتى دنك از دور | زانى گو صداى قيس مهجور

Institut Kurde de Paris

یاخود فلکا مقیم دوارە — صبحا نە گری لبە ایقارە

لوتە بمثال زلفو بو نا چشم — و زگریە هر لبانی ما یتم

البتە هیە زبونە یک بسر — نابی تو بما جرای مخبر

ناکە فکری گو اختیار کر — زنجیر گریە وی بختیار کر

نزدیک گو بون لفیٖ بی حال — پرسی وی ز اختیار احوال

بوجە تە گری خدان ملامت — سوچی وی چیە چیە قباحت

مرد گو هبو دعشق زنجیر — گولتە زحالو نبنە ندبیر

من نبنە مجال صنعو کار — اف گال زنی زمن زبادە ناچار

من خوە گریە میان زنجیر — گوتن اوە هر دبلزە ایسیر

دنیا لو قبلە بونە دایر — انعام گو دگن لمە غایر

هرچی گو دگن زبو مە احسان — دو بهرە دگن بنبە اخوان

مجنون گو از فراق بر درد — وی گریە دجا زگال بی حد

من نبخە لدوس وی نفیری — چند سالە گو من دیە اسیری

از مستغفم ز بوی زنجیر

٦٨

صبا ژ حضرى لماجرا بى — برداتو فرى كته هواى

مجنون ادگو دكى گر گعو دبر واز — ويژى بفغان گريه آغاز

عشق گره شبهت گرانبره — كت جولو جيا بفتلو هم گره

وى اشك دزين لشبهت آق — جان وى نكره تحملا طاق

وى گريه نظرلبيش خوه جارك — دى يك شمرد كلك مبارك

لكن گو د ظل وى مقر كر — حوضك بمثال حوض كوثر

ماء وى مثال انگبين بو — او چند بلذتو شيرين بو

فيى گو ژ رحتى نما هوش — او ماء لذيذ كريه وى نوش

روشتى د ظل او شجر دا — ناكه وى لنزور دار نظر دا

وى ديتى لسر وى دار علبا — روشتيه يك غراب سو دا

گواى بمثال مسك جانان — رنگ ته رشه ز بسك جانان

آيا عجبا بقى سياهى — دوران كرى عبد كيره شاهى

نانه نوژى شبه من د فرقت — وصلانه ژى مايه تا قيامت

کر آنعولری ژ بو کبو نسن — شق بو دل وی چلە دبو کر

کو هیقی دکم ژ تە صیادی — آزاد بکی د راه یمادی

قیرژی وکی وی صیاد بیشی — کو منەتە فغان تو دکیشی

زانم کو دخوازی تو رهالی — لی غیر کسب ژ دستە مە نالی

هر صیدە ژ منرە کار و صنعت — قط نای ژ من تو ایشو خدمت

دف بردە ژ من نشتم رهاکم — جاوا فی ذبتی هباکم

مجنون وهە کوتە وی خبردان — اینَف کولنە بیمە مهمان

الّا دکو بو مە شیفو خوارن — بالجملە غریب وها بوارن

بردە تو اَمی بکە رعایت — صانکە نە ژ منرە کر ضیافت

دیا بکی شبهتی تە صیاد — وی کرنبوسی غزال تو زاد

هرچی مە هبو ژ جلو لبسان — بالجملە مە دانو هرسی بر دان

ازمامە تنها ژ لبس عریان — الّا هیە جلد من لسرجان

کر راضی دبی بدم تە از جان — من بو وی بکە فدا تو قربان

صیاد جیری الماجرای

Institut kurde de Paris

صد حیفه بدی ژ وانرا زحمت — بو قانی خوشکانی مده تو اذیت

وللهِ اگر اقانن غزالان — سر ژ هیچ یقین دچم بتالان

مولا دجیبنی ای صیادی — قانی چاف رشانی چرا تو نادی

صیاد ژ قیرە گریه کو تن — رش چاف بنه لا زمن ژ بومن

بو خاطر بنه اگر رها کم — نفقات میال بیدە نا کم

مجنون هنك ژ جلو تو بانن — ما بو تو دگر وی نیدە دوران

اثواب دمن ژ بو خوه بستین — بژده تو اقان غزال مسکین ::

صیاد فکری لئو بو لبی — ژ بیدە ترن او ژ فرح هرسی

غزالا تو لبس بهف بدلکه — بر دا تو رقین بشاد خاطر

مجنون ژی ژ کیف وان غزالان — سر ورکته وادیو نوالان ::

او هر دکره بفرحو سنالی — بو هرسی غزال گوگر رهالی

تا که بو لقا صیاد آخر :: — وی گرتیه بو خوه یلنکبو تر

مجنون گو دی ژ عشق لیلا — چو بوسه ستند ژ چشم شهلا

Institut Kurde de Paris

بابێ وی لمال گرنی گرفتار   هێشتن بمثالی دڕستهوار
ازحضرت هجرها دبیره   اشعار ز بوخوژه دبیره
ای هجر بو بینه نه نهایت   بو عاشق ناکی قط رعایت
جارک بگه من بوصل دلشاد   از فید فراق بکه مه آزاد
مجنون گو وها وی گر تصور   کت وجه وی از هجر تغیر
اشک وی مثال طاف باران   بارین ژ خیال درد یاران
صیاد لحال وی تحیر   بی حد وی لقیس گر تفکر
مجنون ژ وی گر رجا هزار جار   توفان بده خالمینی زار
صیاد ژ وی ره گر تکلم   تو بر مرقک خدان ترحم
لکن مه کلک اذا نو زحمت   دیتن مه بوانه پر مشقت
حتی گو مه اف غزال گرن صید   من بو خوه گرینه هرسی درقید
هندک بفروشم از غزالان   هندک بخوم از دکل عیالک
مجنون ز ویره کولی اخبار   قان چشم سیا هو حسن دیدار
صد حیفه بدی ژ وا ره زحمت

Institut kurde de Paris

مجنون ژی ندی تو عزو اجلال — دوران قه نکر بو بره اقبال
وقت شکیایی دل ژ نوفل — درد وی ژ نوفله بو مکمل
کت جولو چیا ژ درد و ایشان — از فرقت یار ژ بو پریشان .
لیلا یه لسر زبان اورا د — هر وقت ژبر غمان دگه داد
دوار بویه چولو وادی — تا که بولقا ی یک صیادی
سی فرخ غزال گریه نیچیر — مجنون گودی دمایه اسیر
وقت گودی او غزالو حیران — مجنون سکنی ژ بیشقه حیران
هیستر دکشن ژ چشم آهو — در دست صیاد دکیشه یاهو
صیاد د بیژه بو خوه اف قال — هرسی وهه صاغ تاکهن لمال
سر دی ببرم ژ هرسی کاران — دی بار بکم لسر دواران :
دوحب بدم از بپاره ساده — یک ژی ژ خوره بکن زواده
مجنون فکری لهرسی فرخان — فی الحال ژ عشق هاته چرخان
وی بو خوه خیالکر دخاطر — تشبیه بقانه لیل تا در

Institut kurde de Paris

ترداية مه هر دوانه حزيني قسم و عشاق نا جبيني

ليلي كته نافه ناره حسرت اميد بري ز باغ وصلت

دورك و هه هر ملولو گريان در شامو سحر بآه و افغان

حتى وگو بوية خبار تالي نوفل گري عسكرو كرالي

ليلي گو بهيشتي بخت عسكر بو شبهة بدرگي منور

ديم خوه تميز دگرية از دل چشم د بلك ترى دكره از گل

يارب تو خداى لا يزالي بو نوفل تو بكي هفالي

گه گه بشرو ورو گه گريبو در شامو هزن حيّ ربو

حتى گو اوى خبر هلالى نوفل گو بوانه صلح دالى

يگجار تما اميد وصلت اشكال فه ندايه چشم مهلت

يه دوانه صفت دنار فرقت صبرو دلو جان كفته حرقت

از وصلت قيس مايه مايوس در حبس فراق مايه محبوس

رو دشتي دكل غمان محزون بي يارو هفال ز درد مجنون

مجنون ژی ندی نوعزو جلال

پر حمد و شکر ژ بوی رحمان … وی کر کو بهشتی اقی خیر دان

کو باب مه قط بشر و عسکر … نابه ژ بو نوفل برا بر

دی من بده بوی قیس برا … ملهم بکه فی دلی برهندار

اف مبحثنه هر خیال وی بو … دائم اوی چشم هر لری بو

حتی کو کشا ندی کوم عسکه … دنیا گری شبه روز محشر

خوستی ژ خدا نیاز و مطلوب … نوفل بکی غالب و مه مغلوب

لیلی بدعا وه بو یه مشغول … ادعیه وی نبونه مقبول

نوفل شکیا نبو مقاوم … لیلی بو نکی غمده قائم

کریشینو ژ نوفه کتیه ماتم … سروی جفیانه عسکه غم

کوای نلکی حسود و دوار … یاری نه نونه ژ بو دل زار

او غنچه کو مراد مجنون … دم بسته بویه نهانو اکنون

وقت کو قبونا او ژ ناکه … نو بوی بماجرای آگه

پر دی نه ژ بوی لیلی مجنون … شاکن لمه او رقیب ملعون

Institut kurde de Paris

چوکو ته زنو قلبره مجنون — کان سوزو قرار کو ته دابون
صد حیف لقرار نابی صاحب — ته دلو گو بنم لسه وی غالب
از دی ته بگم بلیل واصل — مقصود بکم زبونه حاصل
دوجاره گو تیم حضور سامی — عهد ته وهانه هر مدامی
داغ دان ته لسه دلمنی گل — بوگوتنی خوه لو نابی قابل
نوفل بوی گتیه حال حیرت — بوقیس لرن گلك زشیرت
از لیلی زیاده حنو دیدار — بنم زته بسوزو اقرار
کت جولو مشی نرگو اوی گوش — از درد فراق بویه مدهوش
نوفلگو دبیقه چند اینان — شاندو قه ندی تو نامونیان

بندا هشتا شکایتا لیلی ژفلك
و دینا مجنون صبا ذ ء

نوفل گو زبوی قیس بر درد — لشکر کره کومو زحفولی حد
داو بجه شرابا لیلی — لیلی گو بهشتی بویه دل شا

بر حمد و شکر زبوی رحمان

Institutkurde de Paris

لیلی بگم از زبونه حاضر . جارك لجمال وی به ناظر

عقل ته دغایت کماله ازابه اگر نه لی فصاله

دنیا ته بنی جوان هلالی فرمان تنه توهر دزالی ::

اف دین وصالبیشن چافا جاوا بگم از زبو خوده زافا

ههر دی بکن لسره ایمان تعیب بکن مه اهلو جیران

الا گو دبیژی دی بدی لو آخر اوه سره امری لو :

نوفل فکری گو فی کج پاك جاوا بده دینگی جکر چاك

گوگر بگم از فی ابتی ترتیب مخلوق هر بکن مه تعیب ::

حاصل اوه ناگم از ندارك عذر ته مه کر قبول جارك

هرچی ته قصور گنهه وبن مجموع هم عفو کرن من

آخر ز لها بنونده دائم ادعیه ته زمره لازم

بو نوفل وی کلك دعا گر نوفل زی زوی دخونی خاطر

نوفل گو بری خوه دایه مالان مجنون گو بهشتی بویه نالان

Institut kurde de Paris

اوچندِ ز بونه عنا کر   مالو ژحو جان مرکل فدا کر

ام بونه ذکن قنالو خرابن   دنیا نو ددی لمه بضابان

مجنون وه دبو ژوانه قائل   بو عشقا لیلی بونه قائل

هون داغ دکن دل منی گل   امکانه گو از بکم تحمل

هریک ژاوان ژجانه جیتر   جمله ژدرح من او دبیتر

وقت گو وها دکو خبردان   بالجمله دمان لقیس حیران

بی حدو قیاس بونه حارب   مضروب هنک هنک دضارب

او هردو طرف لقتل طالب   نوفل بو لبراوان غالب

طایفه لیلی هات امانی   نوفل گو بهیت امان دانی

هات باب اوی لو چند اعیان   بو نوفل بونه دست دامان

گو پادشهی خدان شوکت   اف قوغه نو حرب بو دو نوبت

او چند تلف گرن مه اینان   ام هر دو قبیله بون پریشان

گر قصدا وه گجی د خوازی   ام تیه هر جوان بخوازی

لیلی بکم از ز بونه حاضر

دپاشه ژ نوفه گریه عسکر   او چند ژ بو ته ام دکن شر

رابه بمره دوره بچن زود   حاصل بکن ام ژ بو ته مقصود

مجنون ژی بوانه بویه تابع   طایفه لیلی بو ته سامع

حتی کو هبو ذو الله طاقت   بو عسکر کشته کارو خدمت

اوزی ژ خوه ره کته تدارک   وان جمع کرن عشیر بجارک

او کومی کران کو بون مقابل   سر قوغه نو شر دبو ته مایل

بو حربو سری ژ هف بگاندن   وک بلبل شجر جد وشاندن

خونش هاتنه هف بتیر و کیبر   بو شبهت ملتقای اکبر

رونشتیه قیس ناف عسکر   گازی دکه وی خدای اکبر

وک جار اول اوی رجا بو   بو عسکر لیلی هر دعا بو

وقت کو دبویه قوغه نو جنک   مجنون دکرنه دست خوه سنک

داقیته لشر قبیل نوفل   هر جی کو ددی دناف مقتل

وان ژیره دکونی دبن سودا   ام جان دکن ژ بو ته افدا

Institut kurde de Paris

بو یك اوگی من جنون مشرب — او چند له دی از ییو یتعب

او ذوق و صفا و کیفو سیران — هندی مه دگر لچولو صحران

دا ترگو مه دا ته اعتما دم — دیا نبو حاصل مرادم

او ایل کو گلی بده ساکن — یکجار له گر ژبو مه دشمن

گر جارگی او لمن نظر گن — خونا مه فخون جد بگر گن

طازی خوه گره از لباس عاری — دیان کنه بادیو صحاری

نوفل گو کلام قیس گر گوش — بی حد ژحیای بویه خاموش

بر هاته غضب وهاته غیرت — هر چند هون اوی عشیرت

قاصد وی گرن بلا قوشاندن — مجموع عشیر خوه جقاندن

بر زیده تر از حساب اول — وی اوزدو گرن ژبو خوه کامل

گر عزمش بعزم ایل لیلی — در راه دچن بقصد ایلی

ناگه فکری گو بیش مقابل — مجنون فقیر دل تری گل

نوفل گو لقیس گریه گازی — هر تو دگری ملولو طازی

دیان مه ژنو فگریه عسکر

وی هر و ذکر دعا ژ باری | هرچی د بهیشت ژ جانو زاری
وان گو گو اقی عقل تو بنه | اف گشتو شر ژ بوی و بنه
دیان دکه او دعا ژ خدا دره | لیلی بکی غالبو مظفر
بو عقل وی وان کره تفکر | در حکم خدا دمان تحیر
حکمت ژ خدا ده بو مقدر | نوفل شکیا بهندە عسکر
نوفل فکری گو نابه غالب | وی رح کشیا ژ ناق قالب
یک ایلکه قطره عزتو شان | او چند بیم ژ بر برشان
از حکم نکم لناف اعراب . | بوم شرمی لنیف دوستو احباب
ناق عسکر وان بو کیفو صحبت | مه نوفل کرنه صلح منت
اف هردو بهف مصالحه بون | نوفل فکر بو کلکی محزون
کت قلب وی بی عدد قساوت | ها ت سر وی ژ حد زیاده زحمت
هرچی گو هبون مرف لدو وی | بی حد گرینه تسلی بو وی .
مجنون دی بینه چاره کاری | بو نوفل کرن دعا و زاری

Institut kurde de Paris

لیلایی عجز بو ئینه ایمیا :: چیاوا دبدیم از وی دبین رسوا

از حاضرم هر دکا قوت و قتی تقصیر نکن چه کو ژوه لی

قاصد فکر بو هاتیه مال . بو نوفل کره بیان احوال

نوفل گو بهیتی لیلی نادوه عسکر وی کشاندو کفته جاده

اف هر دو ملوکو کوم لشکر بون قادشی بقادشی هر دو عسکر

وقت گو بهفره بوله واصل هندک دقتیلو هن دقاتل

بونعره نو قیرو بو قیامت فط نادنه هفت ژضرب مهلت

چخلین کنه تیرو شیرو رمحان خون بو لهوان بر بنو جرحان

لی حدو حساب زهف دکشتن خون و کی سیل میت شوشتن

مجنون گو ژدورقه لی نظرکر عشق د دلو جکر اتش کر

گو هیفی دکم ژ رب قادر بو عسکر لیلی لو لی ناصر

او عسکر گو بلیلی منسوب غالب بکی قط نکی تو مغلوب

یارب دکم از نیازو هیفی تو قط ندی وال سرتیغی

وی هروه دگر دعا ژباری

Institut kurde de Paris

مجنونێ فکرێ گو گوش نا دە : خال خوە بیغر کرێ افا دە :

گو هیڤی دگم ژ تە امسیرێ — اذلی بدی بوی فی فقیری

دیان بکم جیانو دشتی : با جنس وحوش هر لکشتی :

تشبیه ببلبلان بحو بسیم : صبرا خوە با هو نالە بسیم

مجنون گو وها کلام کوتن — نوفل بوی جرک هاتە سوتن

وی امر کرە لسرعتا ترە — دا جمع بکن کلک عساکر :

عسکر بمثال آف بحران : دایم کیان لروی صحران

لشکر گو تمام وی جفاندن — ایلچی وی لبیتی شیاندن

هون بیشدە هرن بلز و تعجیل — عسکر مە کری تمام تکمیل

بیژن وە ژبوی باب لیلی — داخواز دکن جناب لیلی

بو قیس اسیر زاری صبر — نوفل کریە لمە وها امر :

یا خود گو دی جواب آخر — در وقت خودە ببە تو حاضر

وقت گو وە گو کلام ایلچی — فی الحال فیدی و رابو ازجی

Institut kurde de Paris

چنبد رۆژ دگل مه بی بی مالان — خوه تیخی قیافتی بهفالان

خوش هات لقیسو هم مزاجی — گو دی ژمدره بکه علاجی

او بویه بنوفل ره هم راه — بافرحو سرور چو دگل شاه

حتی گو گهشتنه شهرو بازاری — روشتنو بونه راحت او تیری

مجنون برن حمام داینن — قاتک ژلباس ژیره انین

البسه کرن لقیس پرغم — کت صورتو شکل ابن آدم

مجنون گو از الم نخوش بو — چند روژکی مانو معده خوش بو

دائم بنوفلیره شادان — او هر دمشینه باغ وژدان

وان خوش دگرن صفا و صحبت — نافکلش مثل باغ جنت

گه گه غزل دبالی موزون — سرلیل دگو زبان مجنون

نوفل گو دکفته گوش اشعار — تحسین دکر بصدق گفتار

دورک بهری بقی هوالی — هر روژ دجنبتو صفائی

نوفل گو بکیف مبتلا بو — مجنون دخیال وی نما بو

مجنون فکری گوگوش ناده

Institut kurde de Paris

٥٦

بو قیسی گرن تسلی خوش : توقط مکه قلب خوه مشوش

گر زور وگر بمال دنیا لیلی بکم از ژبوته پیدا :

لیلی نکم از ژبوته واصل قط بو خوه نکم بو کیف حاصل

مجنون گو گفته گوش آواز : فی الحال بدعا اوی گره آغاز

بو یک وکی من غریبو بدحال بی مسکنو بی لباسو بدحال :

رحمت مکشینه تو ژبو من ژ کیفا خوه ممینه تو ژبو من :

یک شبهتی من گو بو پریشان دائم لحیا تو جوله اسکان

لیلی بمثال دره یکتا : بی مثل و قرینه نینه همتا :

قط ممکنه حورو نازنینان کس دی بدلی ژبو مه دینان

آخر مه بهیله دره فی حالی عاجز مبه بو مه بی مجالی

نوفل وه دکه ژبوی مجنون چند ساله تو بوی زارو محزون

فرضه به لمن از گو لیل نازک بینم ژ تره تو قط مگه شلک :

لیکن ژته از دکم رجایی دف بردی ژ فی گرو بدای

Institut kurde de Paris

٥٠١

اشعار دبیژه بۆ شواتن / هیستر ژه ژچشم وی دهاتن

قط نبنه لسر بدن لباسک / نه صولو نه درپیو کیاسک

وی دل شولی بحال مجنون / اف غزلو هیستر خون

بپرسی نه چه دردهو ای جگه‌ر سوز / قط نبنه سکن نه شب نه دروژ

در چول وها ذلیلو بر غم / هیستر دریژن ژچشم پر نم

گر آهو کری ژقلب ناشاد / لیلی گریه بعشق بربا د

تا بنگری اوی ایشو دردی مجنون / نه قیزگی بو ضعیفو محزون

نوفل بو کلک حزینو مغموم / بوقیس اسیری جرگی مالوم

گوایرو لونه شکارو نه صید / دردی افی گرته پای من قید

گازی کره خادمو غلامان / بینن ژمره هنک طعامان

بوقیس کره التفات بی حد / مجنون گته سروی میل بی حمد

مجنون هنک ژشعری مطبوع / بو نوفل گوتو گریه مسموع

آواز گو بگوش وی رسیده / تا نیر گرن دقلب و بیده

بوقیس گرن تسلی خوش

Institut kurde de Paris

زیرە قبو او دری مقفول — هرما یە بجببتا خوە مشغول

لیلی وە گو سحرگری خبردان — بی هش کتە سر زمینو عردان

وقت گو بما تنی زانان — باران دررژی زعور بیان

دائم بفغانبو هرشبو روز — مجنون ژی لجولی هم جگر سوز

بهنا حفتا بیا نا چونا نوفل صیدی و دیناوی مجنون

در وقت اوی زمانی معروف — شیخک عربا بعز وموصوف

او صاحبا بلگی گرا نبو — بوما لگی لی عدد خدان بو

لشکر وی بشبه قوم بحران — خدام وگی نباتی صحران

بالجمله عرب دامر موجود — نوفل بو وی ناف پاکی مسعود

روژک بو سوار دگل خوادم — بو صید و شکاری بویە عازم

دزکت گریا بجولو قفران — دا صید بکە غزالو طیران

ناگە کتە گوشی وی صدایک — اسب خوە برانده بیالقە چاپک

دی یک مرفک بشبه دولاب — دوران دکە بنف جبابو اخشاب

Institut Kurde de Paris

زابونو هدیه وان دزانین | مجموع ابر بابِ لیلی دانین
گوتن گو بن السلام شاندن | هاتینه گجا نه ام بخواندن
گولی وه قدم لسر سر من . | از خیمه وه هتا دری من .
جان خوه ژبو وره فدا کم | لیلی ژوره دریغ ناکم
اف چندکر لیلی بی مجاله ، | ناخوشه نها ~~ضعیف~~ حاله
چند روژ بدن ژبو مهلت | حتی گو ببه زابنی صحت
ام بو وی بکن تدارکو کار | پاش بکن ام ژبو وه اخبار
هون بینو بکن نکاحو تزویج | نعم دوه جمله بینه نفر ابح .
سوقی خبر قرار دایین ، | زابونو مشین بفرحو آیین
او چونه بنک ابن سلاما | اول گوا وان لوی سلاما
رونشتنه او بکیفو صحبت | بحتا خوه ژبو کرن حکایت
بو ابن سلام بفرحو سرور | وان لی جبراندی قلب مکسور
بو شاد ژحد زیاده فرحان . | ملهم کته ناف بر بنو جرحان

ژیره قبوا و دری مقطول

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

واندا گولی ژ وی راه ای جوانمرد   قط بو خوه مکه خیالوهم درد
کرنه بقی دی صبح جوالی   ام دی بشینن ژ بوی بالی
هندی گو بخوازه مالو اشیا   بالجمله بدینه بابی لیلی
هرچی گو بقیمتو ثمینن   مجموع بدن ژ بو ته بینن
بوشاد بن السلام لیفحوک   وجروی قبو وکی کلا کش
وان دانه قرارو دانه تسکین   بو ابن سلام بعزو تمکین
بو صبح گو روز بویه اعلان .   هاتن جفیان عشیرو اعیان
هندك ژ هدیه بقیمت   آنینه بکیفو فرحو زینت
وی گرتنه تدارکو مهیا :   چندك ژ اکابر دعلما
او بونه سوار لراه قائم   نزدیك گو بون لایل حاکم
ما قول قبیل لیل تیده   رابونو منبی وجون بریده .
جون پیشی وان بعزو تکریم   آنینو بیا گرن بتفخیم :
روشتنو قهوه وان تخوارن   پشتی گو اوان ژواده خوارن

وقتێ کو وصبا ایری روانبو   بائبن سلام یف عیانبو :
حینا کو دی حسن لیلێ جون بدر   فی الحال وی دی کو تنک بو صدر
بو عاشقو مبتلا بو ا سیر .   میلا وی تما لصیدو نیچیر
کت قلب وی هوائو غلغل   پرسی کوز باغ کیه اف کل
وی سالغ لیلی کش هلالی   باب وی کیه آوی دزانی
وی صیدو شکار خوه بطال کر   کت راهو تو جها بمال کر :
وقتێ کو بیا دبو بمالی .   احباب هر هاتنه حوالی
هاتنو ترێ گرتن جماعت   دا صید بکه روانه وصت
وات دی کو تو کیف وی نونه   بی حد ملوله بن حزینه
پرسین ژوی ای خدان شوکت   بو چه تو ژبومه ناکی صحبت
روشتی نه قط نه قیلو قاله .   دائم نه تفکر و مطاله
وی گوتی کو ای محب صادق   از بومه ژقیز گیره عاشق
زنجیر گرم بزلفو گیسو .: ::   تیتن دلێ خدنک ژهر سو
وان گوتی ژ ویره ای بوانمرد

Institut kurde de Paris

راوی وهر گوته من حکایت — او راوی صاحب فصاحت
کو وقت زمان لیلو مجنون — ایلک عربا ژحد افزون
او صاحب مالو ملکو جوتن — ناف وی بنی اسد دکوتن
یک حاکم وان هبو جوانبو — نیف جمله عشیر خوه عیانبو
ناف وی بن السلام بزانه — مجموع قبیل غلام بزانه
حکم وی لسر عشیر جاری — حز کربو وصاحب خدای باری
روژک بوسوار دکل هفالان — جو صید بکه هنک غزالان
او هر دکری لصیدو نیچیر — خلاق جهان وه کربو تقدیر
نیزیک دبون لوی قبیلی — او طائفه یا گوتیده لیلی
لیلی ژی هنک ژقیز نادر — آینو دگل خوه وی نباگر
وان حلقه لدور وی دگیران — تشبیه بدر لنیف ستیران
بالجمله بدر لین ژگونان — در راه متین بزادو همنان
تشبیه بحوری بهشتی — مقصود اوان بچینه گشتی

Institut Kurde de Paris

٤٥

اشعارِ دِقیسِ بن کلو دُرد — دُرّاه دچه دبیژه اومرد
لیلی گره خوار سرشک بر خون — وقت گو بهیتی بحث مجنون
اگر کته قلبو جرگ ایشان — چند حرفی کور وی دکیشان
لیکن کو گجك دکور یك دار — رونشتیه او للیلی کو هدار
دابی بحیم لکیه ما بن — او چند سرشك زچشم سالك
لیلی کو گری بدنك اشعار — گج زانی لفیه او گرفتار
ایقار گو بو و هاتنه ماك — جو جمله زدیره گو لی احوال
والده فه مایه در تحیر — وجه وی کلك کتی تغیر
گو صیغ دکم زنه دلالی — تو بحث نکی افی مقالی
بر عیبه زبومه هم فضاحت — بیف ایلی دبن خدان قباحت
پاشی جو للیلی گریه شیرت — گوتن زویره هنك زشیرت
بی فایده نه خبر زبو وان — هرجی گو بعشق بو نه نیشان
لیلی کته حالکی دکر گون — دائم حلیا ز درد مجنون

بنداشتا دبیانا چونا ابن سلام لیدی

Institut kurde de Paris

مە پادشاهێ گێ عشیرێ را بوون   بالجملە بجنبو صفا چوون

تیکدا بتبالی چونە بستان   جنت تری بو زحور و غلمان

هندک ددن اولدفو هم ساز   هندک برقص بعشوە بو نازن

هندک وکی گل بخندە بو کون   صور گل تری بون د ناف گلشن

لیلی بمثال غنچێ گل   مقبوضە دهن زدرد بلبل

وان هر وە دگوت بوی لیلی   ای دختر پادشاه ایلی

اف کیفو هوا بو رقصو قند   اف نایو نوا بو سازو سازبند

بالجملە زبو تە مبارک   قط ناکی بپالقە میل جارک

وی گو حمی بو منە درازن :   ایرو هنگی گرانە جالمن

کیفا منە تونە هنک نسازم   نە مائل فرحو نایو سازم

لیکن زخورە دگری تفکر   مجنون دخیالدە تصور

آیا دکیژا جیو مکا نە   بومن بکرینو آهو ژانە

ناکە فکری لپاشی دیوار   یک من د دکە زقیس اخبار

Institut kurde de Paris

وقت وه دکو قلب شوات — هیشترا دژ زمن رضاد طاعات
گه گه لجیا نظر دگر وی — او جی گو قیش کذر دکر لی
بهنا وی دگر لی وی ژ با بی — دره دخوه هنک صبر ددالی
گه خلق دجون لهیو دژبان — وان بحث دگر ژ قیس عریان
ابیات وی بوی هف دگون — لیلی د لوخان ددایه سون
لیلی ژی هنک ژ شعر موزون — وی کو لخوه و لحال مجنون
حاصل ندهشتی کس ژ انسان — او بی بکن بعشق سوزان
هر چند لجه دوی عشیرت — هردم طرب بکیفو صحبت
قطکه ندی دایه کیفو سیران — الا گو مقیم سکو لو حیران
وان هر وه دگو گهی دنازک — لیلی لطریق عشقه سالک
دائم وه ددانی طعن ناپاک — هر وقت وها ملو لو غمناک
سالک بهری وسا تماخی — آگه قه نبون بوی تو عامی
سالا دنی نوبهار و نوروز — عشاق ژ نوقه بون جگرسوز

مه یاره بلی عشیرابون

٤٠٢

هر دم بهوارو والی ویلا	دوران دگه او بعشق لیلا

بنا ینجا دبیا نا حال لیلی و
بی زار باوی ز دست عشقی

مجنون مه هشت د حال ویده	هرگرو فتل د لطافو نیده
لیلی بگن ام ژنو حکایت	کانی دچه دردی او دنالت
حسناوی بشبه بدر چاردہ	هر شب دبتن جنك زیاده
مثل وی نهن ژنا زنینان	نه دنافی بشر نه حور عینان
اوژی وه دبو لقبی مفتون	دردی وی خرابتره ژ مجنون
اما چبکه ژ دیو والد	ندشی هره در مقیم قاعد
عشقا خوه دگر ژوان پنهان	قط لی ندزانی کس ژ انسان
وقت کو لوی دبویه خلوت	وی آه دگر ژ درد فرقت
مجنون منی ذلیلو گریان	آیا عجبا لکیدر اسکان
یانه دگره باهو ناله	صحرا گره شبه باغ لاله

Institut kurde de Paris

تو لطفکه دل زمن مهیله .   همن دفی خالیده بهیله

مجنون اگو خبر تمام گوتن   جرگلو دل بابخوه دسوتن

بیچاره بدر زوه بویه گریان   بو وی پسر جگر تری زان

مجنون گو دی حال باب ناچار   اوزی کری گر فغان و هاوار

مقدارکی هردو لاو بافان   خوناب رژین زچار چافان

آخر گو خلاص ندی ز دستان   مجنون منیا خمار و مستان

مجنون دکل پدر بمن هان   باب وی گلك بنالگی خوین هات

هاتن گو دگون بونه ساکن   والیده نوحکر اهل هاتن

وان کرنه تسلی بوی مجنون .   بس نو برپتاینه اشك پر خون

بو خاطر وان دو سی ایامان   رونشتی دگونده بویه مهمان

حاصل نه دشی بکه سکونی   هر فکر و خیال وی لچونی

مجرا دل وی ببیلو جوش هات   بی حمد بکازیو خروش هات

دیسان گته جولو دشتو صحران   مسکن نو نه شبه آف بحران

هردم بهوار و وای ویلا

Institut kurde de Paris

زانە بیما بیە برا بت — دا از تە بیم لپیش مادر
دق بر دە ژی هوای جارك — بلکە ژ تە بگیشە جارك
وقت وە گوتی باب ژ بووی — مجنون گر اف جواب ژ بووی
گوای رە و قالب د مجنون — هندی تە خزانە د مکنون
بر صرف گرن شهد زیدە — بو درد مە قط ندا تو فیدە
درد اف عشق دفع نابە — هندی گولهف بدی خرابە
نە گو مە بحمد و اختیاری — خوە خشیە اف جنونو هاری
تقدیر خدای لدیز السه — وی وایە من اف گرینو نالە
هم زلف د لیلی مثل زنجیر — کفتینە عشق بغیر تقصیر
قات قات لدور بونە حلقە — دن اگر عشق گرمە حرقە
قط نملنە از ژوی رهابم — الا د فی حالیدە فنابم
هیفی دکم از ژ تە یاجان — عاجز نبی تو ژ آهو افغان
عاشق اوە هر گرین تبابە — اف عشق تو جار معذب نابە

Institut kurde de Paris

گوای سبب حیات جانم ... سرمایهٔ عمر و زنده گانم
از کاسهٔ عشق بومه مخمور ... پر بومه ز خذ متاته از دور
لیکن چه بکم بحمد ببینم ... از گه لی حاکم اقینم
از گرمه ز بوخوه عبد و کوله ... لو را مه مکان جیا و جوله
دیوانه گرم عقل ز من بو ... عقل مه بدینی بدل گر
امن وی و هایه هر مدامی ... قط سکنه نبه لیک مقامی
از هیقی دکم بکی تو معذور ... تقصیر د من بکی تو مغفور
مجنون گو تمام گر خبر دان ... باب گره آه ز گلو دردان
گوای بسر ملولو بد حال ... چاوا ته بهیلم از بجم مال
ام دی ز دیا ته چه بیژن ... هر دی وهه هیتران بریژن
والیده بویه ز عقل خاوی ... دین بویه ز حسرتا ته لاوی
دائم بکر بنو آهه هر دم ... از دردته بو جنونو سرسم
اخوان بکه گوهده سنیرت من ... محزون نکی عشیرت من

رابه بجرا ببه برابر

Institut kurde de Paris

٣٨

مکن وی دینف فلان نوالە — بر زارو ذلیلو بی مجالە

وان دانە خبر زبوی باجی — کیف خوش بو کلک بقی جولی

زابو ودکل هنک هفالان — بالجملە بدزکتن زمالان

او جونە اوی مکان معلوم — زونشتیە طفل عشق معصوم

بن بک کفری خمار و مدهوش — ما یوسو ذلیلو جسم ناخوش

جسم وی بویە بتوز مستور — در جسم نمایە روهنیو نور

بیچارە بویە نە عقلو نە فکر — هرلیدە لسر زبان وی ذکر

باب وی گو بویە پیش مقابل — هیستر زعیون بونە سائل

گوای فرح دلو هنافان — وی روهنی جسم دبو بافان

عشقانە چە عشقلی غدارە — قط نینە زبو علاجو چارە

بی داویە قط خلاص نابە — اف دردە تە قط قیاس نابە

جسم لخوە هلالی مایە والە — کت سر قدم بدرد بنالە

عذر خوە رجاگری زبافی — دف خستە قدم دوقتو کاقی

Institut kurde de Paris

أشك وي بنبه أقو كالي — تشبيه مطر زا سما بي

هر نبيو فه نادلي نو مهلت — بضنك لونه بوي وي سهولت

جو بالقه گوتي ته جه حاله — هردم بفغالو آهو ناله

دردته جيه چرا دنالي — نينه ته سكولو هر دكالي

فط سم نكرو ندا جوابك — هندي سگني نكر خطابك

اوزي بهيو هر روانبو — راه وي دنيف قبيل وانبو

وتت وگو جويه ناف گونان — هر كس بأ نيو شينو افغان

پرسي جره هنده خلقو آدم — بالجمله خدان شينو ماتم

گوتي پسرك مه گريه غائب — باب وي نمايه رخ دقالب

مكن وي لناف دارو برنبو — ول آش مقيم بفتلو كربو

پرلي گريان ندي مه يكجار — آخر بهر ن مه گريه اقرار

گوهرده زبو وه اهلو اقوام — از بوقه بكم بيا نو اعلام

هون هيستر خون لبس بريزن — من دينيه اي گوهون دبيزن

مسكن وي دنيف فلان نواله

Institut kurde de Paris

وقتی گو اوان کلام اداکر … بی حدو حسابِ اوی حیاکر

او حاکم جملهٔ عشیرت … پر هاته غضب وهاته غیرت

گو گر اتی مالِ خوه لسرلم … دی وی بگرم وهم بکرم

تنبیه کری لقومو خدام … هر وقت وه دی بکن وی اعدام

وان عزم کرن لقتل مجنون … بابِ وی بهشتی بویه محزون

وی رخ فریا زجسم درکت … وی عقل نما نبو چو راحت

رابونو کتن نوالو کازان … نیف دارو برو حیاو سازان

هندی گریان لدشتو صحران … پیدا نکرن نو نامو نیشان

امید برینو هاتنه مال … تشبیه عرب بعمرو اقوال

سرقیس غریب گرانه ماتم … مجموع عشیر بونه سرسم

بالجمله نمان رجاو امید … مردک زقبیلِ ابنو سعید

دررا دجو ودیتی یکمرد … عشق گریه ضعیفو رخ زرد

قط پینه سکون نه وی قراره … هر دم اوی کازیو هواره

Institut kurde de Paris

ژێ آهو خوه دالفرز و دیوار — وی گرانی بپرده لو باشنار
کوای احد و خدان قدرت — از هاتمه بارگاه رحمت
یارب تو بحرمتا رسولکی — ایرو تو دعای من قبولکی
حتی کو تو تمامن فناکی — عشقی تو مقیم من تباکی
مقصود اوه کو عشق دلدار — هر روز بکی زیاده صد جار
باب کو بهستی دنک دعوت — لو چاره ژ بو وی بوبه زحمت
پیدا کریو کر آهو نالان — وان هر دو بری خوه دایه مالان
مجنونو پدر ژ کعبه رابون — هاتن کو بمال خوه بیابون
دیا کو لسر طریق اول — کت دور قبیله شبه بلبل
کر آهو فغانو داد و حسرت — هر وقت لوی زیاده حرقت
هندک ژ منافق دایکی — اوجو نه سرای باب لیلی
وان کو لی ژ ویره ای نکو نام — فی بی ادبی کری تو بدنام
هر روز ژ لیدور قبیله پیدا — رسوا کرن ام وی دینی شیدا
وقت کو اوی کلام اداکر

٣٤

بنا چارا برنا مجنون کعبی ودعا
خوستنا مجنون ژ بوی عشقی ،

باب وی حلی ژ دردویه قط چاره ندی ژ دردویه
هندک ژ مروڤێن اهل عاقل او بو بدری وه بونه قائل
درمان لبرین قیس نای الا کو بشینی بیت اللّه ی .
ادعیه دبن لبیت مقبول نک باب وی اڤ خبر بو معقول
گر کارو تدارکا حجازی ام دی ژ خدا بکن نیازی
بلکی بده قیس من سلامت در خینه ز البسی ملامت
وی نحت رونک آنی کارگر قیس خوه برولوی سوارگر
کت راهو مشین بروژ و هم شب حتی گو دچونه کعبه رب
وی گرلی بکت قیس پر غم بژنک حجرو حطیمو زمزم
گو بو خوه بکه هون دعا ژ باری بلکی ببی تو ژ عشق عاری
حینا اوی نحت عشق گر گوش یکجار نما نه عقلو نه هوش

Institut kurde de Paris

٣٠٣

لهيز دفراق بوئه صف صف — دانينه لشو سرهي مه رف رف

ناڤ مني زار قلب خوني — هي نوكته دفترا جنوني

از بوم بجنوني ملقب — سر دفتر وان ازم مرتب

دوست دمه بوئه صاحب اقران — دشمن همي بون سرور و شادان

بر غم ز فراق بومه ناچار — آخر مه بديني گريه اقرار

گرکه وه دگو ز بو خوه دائم — ليلاى دمحبتا كي قائم

آيا گلو او بمن خبيره — ليانه ز بن از گرم زبيره

اف دود و فغان و ناله و آه — آيا قه دبه بحالي آگاه

جارك جه دبو سلام و تسليم — بومه بكرا خلاف و تعظيم

اف قلب حزين بر گلو ژان — خالي بكرا ژ درد و احزان

آيا عجبا دبه ميسر — جارك بكهيمه قد عرعر

وى آه دگرو دا هواران — هر جي دبهشتي شبه باران

اوزي دگرين جگر دصوتن — هندي گو وى اف خبر دكوتن

بندا چارابرنا مجنون كعبي

Institut kurde de Paris

قیزلی عدد دن دناڤا لیلی — صد جار خوشکترن ژ لیلی

کیژان نه بقی ژ بو نه بینن — حالی هوه داو غرا ته دیتن

هرچی گو هبون بچی دباکر — بالجمله ژ وره وان حیاکر

مجنون گو بهشتی اف خبردان — یکجار بدرکتی ژ بره دان

ضربا لوی ضربکی غدار — ببیر لخوه کر وی پاره پاره

بو زیده لوی جنونو دینی — هم آهو فغانو هم حزینی

در شب دچو بیش ماهتابی — جگر و دلی خوه دداکبابی

(بیره دکر اووی)
هر وی ژ خوره دگر تکلم — ابیات دگرته وی ترنم

هاتم بر بن از ژ خو بو خوارن — من ئینه تو ژ اخو تخوارن

مام زار و ذلیل بدرد مشغول — درگاه وصل لبر مه مقفول

هیتا قبو لو دری هجرت — امید نما لباب وصلت

روژ منی بر بفر خوشاهی — از غم لمه بون شب سیاهی

لشکر ژ غمان لمن جمانه — احباب فرح کک نمانه

Institut Kurde de Paris

كَيفْ خوَشِن بِبَا بِكَه مَه مَسرورْ حتّى لَوْ بَدي ژِبومه دَستورْ

ام بَختِ نَگونْ دَوَقتو كَافي لَيلاي نَبِنْ ژِمَال بَاقي

اِصرارِ گِرِنْ ژِبوي اِنكَاحْ ازْ حَدِّ زِيَادَه گِرِنَه اِلحاحْ

وِي دِي كو خَلاصْ ژِدَستِ نَبِنَه كولي بِسَرتْ عَقِلْ تو نِيته

دِيوانَه بِه وِي تو نِيه وَادَرَاكْ هَرْ رو ژِ لِجو كِي قرارَكْ

اَطرافِ قَبِيلَه كاهْ دابِسَرْ دَائِمْ بِفغانْ مُقيمْ سائِرْ

گَرْ چارَه بِبَه ژِبو گِري نَه لَيلي نبه جانْ لِدَوْ غَري نَه

اِلَّا كو نَبَه ژِوِيرَه چارَه نيفْ دُونْتو نيارْ ژِبومَه عَارَه

خَلقي وَه بِبيژَه دُختَرِ پاكْ دا دِبِنَكي نَه عَقِلْ نَه ادْرَاكْ

مِنْ هيقي وَه دِلْ نِبِيَه مَكسورْ هُونْ دِي بِكَرِنْ تَمامَه مَنذورْ

آخِرْ اوَه نَادِمْ ازْ لَو دُختَرْ نَابَه ژِمرا وها ميسَّرْ :.

وَقتِ كو اوانْ تَمَا تو هيقي دَابو لَو مَشِيْ بِسَرْ بِشِيقي

هَا تِينو لَقَيسِ بِوَانَه واعِظْ امْ هِيقي دِلِنْ نِبي تو عاجِزْ

قيز بي عددن دناق ابلي

Institut kurde de Paris

مقاوم ته يه زغير مجنون ويژي تو ولد خدا ندا بون
مجموع رجا دلن بهيشتي فيرا خوه بدي ژبو گري وي
هون هر دو بين مرو فوهدم سر جمله عرب دين معظم
قط نينه ككه الهوه رابن دي جمله نيار وي فنا بن
گو گوتني وه دلي قصورن سر هر دو عيون من قبولن
ليكن گجي من لها صغيره نه لائوق بخوستنا وزيره
هندك تو بده مه مهلي حتى گو مزنبه بيه حوالي
كه سر نه چيتره خوبالي از وي بكرم باقربالي
گراو بمره تو چاره نابه الا گو بمينه دي ژ ترابه
وان گوتني تو قط عذر نخوازه اف عذر مكه ژبو جهازه
محتاج نين ژبو جهازان سر مه لو مكه تو فخر و نازان
هندي گو قلن لمه مباح كن ام دي بدن تو تها نكاح كن
ام هاتنه و گو سال بدينه مهري ببرن بيا بمينه

[illegible]

رابوونه مشینه شیخو اعیان   نیزیکی گرن لاوونه وابن
وان دایه جواب گو اهل عام   هان شیخ اوانو جم اکابر
وقت گو بهستی باب لیلی   رابومنی او بیشقه خیلی
آنینو همی لگوون بیا گر   اکرمگی بر زبوی وان گر
پشتی گو ضیافتا خوه دانی   نان خوارینو سفره وان هلانی
ایدی قه نما تو ایشو خدمت   هیترا قگرن زنوقه صحبت
اول وه گوتی باب مجنون   ام هر دو دما بهقره رابون
تشبیه برا بهقره صادق   حتی بنها مقیم موافق
گوتن زتره بکم افاده   دوستی مه دها بیت زیاده
هاتن تو بکی مه جمله ممنون   لیلی تو بدی زبوی مجنون
تن و یج بکن بامر خالق   هر دو کلگی زهفره لایق
هم راه دویژی گرانه مبحث   لیلی تو کرم بکی بدی قیس
ام جمله وها روا دبینن   غیر فی نه گج نه گر نه نینن

معلوم تیه ژ غیر مجنون

Institut kurde de Paris

مدهوش بویه بعشق لیلک   قط نینه لمالی صبر و مسلک
الا کو مقیم لجولو بادی   مسکن وی لنیق نوالو وادی
گه گه دکره لدور ایلی   اوطا نغزیا گو تیده لیلی
دی آه بکه بده فغانان   دادنک بچیته گوش جانان
باب وی گو قنج حال دزانی   هیشتر کشیان بشبه کالی
کاه او کریا و که دنالی   گو فیده نونه کرین بطالی
کرزو دنکم زبو وی چارک   نای مه صبرو نه قرارک
خدام داوبه کراندن   اعیان عشیرتی جقاندن
گو قیس مه بویه زار و سیفل   دائم بفغان ختیه بلبل
کالی چه دکن زبو مه کوتن   من جرک باه و پره سوتن
وان گو گه جمی بهف دنازن   جن لیلی ژ باب وی بخوازن
طایفه مه بمالو دولت   زیده ترم هم بنامو شهرت
هندی گو قلن لمه بها دن   دی جمله بدن مبین گو نادن

Institut kurde de Paris

وان گرتە بدستهای مجنون   او دردی کشی بعشق مفتون

درختی او زخیمە رش   بیرە مشیان نه بنحو نه شش

مجموع بری خوە دان چیای   بالجملە بویرە گرتبای

حتی گو برن اجل بویرە   هندک تسلی گرن ژ ویرە

وان هر بری خوە دایە مالان   او ژی گری چو یە نک هفالان

کاری وی مقیم لچول و صحران   شبه فلک بفتلو دوران

یارب تو خالی گنهکار   محروم نکی ژ شاه مختار

بندا سیسیا دبیانا خوستا بافی مجنون
لیلای ژ مجنون ره وندانا بافی لیلای

قیسی گو نما وی خواب و راحت   باب وی بهیتی اف حکایت

چولی کریا گو وی ببینە   یا صالغکی ژ وی هلینە

برسی ژ اهالی قبیلە   در صحتە یا نە او علیلە

خلقی گو ژ قصتی خبردار   گوتن گو بعشق بو گرفتار

مدهوش بویە بعشق لیلک

Institut Kurde de Paris

٢٦

وی دا نظرک دگل دو صد آه　　چشم وی للیلی کت ژ ناگاه

روشنی یه وک بدر لرحی　　هیشتر ذورین بمثل انجی

از حسرت هجرو درد مجنون　　مابو بتنی ذلیلو محزون

مجنون نکر بحال اطراف　　خالی نو نه کس ژ میرو ژن صاف

لیلی وه کشاند ژ حد زیده　　بی حمد خوه رابو جو بپیشده

چند آه کشاندو چند حسرت　　لیلی گو ذی اوژی کفته حرقت

درد خوه ژ هقوه گرن قصت　　هجران ژ خوره گرن حکایت

مجنون خوه نکربی دا فغانان　　وقت وه گو دی جمال جانان

گر ولولو هوارو گازی　　یکجار ژ لباس مابه طازی

هندی وه گو بو ژ شراب مخمور　　دنک وی نبو دبرده مستور

احباب دوی گتن خیالان　　دی بیه بدر بمو خالان

مجنونو مه ژی دکل تباکن　　مجموع مه رح ژ مه جداکن

هاتن مرفو و اهلو جیران　　بهنک وه لقیس مانه حیران

Institut Kurde de Paris

٢٥

کَه کَه گو دِهانَه بایِ شیرین | از آلی یارْ دِگِرْتِوی پیت

کَیفْ خوشْ وَه دِبو بِبوی دِلبَرْ | صانکَه گو جِهانْ هَمی سَراسَرْ

اَملاکْ مِنِ بجُملَه اَشیا | وَقتِ گو دِهانَه بوی لَیلا

هَرْ یِلگی باگولی غَریبا | خوب دِکَه سَلامْ قَریبا

گوینده دِبو دِگَل صَبایِ | هَر دائِما وی دِگوتَه بایِ

اَیْ بادِ سَحَرْ هِنَکْ سَلامانْ | مَخفی تو زِمِن بِکَینَه جانانْ

بَحْثا مِنِ زارِ بی مَجالِکَه | هِندَکْ زِمِه تو عَرضِ حالِکَه

کافا گو طیور و کُلْکو حیوانْ | وانْ رِی دِچِنْ دِبیشْ خیمانْ

اَگِرْ دِکَفَه دِلو هَناقانْ | هیستِرْ دِرِژِنْ زِهَرْ دو چاقانْ

خوزیا گو مِن بِی وَکی وَه طَیرانْ | پَرْوازْ بِکِرا لِنیقِ دَورانْ

جارِکْ بِفِرِمْ لِناقِ اَیلی | چاقَکْ بِکِم اَزْ لِقَدِّ لَیلی

کارِ وی وَه بو دِدورِسالی | تیرآهِ دِگِرْ دِهانَه مالی

دیسا مُبهَکْ دِگَل تَوابِع | چو بو گو زِ دورْ بِبینَه قانِع

وی اَنظارْ دِگِر دو صَد آه

Institut kurde de Paris

٢٤

جابك نظرك بدم لليلا ؛   دائم بفغانو واى و يلا ؛

دنك وى حكم دكرا لليلى   هيستر دورين بمثل سيلى

ناچار دكر لباس بافى   لى خوف دكر ژديو باقى

آخر چه بكم نشم چه بيژم   دى هر وه هيستران بريژم

ليكن بدزى نه گو عيالى   وى اشك دچون بشبه گالى

مجنون هبو صنك ژاحباب   چندك ژدلاور داعراب

اغلب نه دبون ژوى و غافل   دائم دكرن تسليا دل

هر صبح دكل اقان هفالان   مثل مثن دمشينه سر جبالان

طائفه باب ليلى دا بم   نيزيكى جبل دبونه قا بم

اوزى ژچيا دهاته خوارى   حتى لاتك دكت قرارى

وى هر دنزى لخيمه از دور   صداه دچون ژقلب مهجور

مجنونو اوان هفالو ياران   رنك شبهت طاقى د باران

هيستر وه دكرنه خوار بچارك   نه ذكو گو چيا بولاله زارك

Institut kurde de Paris

عالم همی بیکفه بو نه ئاگنه . . . در حکم خدا ده مانه واله
هندك ژ خدای قلب تارك . . . هرچی گو دراه عشق سالك
وقت وه دديتن او بلا کیش . . . بالجمله ژبو دبون جگر ریش
بیچاره چه کفته عشق غدار . . . عونت بده وی خدای غفار
هندك ژ مروف عقل ناپاك . . . کافا گو دديتن او جگر چاك
وان وه دکو اف جقاس دیتر . . . سرقیزکی های ژخوه تونه
چن دار بجاوی بدانا . . . فی الحال دبو بمقلو دانا
آخر قه نما تحملا وی . . . هر بده فغانو غلغلا وی
لیلی وه گراو بعشق مفتون . . . ناف وی ژ لوقه گرنه مجنون
باب وی لهشتی قط تو جاری . . . او درکفه بادیو صحاری
الا گو مقیم د ناف خیمه . . . تشبیه بده د ناف غیمه
مجنون گو دهاته دور اوبه . . . وی دور دگره هر نوبه
هر قتل ددان لدور چادره . . . قط سکن نبو مقیم سایره

جارت نظرات بدم لليلا

Institut kurde de Paris

٢٢

شیرت گو تمام دگرنو رابون — کوتن همی چو نو بر هوا بون
بی فایده بون نگراوان گوش — یکجار نما نه عقل و نه هوش
زیده بفغانو آهو حسرت — هر وقت بترقیو بکثرت
حتی گو همی قبیلو اقوام — مجموع غیر خواصو اعوام
تیک بی حسیان گرن حکایت — بالجمله ژهف دکن روایت
نیف اهل قبیله عیا نبو — هر مجلس بحث عشق وانبو
حتی گو گهشته باب لیلا — صاحب دبو خودان خیلا
وقت گو بحث بویه آگه — بی حد کته شرمکی ژ ناکه
ابدی ندهشت گو او پریزاد — یکجار بجیته بیش استاد
بلبل گو ژ غنچه فتاندن — آهو کران چیا حلاندن
کت بحر فراق قیس ناچار — صد داد و مدد فغانو هاوار
در آتش هجر بویه سوزان — راحت قه ندی نه شب نه روژان
ما زار و ذلیلو مایه محزون — از چشم دچون سرشک پر خون

٢١

ليلي ژي بنه لقيس عاشق — دڕدِ وان بهقره بو موافق

نه گو بدلك بصد هزار دل — اوژي وه لقيس بويه مايل

هم عاشقو هردو بونه معشوق — از آتش عشق بونه محروق

كافا گو دخوند كو دهاتن — محضا نظر او لدرس نادن

الا گو دگرنه عرض احوال — حتى گو بلا ڤبن او بچن مال

مقدارکی خوش بڤی مقامی — سوتن خوه د آتش مندمی

وان هروه دکو گوکس نزانه — ناکه فکرين گو بو عيانه

تشبيه مسك نابه مستور — بهنا وي دبه بلاڤ از دور

القصه هنك ژخلق دوران — درکوش گرن حکايتا وان

چون گو تنه وان بلفظ شيرت — لشت وهه عيبه نك غيرت

بابي دوه هريكي وزيرك — هريك ژاوان خدان عشيرك

گرتي بحن وگر بيبن — چاڤ بدوه هردوان دڕهين

تنبيه گرن بوعظو احسان — داسع نكتين ژوه جوانان

شيرت گو تمام دگرنو رابون

٢٠

وقت دشی لسر زمینی ؛ عاشق دمن زبر افینی

کردن بمثال یک صراحی ؛ بر باده تازه مباحی

ماذون بکه آورین دجلاد ؛ مجموع جهان دگیته برباد

کردیم بکه ازحجاب عاری ؛ شمس الفلک دبیته طاری

لیلا اوی باب اسم دالی ؛ از ناقلی من وها دزانی

حکمت ژخدا وه بو مرتب ؛ بابی برو خسته نیف مکتب

تقدیر خدا بو هرا وو قیس ؛ در منزلی دخوند وان درس

باامر خدای رب جبار ؛ درس خوه بهقره کرنه تکرار

مکتب گو بوله دو خلوت ؛ خوش خوش دکرن بهقره صحبت

یک روژ بامر شاه مولا ؛ قیسی نظرک ددایه لیلا

فتنج لی فکری وه لی نظرکر ؛ جارک خوه ژوی ترژی گذرکر

جارک فکری لزلفو خالان ؛ عقلو دلو جان ددایه تالان

مرغ دل وی کته هوای ؛ بی لیل تو جار قرار نای

Institut kurde de Paris

دست بسته خدمت کربون   وک سرو سهی مقیم لبربون

انواع عرب مطیع حکمت   اهل یمن هم د خذمت

سردار عشایر یمن بو   مسکنکه وی مقیم چمن بو

هردم قددا سپاه خانه   تشبیه قباب آسمانه

نیف چمن و لاله زار و سنبل   نیف چیچکو سوسنو گلو مل

کوهدار دبون صدای طیران   آگه ندبون ابد ژغیران

فیزک وی هو شبیه خورشید   پیدا ببتن ژ برج امید

نیف باغ ملاحت ندروک   قامت کشیای شبه سروک

گیسو بشبیه مشک تاتار   بردایه ملان بزنک شهمار

زلفین گو دبون لدیم مرتب   وک شمس بجیته برج عقرب

چشم د بلک لمان ابرو   رنک شبهت صور گلدانه هردو

هر خال سیه لدیم نورین   وک شاه حبش لتخت سیمین

جبهت بمثال فجر صادق   مجنون دبن ژ بیشقه عاشق

وقت دمشی لسر زمینی

Institut kurde de Paris

١٨

یا ربِ تو خاکی گنهکارْ — محرومْ نکی ژ شاهِ مختارْ

بندا د دوا دبیانا جونا لیلو مجنون مکتبی

و عاشق بونا وان لهفْ

معمارِ کهن ژ ناڤی اخبارْ — نجارِ سریرِ نقلو آثارْ

اڤ رنکه وی کرانه بنیادْ — اڤ قصرِ کهن بعلمِ استادْ

کو بیش نها زمانِ سابق — شیخک هبوا او دحکمِ فائق

کرچند بشیخی عیانبو — لیکن اوی شیخ عربیان بو

صاحب دفه لو بزو فرسبو — بر مکرمتو خدان هوسبو

سقلابیو ئژ دیو معتق — مجموعِ اوان بریو مفرق

اجناسِ خیولو نوعِ اشتر — مولا گربون لنژ دوی بر

اصنافِ جواریو پرستارْ — هریک بمثالِ درِ شهوارْ

عینی صفت او بنطقو ازمان — یک لحظه دلی خیانِ صدان

بربولِ اوان دخیمهِ رش — تشبیهِ سما بو کوکب کش

Institut Kurde de Paris

١٧

مقبولە لێک عوامو خاصان   ازجنتو ملک پریو ناسان

یک روژ ژ روژا هایی مسعود   بالجملە عشیر گرتە موجود

بی حدو عدد جمل درانین   مجموع گرتن ضیافە دانین

خمیان ژ تیرە دعا گرن   باب وی بکت گرتو راگرن

بر دالی د مکتبا علومان   وک بدرکی کفتە ناف نجومان

کافا کو دهانە پیش استاد   سبل وە بو مفرحو شاد

درسا خوە ژ جارکی زیادە   لنە دخوندو وها وی گربو عادە

سیدا جە دکوتە وی جوانی   او درس بجارکی درانی

عقل وی زیادە مستقیم بو   هم صاحب طبعکی سلیم بو

القصە گو مدرسە نشین بو   فکرا وی لسر علوم دین بو

یارب تو بکی نصیب خاکی   ویژی لوابما لمان تباکی

من هیفی هیە ژ رب اکبر   بیقە اهل علوم بکیتە دفتر

روژا گو دکی قیام ساعت   ناف عالما بیمە بر شفاعت

یارب تو خاکی گنهکار

Institut kurde de Paris

:١٦

انعامْ بكى بوْمه يكْ بسرْ توْ — تصْفية بكى مه ازْ لدرْ بوْ :

حاصلْ خدى دا وى لذوكى پاكْ — مه پاره صفت دچرخ افلاكْ

پرْشكه كرنْ زبوى معْبوْدْ — احْسانْ بمه لنْ خداى موْجوْدْ

دامه پسرك بشبه بدرك — چيكرن زمرا زنوقه صبرك

لى حدد قوبرو جمالانْ : — كرنه صدقه وى ترشو نالانْ

ناف وى بقيس كرنه مشهورْ — از حد زياده بونه مسرورْ

حفظا وى كرنْ زباو طاقى — دايمْ دحميز ديو باقى

سالك شبهت كو كوكي ززربو — سر دشت اوان وكي قمربو

پسي سال تمام بفي هواى — كه باف دكرن لو كاه داى

خستي كو كهشته هفت سالانْ — باب وى زلو كنه خيالانْ

رب دايه مه اف دلال مقبولْ — دى وى بكم از بعلم مشغولْ

نابه زويره. لوكا رو صنعت — از غير علم نگه لو خدمت

علم صنعتكى كلك تميزه — هرچي كو خدا علم عزيزه

Institut kurde de Paris

اسمش بنو عامر او د بیژن   مال خوه ژ بو خدی د ریژن
صاحب کرمو خدان زادن   سر جمله عشایران زیادن
لیکن هبو وان ژ حاکمان یک   صاحب هنرو ذکاو زیرک
پر مال هبو زیاده دولت   افراد عشیر هم د خدمت
یکروژ نمایه بی مسافر   اسلامو جهودو ترسو کافر
خیمه بمثال دشتکی رش   عقل مر فان دگر مشوش
دایم بنی گون تژی بوانن   خالی نه دبو تو جار ژ مهمان
میرو امرا خدان تاجان   رنک نشبهت قافل حجاجان
ریویو فقاره هر تژی بو   نعمت ژ خدا لسر رژی بو
پیشکش دکرن ژوانره دایم   هسپو دقه نو بزو بهایم
حسرت وی د دلده قط نما بو   الا کو خدا ولد ندا بو
وی مال ژ بو خدا تلف بو   هر وقت رجا وی یک خلف بو
دایم برجا بو آهو زاری   هیقی دکر از خدای باری

انعام بکی بو مه یک پسر تو

Institut Kurde de Paris

من غیر افی کتا بو گفتار … قط چی نکرن بنظموا اشعار

یارب بحق مصطفا کی … خالی تو بعشق مبتلا کی

عشقا خوه ژ بو مرا نصیب کی … قلبو جگر مه پی کبیب کی

هم عشق حبیب روز محشر … بو فی نکسی بکی میسر

روژا کو دچینه بر حسابی … باقی ژی بمین من کتابی

هم باب منو و دا بو اخوان … احمد تو بکی شفیع ژ بو وان

هم جمله مؤمن دا امت … در روژ قیام لوا نکی رحمت

یارب تو خالی گنهکار … محروم نکی ژ شاه مختار

بندا اول دبونا مجنونه

ستمگر مه ژ راویان عادل … روات خدان عقل کامل

گوتن گو هبو زمان سابق … ایلک عربا ژ صنع خالق

بالجمله دلا ورو بصحبت … هر یک بمثال حور جنت

Institut kurde de Paris

تشبه بوان ببذل اموال — در راه خدا ذخیر اعمال
صالح کتمه لعصبا وان — غیرت مه کتانه بقلبو زمان
نه گومه هیه تو قابلیت — بلکی مه هیه هنك ز غیرت
امداد مه خوشت ز رب باری — تنویر بکی فی قلب طاری
قصت بکم از هوای لیلی — مجنون بکه بالقه میلی
بحثی بکن ام ژ حال مجنون — لیلی ببه لی دلو جگر خون
من خامه هلالی سر قلم کر — خط قصه مه بی رقم کر
گر هنا بجی هنك کلام و اقوال — کوتن مه ژ لو مناسب حال
الفاظ دکر دی بر شربنی — مقبولنو وك دُر ثمینی
من هیفی هیه ژ اهل علمی — او لی بنرن بچشم حلمی
حرفان مکرن مبین خرابه — نو باویه پر ژ بهن شبابه
از جیفی دکم ژ اهل احسان — هر جی گو وه دی خطا و نسیان
تأویل بکن بلطفو انعام — تقبیح مکن لنیف اعوام

من غیر افی کتابو کفتار

Institut kurde de Paris

صاحب هنرو خدان هوش بون — لی شبهت طیرلی قفس بون

وان نینه مشیرو نه دبیرک — نه یاد مشهک نه وان وزیرک

پیدا بکرام گر امیرک — صاحب هنرو خدان شیرک

اف ترک عرب تتارو فارس — جارک بسونا لبرمه ناقص

هر شاعرکی زبان کردان — قط نای زحال وان خبردان

هر شعرو قصیده دی بکوتا — دنیا سرو بن همی بسوتا

اما کو خدان زبو مه نینه — نیف رومو عرب نه آدمینه

لیکن همی جملة غیورن — صاحب کرمن دلی قصورن

هرمیر دوانده ازدیایه — نیف رومو عرب وکی جیایه

گرایک ژمه ببتو ده زاتراک — همیان بکتن بشبهت خاک

او جند سخاو نالعردان — بالجمله خدی د دایه کردان

اکراد صفت سخی تونن قط — وان قهوه دچن بشبهتی شط

نه جمفر برمکی نه حاتم — قط نینه کسک ژنسل آدم

Institut kurde de Paris

١١

یاز از گرهه نه ببی دیکجا ز — تو بومه ضعیفو زار و ناچار

بس قلبو جگر لمن بکه شق — زلفان تو تکه بشبه بیرق

جارک وره دو ژ بالش بردان — من لی مددی بده خبردان

پرسک تو بکه لعاشق زار — مسرور بکه بوصل دیدار

هجران ژ بونه از بیان نکم — درد ددل خوه از عیان نکم

بیژم ژ ترا زمان بوری — هرچی گو مه دی ژ حال دوری

شکوه ده تو لسر صدی عاشق — فی عاشق مبتلای صادق

مجنون بکم جنونو شیدا — لیلای ژ بو قه بکمه پیدا

گر مانجی قصائد دموزون — بکتی بکن او ژ حال مجنون

ترکی هنه نبنه کرد واری — کردی وکی کنزکی قشاری

قط نبنه کسک ژ خلق اکراد — لیلا صفت او باهو فرهاد

عشقی قه نگرینه او بلاکیش — هجری قه نگرینه او جگر ریش

مندی هنه لیک لی مجالن — پر عاقلو صاحب کمالن

صاحب هزو خدان هوس بون

Institut kurde de Paris

نظام جهان خدان رحمت   کافا وه گو خلقکر ژ قدرت

افلاک بطرزکی کرا ندن   مخلوق بصنع جبرا ندن

تزئین بکوکب بو قمر کر   نورا وی د شمس ذه اثر کر

صندکن ژ کواکبو سیاران   هریک وی بطرزکی دگیران

دا عقلو هنر ژ بوی انسان   لی فرق بکن خطاو عصیان

اقتدر نکه دبیژی جان محمد   خاکی گو ژ هجر لی بویه سند

بردرد ژ هجر نار داری   محروم ژ صحبتا کباری

لشکر ژ غمان بلی جمابون   لو خوارنو خواب من نمابون

آخر مه ندی وصال محبوب   حاصل قه نبو ژ بو مه مطلوب

از حسرت یار بوم جگرخون   رنگ شبهت لیلی و مثل مجنون

دائم بفغانو دادو فریاد   صد آه دچن ژ قلب ناشاد

رخ زرد مو قلب بر خرابه   کار مه ژ حسرت گری یه

جارک جه دبو کلو حبیبی   بریک بکرا لمن غریبی

Institut kurde de Paris

عدا بحسنات امام محمد تقی — اول اوی کرن بدین تصدیق

او چند صلاة دکل سلامان — سر احمد و آلو هم صحابان

لقداد نفوس خاص و عامی — از روز ازل صبا قیامی

هر روز دو صد هزار ملیون — تسلیم بشبه درّ مکنون

از خالق جمله ممکنات — تشبیه مطر لسر نباتان

دایم برزن لسر تو آلی — حتی کو حشر ببیته خالی

سرشاه خدان براقو معراج — هم آلو ولد صحابو ازواج

از هیچی دکم گو بو فقیری — در حشر بکی تو دستگیری

فی عاصی پر خطا و نسیان — بیرو بکی دی باهل ایمان

از بوله آستان دبمه

لورا گو ژ امتا ته مه از (نبیمه) — جهف نیر لهمتا ته مه از

من بر ندی ای شفیع عصاة — در حشر بکی خدای قباحاة

یا رب تو خاکی گنهکار — محروم نکی ژ شاه مختار

سبب تألیف کتاب

نظام جهان خدان رحمت

٨

صد شکر ته چیکرم مسلمان　　بخشینه من ته دینو ایمان

چیکرم ز امتا محمد　　تحقیق شفیعه بو ما احمد

حتی مؤمنم ازن بقلبو ازمان　　تصدیق دکم رسول رحمان

عدا گنها بتو ببه شاها　　دست منو داو آل طه

از امت خیر مرسلینم　　هم پیرو پادشاه دینم

هیڤی مه اوه گو امتا وی　　جمله بخی بر شفاعتا وی

از زیده گناه کاروبیسم　　نینه مه عمل گو بر خبیثم

حاصل منی بر گناهو ناچار　　هیڤی بدی خاطر چهار یار

هندی گو خدی جهان کر اباد　　داینه بقدرتا اصلو بنیاد

چیکرنه چیاو بحرو اشجار　　اثمارو ورق نباتو اشجار

بالجمله بذره بی ذهور بن　　حتی گو ز فکر خلق دور بن

عدا گو دعلم باری موجود　　او چند صلاة لشاه محمود

تسلیمو تحیتین مبارک　　سرالو صحاب وی بجارک

Institut kurde de Paris

٧

چیکرن خدا امیر و سلطان — حکم وی اڤتە دی د دورا اسمان

دورا فلکی وها دکە چرخ — رزاقە لرزق دانیە برخ

هن پادشهن هنک ذلیلن — هن مشرکو هنک خلیلن

هن مؤمن بو هنک زی کفار — هن بی گنهو هنک گنهکار

هن میرو وزیرو هن قلندر — هن دلبرو نازنینو اسمر

هن خوبو پریو دلربا نە — هن عاشقو زارو بی نوانە

هن پردە درن هنک دستور — هن واصلو هن بعید و مقهور

هن صور گلنو هنک زی بلبل — هن بی غمو هنک زی ژگل

هن بازو عقابو هن زی شاهین — هن کبکو تذرو برا آهین

هن درو صدف هنک زی مرجان — هن لیلو شیرین هنک زی مرجان

هنگان دکە او امیر تاتار — هنگان زی دکە اسیر دلدار

هن دایە او ان گناهو عصیان — دا حرقی بکە د نار نسیان

هن دایە وان طریق محکم — پیرو گرینە بفخر عالم

حمد شکر تە چیکری مسلمان

Institut kurde de Paris

٦

مشهور ژ بن دناڤ عامی ام ژی بکفن وی قید و دامی

الشهرة آفة مه زانی یارب تو فدا بکی ڤی جانی

حتی کو تو جان نکی رهینه جاڤ ته قه نابه دو ژ نبینه

اول قدما دڤی مجالی سرها حسنه لبر جمالی

عاشق نبه محو حسن ساقی جاوا دبتن بعشق باقی

از منتظرم گووی جمالی لی سیر بکم ببیک خیالی

قادر توی هادی و علیمی در صنع خبیر و بر حلیمی

حی و ابدی تو دی بقالی اف کو نو وجود دی فنالی

هر حاکم امر کافو نونی آگاه ژ رازه هر درونی

لم یولد و لم یلد ژ بو ته والد مبو و ولد ژ بو مه

ام دی حوه فنا و هم عدم بن گرچه گولبر در ارم بن

چندان گو تو عادی بر شدید لی یادیو بلید بر عنید لی

لابد تو دچی دناڤ مزاری هرچند بکی تو آه و زاری

Institut kurde de Paris

توبا جرشهی و ما گدا یم   بالجمله بامر ما به قایم

اسما ته ژ آدمی ره گوتن   مجنونو همی بوان ته حیوتن

ای فالق صبحو غاسق شب   عالم همه طفلو هر توی رب

محبوبو حبیب و حبو عاشق   آنی ته بهق گرن موافق

گه عاشقو گه حبیبن   او هردو ژ طالع غریبن

در دهر ژ وانره نینه راحت   هر درد ده ژ وانره ایشه عادت

آگر ته لوان بی بیتو دو دگر   اف درد دوانده ته وجود کر

امر جو توی بکا فو هم تو ن   بین ژ ترا چرا بو هم چون

بالله ژ نه کس بیا نکه   غیر ته نیه کسک عیانکه

درد گو ته دایه ناف صنافان   خوناب دکی پی هر دو چافان

ای کاش ژ آگر وی درد دی   سرخی مه لیرو بیو یا زردی

راحا گو نکف د دی عشاقان   رو زرد دبن ژ برمرافان

ساقی بده من ژ وی شرابی   رو زر بکن ام چو آفتابی

مشهور بین د ناف علمی

Institut Kurde de Paris

٤

اڤ صنع ته صانع قدیره   اڤ نقش نقاشکی خبیره

بو رزق رزقی مورو فیلی   فو اره کنی فراتو نیلی

اڤ بادو وآبو آگرو خاک   اڤ فهمو کیا ستوم ادراک

بالجمله ته چیکرن بقدرت   داوان ته برود تو حرارت

اسمان ته بنقتو هم نکاو کر   دنیا لمه لی ته کر هوسا زکر

موجود هم بنده بو توخاهی   عالم هم عبد تو پادشاهی

فاعل توی قادری تو مطلق   هم حاکمی عالی تو الحق

ازمانو زمینو ارضو اسمان   فعال توی دوانده هر آن

بی امر ته ناکرن قه جارک   احسن ز ترا تو صد تبارک

اسمان بلند ته پر ملک کر   ارض تا بتو عشق لی کلک گره

عاشق ته کرن حزینو ناچار   دل چیکرنو ته کر برینه دار

محبوب ته کرن لطیفو کلرنگ   عاشق ته گری لوان جهان تنگ

معشوق کرن بلونو دلبر   هن صورو سپی تو هن زی اسمر

Institut kurde de Paris

٣

مۆسى تە كهاندە طور سينا | ئەيوب تە رهاند ژ عيشو تينا

يوسف تە لمصر بو عزيز كر | عشقا خوە بوى تە جوش لذيذ كر

محبوب تە چيكرن د لا رام | عاشق تە كرن أسير و ناكام

هنكان تو دكى فقير و عاشق | بيوستە بنار عشق لاحق

هن حور صفت بشيوە و ناز | ممتاز دكى بحسن ممتاز

هنكان تو دكى عزيز و سلطان | هنكان تو رها دكى ژ طوفان

هنكان تو دكى بعشق راضى | هنكان تو دكى ژ عشق طازى

هنكان تو دكى ذليل و محزون | هنكان تو دكى غريب و مجنون

أف رنك تو حكمتى دكيرى | موجود لنزد و هم لتيرى

كردون نو سپهر بى مدارا | هروه دكرينى آشكارا

كه يا دشهن و كه أمير ن | در بند قضاى تە أسير ن

شمسا فلكى تە كريە پر نور | لى كريە ژ ظلمتى جهان دور

گردون تە كراند و دو دانى | نقاش تو وى ژ بو سمانى

أف صنع تە صانع قديرە

ای خالقِ لوح و کرسی و عرش — وی حافظِ نه فلک هتا فرش

ای بانیِ طاقِ لاجوردی — وی منشیِ آفتابِ زردی

ای رافع قبهٔ کبودی — وی دافعِ چشمِ هم حسودی

ای قادرِ بی چرا و چونی — آگه ژ درونی و برونی

ته چرخِ سما بلند و راکر — اَڤ ارض فقیر پست و داکر

تو موسعِ گنبدِ سپهری — تو نافعِ نورِ ماه و مهری

تو خالق رازقی قدیری — بی مثل و هَڤا لو بی نظیری

تو صانعی قادری حکیمی — تو هادی و بارِی کریمی

رحمان و رحیم و هم غفوری — واحد احدی ژ نقص دوری

ای خالقِ مشتری و کیوان — بستی ته لما هو مهر سیوان

زانین ته وجودِ کرنه عالم — تصویر ته کر حوا و آدم

آدم ته ژ جنتی دهالی — حوا ته لهمه وی آنی دالی

فلکا کو ته جیکر و ته خاص کر — اوژی کو ته نوح بی خلاص کر

Institut kurde de Paris

بسم الله الرحمن الرحيم

بإسمِ ته خدایِ حیِ اکبر ۔ اوّل بکم ابتدایِ دفتر
بی اسمِ ته ابتدایِ نابه ۔ بی نامِ ته نامه ناصوابه
اڤ اسمه کو عالما وجودی ۔ ب عشق کری بلقی شهودی
ناڤِ ته کو عشقی لی نقابه ۔ او ناڤ للوح سر رقابه
عشقی ژ وی ناڤی عرش دیانه ۔ اوّل قلم للوح نقشاند
اسمِ ته یه عشق دایه کونین ۔ ناڤِ ته یه الف خسته مابین
حینا کو چه نامه و کتابن ۔ بی اسمِ ته شرح و بسط نابن
من ژی بلقی اسمی ابتدا کر ۔ حق سر نامه بی ادا کر
ای قادر و وی کریم و رحمان ۔ هم رازقو بی شریکو دیان

ای خالق لوح و کرسی و عرش

Institut kurde de Paris

کتابی لیلی مجنون

رباعی

دنیا وگی لیلا بو سرا به نظری که   بیهوده بسر هنده جفا و کدری که
حبا فی جهان گلگی ژی حذری که   مستانه و مستور بهلی ژی کفری که

۱۹۲٤

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Kurmancî qesaidê di mewzûn
Behsê bikin ew ji halê Mecnûn.

Turkî hene, nîne kurdewarî
Kurdî wekî kenzeke veşarî

Qet nîne kesek ji xelqê Ekrad
Leylasîfet ew bi ah û feryad?

Işqê qe nekirne ew belakêş?
Hicrê qe nekirne ew cîgerrêş?

Min dî hene, lêkî bê mecal in!
Puraqil û sahibê kemal in!

Sahibhuner û xwedanhewes bûn
Lê şubhetê teyrekî qefes bûn!

Wan nîne muşîr û ne debîrek
Ne padîşehek, ne wan wezîrek!

Peyda bikira ger me emîrek
Sahibhuner û xwedanê şîrek

Ev Turk û Ereb, Tetar û Faris
Carek bibûna li ber me naqis

Her şa´irekî zebanê Kurdan
Qet nayê ji halê wan xeberdan

Her şi´r û qesîde dê bigota
Dunya serobin hemî bisota

Emma ku xwedan ji bo me nîne
Nêv Rom û Ereb ne ademî ne?!

PENCÎNAR
Weşanxaneya Çanda Kurdî
ISBN 91 630 1486 6

Institut Kurde de Paris